Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkêren hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi için savaş!

Yıl:10, Sayı:249
2 Ocak 1984

Hareketli bir yıla giriyoruz

Cemile Çakmak

Geçtiğimiz yıl Türkiye'de olayların temposu giderek hızlandı. Öyle görünüyor ki bu hızlanmanın artarak süreceği, hareketli bir yıla giriyoruz. 1984'ten, işçi sınıfının yükselen sesi duyuluyor.

Hükümet programı önce *Resmi Gazete*'de basıldı, sonra açıklandı ve "güven" oyu aldı. Halka "sevindirici" haber verme sıkıntısı içinde bulunan gazeteler, yüzde 52 net faiz diye günlerce sevinç çığlıkları attılar. Ama halk bunda sevinilecek birşey bulmayınca, gazetelerin kuru gürültüsü de yatıştı.

Bundan kısa bir süre önce Özal'ın kendisi enflasyonun yüzde 50 dolaylarında olduğunu söylemişti. Şimdi yüzde 40 enflasyon oranını "resmileştirdiler" ama halk pahalılığı resmi verilerden değil günlük yaşamından biliyor. Dolar oynuyor zam geliyor. Petrol fiyatı oynuyor zam geliyor. Yani, diyelim halkta birikmiş para var, yüzde 52 faizle gerçek bir gelir elde edemez. Bu bilindiği için faiz propagandasının altında başka çıkarların yattığı kısa sürede açığa çıktı.

Kaldı ki halkta para yok! Üç milyon işçinin karın tokluğuna da değil, karın açlığı anlamına gelen asgari ücretle çalıştığı gazetelere kadar yansıdı. Tarım üreticisine, yalnızca devletin birikmiş borcu 101 milyar TL ediyor. Gübre, tohum fiyatları hızla artarken, borçlar ödenmezken, tarım kredileri de daraltıldı. "Sayın parlamenterler" ayda net 117.500TL "kazanırken" (?), işçiler, küçük memurlar ekside yaşıyorlar. Daha da sayılabilir. Kısacası, faizler yüzde 52 değil de yüzde 72 olsa kaç yazar? Ancak yüklü birikmiş parası olana yarar.

Şimdi Özal, harcamalardan vergi iadesi, asgari geçim indirimini 10 kat arttırmak gibi "halktan yana"(!) önlemler alıyor. Bunlar, tam argo anlamıyla "hikayedir". Örneğin, asgari geçim indirimi şimdi, ücretliler için yılda 6.250TL'dir. 10 katına çıkınca 62.500TL olacak! Yılda 62.500 ne ki?

Toplumsal alanda ise Özal'ın en çok korktuğu, konut sorunuymuş. Bu sorun patlamalara yol açabilir diyor. Neden açmasın? Zaten bu soruna Özal gibi inşaat tekelleri açısından değil de, halk açısından yanaşırsak, sorunun ancak "patlamalara yol açarak" çözülebileceğini de görürüz.

Siyasal alana gelince, bu alan da tıklım tıklım "sorun"larla doludur. Ayakta duracak yer kalmadı!

Türk-İş Kongresi yapıldı. Kongrede AP'li Yılmaz, "işçi-işveren ilişkilerinde fırtına" geliyor diye bas bas bağırdı, sınıf kardeşlerini uyardı. Kongre fırtına öncesi basınçta geçti. Burjuvazinin çeşit çeşit sözcüleri Türk-İş Kongresi'nde işçi sınıfına yaranma yarışına girdiler. Kongre önemli bir siyasal olaydı ve sendikal harekette bir dönemecin yaklaşmakta olduğunu gösterdi.

Yalnızca sendikal harekette değil tüm siyasal yaşamda dönemeç geçiriyoruz. Ortalık yine çelişki yumağına dönüşüyor.

Çağlayangil'den Cindoruk'a, Ilıcak'a kadar DYP'ye akın var. "1946 ruhu"ndan sözediliyor. Arada "Büyük Türkiye" ve "Adalet" sözcükleri geçirilerek biz AP'nin devamıyız diye allegorik konuşmalar yapılıyor. Menderes zamanında bir Vatan Cephesi kurulmuştu. Haber bültenlerinden sonra radyoda bir saat Vatan Cephesi'ne katılan vatandaşların adları okunurdu. Bunun gibi, şurada şu kadar, burada bu kadar insan DYP'ye girdi diye haberler çıkıyor.

Üstelik bu durum MDP'yi de kaynatıyor. MDP'den DYP'ye geçenler olmuş. Ayrıca MDP'de bir "35'ler" belirdi. Sunalp bunları yeniçerilikle suçladı ve "ben aptal ve zayıf değilim" dedi. Derken olayı kapattılar. Ardından, iki eski AP'linin düzenlediği bir tertip olarak nitelendirdiler...

Anap da sorunsuz değildir. Orada da bir gömlek-pantolon kavgası yürüyor. Bakanlık bekleyenlere komisyon başkanlığı verildiği için, bunlar küsüp "pantolon beklerken gömlek verdiler" diye ağlaşıyorlarmış.

Çok ilginçtir. Burjuva yazarlar bir gün, aman siyasal ortam fazla hareketlendi ayağımızı denk alalım diye yazıyorlar. Ertesi gün kendileri dayanamayıp yine ağız dalaşlarına dalıyorlar. Çelişkilerin önüne geçemiyorlar.

Böyle bir ortamda yerel seçimlerin Haziran 1984'te yapılacağı duyuruldu. Gerçekte bu siyasal kavgaları daha da arttıracaktır. Ama bunu yapmak zorundalar. "Ordunun kışlaya dönmüş görünme" gereksinimi belediyeler düzeyinde de vardır. Belediye başkanı diye atanan emekli albaylar, paşalar vb. her gün kırdıkları potlarla, sağolsunlar, orduya karşı kızgınlığı son hızla yaygınlaştırıyorlar. Bunlarla, burjuva sanat ve kültür çevreleri arasında büyük kavga gidiyor.

Bu arada bürokrasiye karşı "savaş" açan Özal'ın "devlette devrim" yaptığı öne sürüldü. Bu konuda kuşkular belirtildi. Derken piyasaya bir de "Özal ile Mülkiye cuntası" arasındaki çelişki çıkıverdi.

Dış siyasete gelirsek, bu da bombalardan oluşuyor!

Ankara ve İstanbul'da bombalar patladı, İzmir'de ise patlamadan bulundu. Bu işleri yabancıların yaptığı titizlikle vurgulandı.

Ardında İran ve Suriye'nin olduğu söylenirken, bu arada İran sınırında çatışma oldu. Kamuran İnan, Ortadoğu'nun haritası değişebilir, dedi. H. Esat Işık ise bombaların arkasındaki güçlere ABD'yi de kattı.

Nükleer füzelerin Türkiye'ye de yerleştirileceği açıklanınca, bu iki kez resmen yalanlandı ve "ABD nabız yoklaması yapıyordur" diye geçiştirildi.

Kuzey Kıbrıs'ta bir tür darbe yapıldı. Seçilmiş 40 kişilik Federe Meclis, Kurucu Meclis'e çevrilirken 30 atama kişi ekleniverdi.

Görüldüğü gibi, dış siyasette de "sorun"lar anlatmakla bitmez ölçüde yığıldı.

Biriken, kızışmakta olan içli-dışlı bu çelişkiler şu olguyu göstermeye başlıbaşına yeterli oluyor: Türkiye işçi sınıfı hem güç, hem de geniş halk yığınlarının umudunu üzerinde toplamıştır. 1984'ten işçi sınıfımızın yükselen sesi duyuluyor.

İŞÇİNİN SESİ

Masrafı: İngiltere'de 50p, Almanya'da 2DM ■ Yıllık abone: İngiltere'de 15 pound, Almanya'da 50DM ■ Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: 29 Parkfield Street, London, N1, England ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd. (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

İçindekiler

Yoldaş, *İşçinin Sesi*'nin 10. yılına abone kampanyasına hız vererek hazırlan!

Yoldaşa yeni yıl mesajı

Dan, dan, dan
24'ü çaldı saat
Dönem değişiyor, değişmede zaman
Dan, dan, dan
İşte tam o an
Kalktı yoldaş ayağa
"Yoldaşlarım, dedi
dostlarım arkadaşlarım
Bir onurlu yılı
direniş olmuş bir yılı daha
geride bıraktık burjuvaziye inat.
Şu an
değişmekte dönem
değişmekte zaman
Şu çevremizi saran demirler, duvarlar
işkenceci, gardiyan
Söndüremedi içimizdeki
Söndüremez onuru, yaşam ateşini
Yüreğimiz beynimiz hınç dolu
direnç dolu, volkan!
Haydi yoldaşlar
Yeni yılımız kutlu olsun
onurlu olsun.
Hep birlikte söyleyelim
yeni yıl şarkımızı, marşımızı
Hani şu
titrek yürekleri canlandıran
Hani şu duyduğunda
burjuvaziye korku salan:
Uyan artık uykundan uyan...
... zulme karşı hıncımız volkan
... bu kan denizinin ufkundan
kızıl bir güneş doğacak...
İşte o yıl o gün, o an
Çalacak saat 24'ü, çalacak
Değişecek zaman
değişecek dünya ve yaşanan her an
Gidecek duvarlar, zindanlar
devrilecek tanklar
Devrim... Burjuvazi gidecek..."
Cezaevinde panik, düdük sesi
Yarıda kaldı burjuvazinin eğlencesi...
"Ayaklanma, isyan...
Susturun şunları,
zehir etmesinler bize
yeni yılın o güzel anını"
derlerken
Müdür soğuk ter döker
ve koşarken gardiyan
Cezaevinin bütün duvarları
koridorlar, bütün yapı ses verdi,
Komünistin sesi
İşçinin sesi yükseldi:
"Uyan artık uykundan uyan...
...zulme karşı hıncımız volkan
...bu kan denizinin ufkundan
kızıl bir güneş doğacak...
Saatler 24'ü çalacak
Değişecek herşey
herkes ve yaşam..."
diye haykırdı canlar, dostlar arkadaşlar
Yoldaşlar
siz sınıfın siz partinin, partimizin
siz komünizmin onurusunuz.
İnanç, direnç yoldaş olsun
Yeni yılınız kutlu olsun.

Mercan Köklü

HABERLER

ABD ve Türkiye neyin hazırlığını yürütüyor

Ankara ve İstanbul'da bombalar patladı, İzmir'de ise bombalar dolu bir araba patlamadan bulundu. Olay yetkililer için hiç şaşırtıcı olmadı. Bir Türkiye örgütü mü yaptı kuşkusunun doğmasına en küçük bir olanak tanımadan, hemen olayın Ortadoğu kaynaklı olduğunu belirttiler. Sanki bekliyorlardı.

Olayı, Irak rejimine karşı, İran'la ve de Suriye'yle bağlı, Lübnan'daki ve Kuveyt'teki patlamalarla ilgili olduğu söylenen Şii örgütünün yaptığı açıklandı. Özal, olayın Ortadoğu savaşıyla ilgili olduğunu, daha fazla açıklama yapamayacağını söyledi. *Günaydın*'a göre gözlemciler, olayı "Türkiye'yi Ortadoğu batağına itmek isteyenlerin bir oyunu" olarak nitelediler. (24.12.1983) H. Esat Işık ise, görüşlerini açıklarken, Türkiye Ortadoğu'da ne İsa'ya ne Musa'ya yaranamaz durumdadır dedi. ABD ile olan ilişkilerin bazı Arap devletlerini rahatsız ettiğini, bunların Türkiye'nin liderliğine karşı olduklarını, Türkiye'nin etkisinin giderek azaldığını söyledi.

Öyle görünüyor ki olay, Türkiye'yi Ortadoğu batağına itmek isteyenlerin bir oyunu değil, İsa'yla birlikte Ortadoğu batağına attığı adımların sıklaşmasına karşı Türkiye'nin Musa'dan beklediği bir tepkiydi.

ABD ile Türkiye, kuşkusuz içinde çelişkiler ve pazarlıklar da barındıran ama ortak bir hazırlık içindedir. Yıllardır Van yöresinde gizli askeri hazırlıklar yapılıyordu. Orada İran kaçaklarından oluşan koca bir ordunun bulunduğu gazetelere de sızmıştı.

Son sıralarda ABD İsrail'le yeni bir savunma işbirliği anlaşması imzaladı. 1977'den beri ilk kez, üst düzeyde bir yetkili, Reagan'ın Ortadoğu özel temsilcisi Rumsfield Irak'a gitti ve Irak'la eskiden kopan diplomatik ilişkileri yenilemek üzere Tarık Aziz'le görüştü. Öte yandan ABD, Türkiye'yle içli dışlı ilişkiler yürütürken, Yunanistan'ı da gücendirmemek için elinden geleni yapıyor. Böylece, Yunanistan'ı uslu uslu bir kenarda tutup, içinde Türkiye, Irak, İsrail ve aşırı gerici öteki bazı Arap devletlerine önemli görevler düşen bir Ortadoğu planının hazırlığı yavaştan tamamlanıyor.

Hem Yunanistan'ın gücenmemesi, hem de Türkiye'nin Ortadoğu'da "çok ABD yanlısı" görünmemesi için, son sıralarda ABD Türkiye ilişkilerinde, gerçek payı da olan ama çoğu göstermelik bazı gerginlikler, endişeler vb. ortaya sürüldü.

Türkiye, Lübnan'daki ABD barış gücüne yalnızca "sınırlı" destek verdi. Kıbrıs'ta bağımsızlık ilan edileceğini "bilmediğini" (!) ABD'ye "inandırmak" için uğraştı. Bu arada ABD askeri yardım ve kredisi, Yunanistan Türkiye arasındaki 10'a 7'lik oranı korumak için Reagan'ın kendisince 76 milyon dolar kesildi. Derken, *Sunday Times* ABD'nin Türkiye'ye nükleer füze yerleştireceğini açıkladı. Bunu Türkiye iki kez yalanladı ve Bayülken, ABD'nin nabız yoklamak için böyle haberler yaydığını, Türkiye'nin tepkisini ölçtüğünü söyledi. (22 Aralık 1983, *Günaydın*) Ayrıca F-16 anlaşması da, suçunu Özal'ın sırtına yüklemez bir biçimde çaktırmadan imzalandı.

Şu sıralarda birçok burjuva yazar, gazetelerde, Türkiye-ABD ilişkilerini sorguya çekiyorlar. Dış siyasetteki gelişmeler hakkında bilgi istiyorlar. ABD'nin Ortadoğu'daki İsrail yanlısı siyasetini eleştiriyorlar. Türkiye'yi İsa'ya da Musa'ya da yaranamaz durumda gösteriyorlar. Çok "anti-emperyalist", yer yer feci barışsever görünen bu görüşlerin bugünlerde yazılması, bir yandan el altından birşeylerin yürüdüğünü gösteriyor, öte yandan, yürüyen şeyleri başlıbaşına bulandırmaya yarıyor.

Bulandırılacak bir yan kalmamıştır. Öyle görünüyor ki, Türkiye savaşa hazırlanıyor. Hedef İran olabilir ya da Lübnan, hatta Suriye bile olabilir. Ama Ürdün dönüşü Evren bir savaşa düpedüz kapıyı açtı. Kamuran İnan, Ortadoğu haritası değişebilir diye konuşuyor. Bu arada Şubat 1984'te terhis edilmesi gereken askerlerin Ocak 1984'te, bir ay erken terhis edilecekleri açıklandı. Terhis olmazdan önce, giderayak, hazırlığın yeni aşaması hakkında bu askerler bilgi sahibi olmasınlar diye herhalde erken terhis!

Kadınlarda kızgınlık birikti

Türkiye'de işçi sınıfımızın, emekçi halkın yaşadığı ağır ekonomik, toplumsal, siyasal baskı, işçi emekçi kadınların yaşamında kat kat daha fazla yansıdığı için, kadınlar arasında toplumdakinden daha yoğun bir tepki birikmiştir. Burjuvazi de bunun farkındadır.

Bir süredir burjuva gazeteler, kadınlar arasında biriken tepkiyi hem azaltmanın yollarını tartışıyorlar, hem de neredeyse bir işbölümü içinde, yanlış yönlere akıtarak azaltmaya çalışıyorlar.

Toplumda kadınların başarılı olduğuna ilişkin örnekler yayınlanıyor. Özal biz hanımlara çok önem veririz derken, MDP, hemen il başkanlığına bir kadını atıyor. *Güneş*'te Erduran, hükümeti kadın bakan almamakla eleştirirken, *Tercüman* da Mevlana'nın kadınlara acımak gerektiğine ilişkin görüşlerini aktarıyor, kadınlara acımasız davranışların Müslümanlığa ters düştüğünü söylüyor. *Günaydın*, Şeytan Kızlar gibi erkeklere düşman kadınları konu alan fotoromanlarla feminist propaganda yaparken, çıkardığı ek gazete TAN ile de kadını meta olarak gören, kadına hakaret eden, başka tür bir iğrenç propaganda sürdürüyor.

Burjuvazinin bu iğrenç propagandaları da gösteriyor ki işçi emekçi kadınlarda korkunç bir kızgınlık vardır ve bu burjuvaziyi korkutuyor.

Gerçekte gericilik dönemlerinde, kadınların bu durumu Türkiye'ye özgü bir olgu değildir. Her biri gericilik dönemi ardından gelen Paris Komünü'nde, Rusya'daki Şubat 1917 devriminde, İran devriminde hep ta baştan kadınların aktif rol oynaması raslantı değildir. Hatta Rusya'da Şubat devrimi süt bulamayan kadınların protetosuyla başlamıştır.

Kapitalizm kadının toplumun eşit bir üyesi olmasını engelliyor, onu eve, mutfağa kapatıyor. Çalışan kadını bile, sorumluluklarıyla eve itiyor. Ama gericilik döneminde uygulanan ağır ekonomik toplumsal baskı, kadını evde, mutfakta da buluyor ve onun öfkesini biliyor. Türkiye'de de bugün böyledir.

İşçi, emekçi kadınlarımız, düşmana, burjuvaziye korku salıyorlar.

BİLDİRİ

Sendikalaşmayı yükseltelim

Faşist cunta, üç yıllık uygulamaları ile işsizliği, yoksulluğu, pahalılığı arttırmıştır. Başta işçi sınıfımız olmak üzere, tüm halkın zaten sınırlı olan ekonomik, demokratik haklarını gaspetmiştir. Son seçimler ise cuntanın gerici, demokrasi düşmanı yüzünü bir kez daha göstermiştir.

Bugün resmi asgari ücret niteliksiz işgücü değerinin çok altındadır. Gerçek ücretler gerilemiş, 1977'dekinin bile yarısına itilmiştir. Petrole ve diğer gereksinim maddelerine yapılan son zamlar, işçilere verilen avans ları, memur katsayısındaki artışları fazlasıyla alıp götürmüştür. İşçiler, emekçiler için yaşam ateşten gömlek olmuştur.

Bu koşullarda, cunta getirdiği iş yasaları ile, çok sayıda işçiyi memur saymakta, genelinde işlemeyen sendikalarda binbir güçlükle örgütlenebilecek ama hiçbir durumda hakkını savunamayacak bir işçi sınıfı öngörmektedir. Bu yasalar tüm işçi sınıfının en küçük demokratik ekonomik haklarının elinden alınmış olduğunu, yasaklarla elinin kolunun bağlanmak istendiğini belgelemektedir. Bu yasalara karşı savaş, tüm işçilerin sınıf sendikacılığı temelinde birliğini acilleştiriyor.

Faşist cuntanın yasaklarına verilecek en iyi yanıt, DİSK'in gelenekleri doğrultusunda, sınıf sendikacılığı temelinde Türk-İş'te sendikal birliği sağlamaktır. Bu gerçekleştirilirse burjuvazinin saldırısı geri tepecektir. Burjuvazi işçi sınıfı üzerinde sıkı denetim kurmak isterken hiç denetim kuramayacağı kadar güçlü bir sendikal birlik bulacaktır.

Sendikasız işçiler,

Sendikasız kalmayın. İşkolunuzdaki en uygun sendikaya üye olun. Bu sendikanın Türk-İş'e üye olması ve Türk-İş'te sınıf sendikacılığının egemen olması için çalışın.

DİSK'in bilinçli, deneyimli işçileri,

İşkolunuzdaki en elverişli sendikaya üye olun. Bu sendikayı Türk-İş'e üye yapma ve şanlı devrimci geleneğinizi Türk-İş'e taşıma, Türk-İş yönetimini işçiden yana bir yapıya kavuşturma kavgasını başlatın.

Türk-İş'li işçiler,

Yeni iş yasaları, Türk-İş'in anti-demokratik işleyişini daha da geri çekmeyi, sınıf sendikacılığını Türk-İş'ten iyice dışlamayı amaçlıyor. Buna karşı durun. Tüm sınıf kardeşlerinizin Türk-İş'te sınıf sendikacılığı temelinde birleşmesi için çalışın. Ülkede ve Türk-İş'te kurulan anti-demokratik düzeni yıkmak birbiriyle bağlıdır.

İşçi haklarını tümüyle yok eden iş yasalarına karşı savaşımı, demokratik bir Türk-İş savaşımıyla birleştirelim.

Öteki sendikalardaki işçiler,

Sendikanızın Türk-İş'e katılması ve Türk-İş'te sınıf sendikacılığının egemen olması için çalışın.

Türkiye gibi bir ülkede hiçbir burjuva kesimin işçi haklarına ilişkin hiçbir vaadi kısa erimli olarak bile geçerlilik taşımaz. Burjuvazinin vaadlerinin sonu 12 Eylüllere varır. Bunu yaşam gösterdi. İşçi haklarının, yalnızca işçi haklarının değil, tüm halkın demokratik haklarının güvencesi, tek güvenilir öncüsü, bu yolda savaşan işçiden başkası olamaz.

Sınıf sendikacılığı temelinde Türk-İş'te sendikal birliği kurmak için ileri!

TKP-*İşçinin Sesi*

Türk-İş Kongresi öncesinde Ege'de yaygın olarak dağıtıldı.

Fırtına k rkusu ve Türk-İş K ngr si

Emine Engin

On üçüncü Genel Kurul, Türk-İş'in belki de bugüne dek en öğretici, en önemli özellikler taşıyan genel kurulu oldu. Bunun nedeni kongrede işçi sınıfının çıkarlarının savunulması değil, kongrenin sendikal harekette yaklaşan bir dönemeci dolaylı olarak müjdelemesidir.

Renk renk burjuva siyasetçilerinin işçi sınıfına yaranmak için kongre platformunda yarışa girmeleri, yarışta hır çıkması, kongrede olan öteki olaylar, söylenenler ve alınan oylar... hepsi aynı olguya işaret ediyor: Türkiye işçi sınıfı yumruklarını sıkmıştır, sendikal savaşım artık durdurulamaz.

Şimdi olaylara bakalım.

Konuklar ve olaylar

Burjuvazinin çeşitli sözcüleri, genel kurul "vesilesiyle" işçi sınıfına hoş görünme yarışına girdiler. Her zaman olduğu gibi, yine evdeki hesap çarşıya uymadı, hoş görünelim derken, yer yer boş göründüler.

Türk-İş yönetiminin tam da cuntaya sadık değilmiş gibi görünmeye çalıştığı bir kongreye Evren, onların sadakatını öven bir mesaj yolladı. Özal ve parti yöneticileri, gelecekteki sosyal demokrat partinin yöneticilerinden Halil Tunç birer konuşma yaptılar. "Parlamenterler"den çok sayıda "konuk" vardı. Ayrıca Agâh Oktay Güner gibi azılı faşist bazı "konuklar" da, kürsüden "işçi dostu" diye tanıtılarak, konuşma yaptılar.

Özal, konuşmasında Anap'ı neredeyse "işçi sınıfının partisi" (!) ilan ettikten sonra, "işçinin emeğini kiloyla alınıp satılan bir mal olarak telakki eden bir zihniyeti kabul etmediklerini" söyledi. Yalan da değil! İşçinin emeği kiloyla alınıp satılan bir mal zaten olamaz. Kapitalizmde işçinin emek gücü, kiloyla değil, başka ölçütlerle alınıp satılan bir maldır!

Koltuklardan birinci sıra hükümet üyelerine vb., ikinci sıra ise parti liderlerine ayrılmıştı. Sunalp, ille de birinci sıraya oturacağım diye tutturdu, yoksa "salonu terkederim" dedi. Bir de, işçilere siyasal hak gerekmez ama üzülmeyin ekonomik haklar da önemlidir anlamına gelen, abes ve patavatsızca bir konuşma yaptı. Calp, Türk-İş'in demokrasinin (?) kalesi olduğunu söyledi. İnönü ise bu gidişle "sosyal barış"ın tehlikede olduğunu dile getirdi.

Parti liderleri konuştuktan sonra Özal hepsini kürsünün dibinde karşılayıp, sarılıp sarılıp öptü. Şunu belirtelim ki Özal'ın bu kongredeki tüm havası, siniri, kendini tutamaması, elini güçlü hissettiği zaman yapmadığı kadar ağız dalaşı ve hokkabazlık yapması, Türkiye kapitalizminin "kurtuluş"una ve kendine güvenini yitirdiğini gösteriyordu.

Özal ve bugünkü parti liderlerinden sonra, Halil Tunç bir konuşma yaptı.

Tunç, elindeki kağıdı bırakıp da kafadan konuşmaya başlar başlamaz, salonda kontak attı, ortalık karıştı.

Tunç'un dediklerinde gerçekte pek bir hikmet yoktu. 24 Ocak kararlarının dört yıldır uygulandığını, hükümet programının da, uygulayanların da yeni olmadıklarını söyledi. Herhalde asıl ne söylediği değil, elinden kağıdı bırakarak "hesapta olmayan başka şeyler de söyleyebilir mi" endişesi yaratması ortalığı o denli karıştırdı.

Anap'lı parlamenterler, Yılmaz, Tunç, delegeler ara-

sında karşılıklı atışmalar başladı. Anap'lı "konuklar","politika yapma" diye bağırdılar. Biri "ben ameleyim" diye haykırmaya başladı.

Bir Anap'lı parlamenter Divan Başkanı Yılmaz'a "yeter artık, fazla konuşmasın" dedi, Yılmaz da, Tunç'a konuşmayı bitirmesini söyledi. Bir delege "parlamenterler dışarı" diye bağırdı.

Sosyal demokrasinin işçi sınıfına yeni bir zehir paketi sunma hazırlığından başka bir hikmeti olmayan konuşma hep olaylı geçti. Tunç hak grevleri eskiden ertelenmezdi şimdi ertelenecek deyince, Özal dayanamayıp yerinden yanıt verdi, böyle birşey söz konusu değil dedi. Hak grevinin bırakalım ertelenmesini, yapılması fiilen ve resmen yasakken, Tunç ve Özal boşuna çene yordular.

Sonra Tunç, "meşru zeminler üzerinde mücadele edip, yitirdiğimiz hak ve özgürlükleri işçiden aldığımız güçle tekrar kazanacağız" dedi. Meşru zeminin parlamento olduğunu, ama bugünkü parlamento aritmetiğinin (!) buna uygun olmadığını söyledi. Buna karşı, parlamenterlerden sesler yükselince, "burada konuşmayacaksam lütfen ülkede Batı tipi demokrasiden söz etmeyelim" diye "sert" bir çıkış yaptı. Yani, Tunç iyi kötü konuştuğuna göre, Batı tipi bir demokrasi de iyi kötü var ve "mücadelenin" meşru zeminini oluşturuyor! Bu bayat sosyal demokrat anlayış ortalığı karıştırdı.

Renk renk burjuvazinin işçi sınıfından, dalga dalga bayraklarıyla alanları doldurduğu günlerin yaklaşmasından duyduğu derin korku, Türk-İş Genel Kurulu'nda baş "konuk"tu.

Sendikacılar ve olaylar

Sarı, kara, yeşil ya da pembe, ne renk olursa olsun, sendikacı en azından belli gerçeklere dayanmak zorundadır. Ters-düz, az-çok, yalan-yanlış bu belli gerçekleri yansıtmazsa sendikacı olamaz. Bu bakımdan, kongrenin en öğretici özelliklerinden biri, eski AP milletvekili, faşist cuntanın bağlaşığı Şevket Yılmaz'ın ta kendisiydi.

Yılmaz, işçi sınıfında, Türk-İş tabanında artık kendini iyice duyuran kızgınlık ve sendikal savaşım istemi ile yasalar, ortam ve kendi ihanet işlevi arasında sıkışıp kalmış olmanın siniri içindeydi.

Tunç, Anayasa'yı, "işçi gerçeğini böylesine görmemezlikten gelmekle","demokrasiyi demokrasi yapan evrensel ilkeleri böylesine çiğnemekle", "sorumsuz işveren yaklaşımını böylesine kurumsallaştırmakla"suçladı. Sanki Anayasa çıkarken Türk-İş uzaydaydı! Anlaşılıyor ki Türk-İş tabanı Anayasa'ya tutumun hesabını soruyor.

Türkiye işçi sınıfı yumruklarını sıkmıştır. Sendikal savaşım artık durdurulamaz.

Yılmaz, "anarşide, terörde, şiddette en küçük payı olmayan Türk-İş üyesi işçilere bütün geçmişin faturası ödettirilmek istenmektedir" diye yakındı. Üç ana sorunun, mutfak, işçi hak ve özgürlüklerinin geleceği, işçinin yaşama hakkı olduğunu söyledikten sonra, "işçi açlıkla karşı karşıyadır" diye sızlandı.

Bu sözler Türk-İş tabanındaki işçilerin, "anarşi ve terör" diye adı geçen sınıf savaşlarını, DİSK'i, DİSK'in kapatılışını ve DİSK'li işçileri bugün nasıl değerlendirdiklerini güzel anlatıyor. Türk-İş tabanı DİSK deneyimine ve DİSK'li işçilere sevgiyle bakıyor. DİSK'in yasaklanmasıyla bugünkü açlık, yasak, baskı ortamı arasındaki bağı çok güzel görüyor. Buna karşı "zor" durumda kalan Yılmaz, anarşi terör hikayesine kimse inanmıyor diye alarm veriyor.

Yılmaz, derdini daha da açıkça koyuyor. Toplu sözleşme ve grev hakkı üzerindeki yasaklar kalkmazsa "işçi-işveren ilişkilerinde fırtına" nın geldiğini duyuyor. İşte bu fırtına müjdesi, kongrenin hiç konuşmayan ama özde en aktif delegesiydi.

Görünürde kongrenin en sol delegeleri sosyal demokratlardı. Petrol-İş adına konuşurken Münir Ceylan, "1971'-de başlayan sosyal demokrat görüş" diye bir söz edince ortalık yine karıştı. Yılmaz, "ne demek sosyal demokrat görüş" diye hışımla sözünü kesti. Ceylan "bu salonda her tür görüş mevcuttur" dedi. Salondan alkışlar başladı. Yılmaz, kalktı, iki delegeyi salondan atmaya gitti. Ve 50 kişi salonu terketti.

Bu arada, Yılmaz Petrol-İş Başkanı Cevdet Selvi'ye "böyle mi konuşacaksınız, öyle mi karar almıştık" dedi. Demek ki kongrede izlenecek tutumlar üzerine alınmış kararlar vardı! Belki de Tunç'un elinden kağıdı bırakarak konuşmaya başlaması bu nedenle bir anda parlama yarattı. Neyse. Bu olaydan sonra Cevdet Selvi, "bugünkü Türk-İş yönetimi ile bir yere gidilmez" dedi. Gerçekten de bir yere gidilmeyeceğe benziyor, çünkü bugünkü Türk-İş yönetimi gidici olacağa benziyor.

Bir kez, yeni bir değişiklik yapıldı ve 2 milyon üyesi olduğu söylenen, 28 işkolunu kapsayan,360 delegeyle kongre yapan koca bir sendikaya 29 yerine 5 kişilik yönetim kurulu seçildi. Herhalde tabandaki kaynama nedeniyle, tepedeki güvensizlik 5'ten çok adı yanyana getirmeye olanak tanımıyor. Ne olursa olsun, Türk-İş'te 5 kişilik yönetim kurulu kalıcı bir durum olamaz.

Sonra, 349 oy kullanabilir delegeden, Şevket Yılmaz 192, Sadık Şide 171, Kaya Özdemir 167, Ömer Ergün 176, Orhan Balaman 173 oy alarak başta kalabildiler. Aldıkları oylar açıklanınca, salondan tek alkış bile çıkmadı. Açıktır ki bu yönetim Türk-İş'in liderliğini çoktan elden kaçırmıştır.

Bir başka önemli nokta. Türk-İş ilk kez böyle olaylı, sataşmalı, sinirli bir kongre yapmıştır. Türk-İş'te kongre öncesi vb. koltuk kavgası çok gördük. Ama bu kongredeki, basit kariyer hesaplarının yanısıra, öze ilişkin endişelerin de önemli rol oynadığı bir kavgaydı. Sonunda faşist cuntanın eski bakanlarından Şide'nin yaptığı göz yaşartıcı "birlik" konuşması da "öze" ilişkin kaygunun bir yansıması oldu.

Yeni durum ve hazırlıklar

Türk-İş'te yeni bir durum vardır ve bunun böyle olduğu dört bir yanda sürdürülen yoğun hazırlıklardan da bel-

(Devamı 6. sayfada)

(Baştarafı 5. sayfada)

lidir.

Bu yönetimden de daha gerici bir kadro, hatta yer yer Şide'yi bakanlığı sırasında yaptıklarıyla ilgili olarak eleştirir bir görünümde, hazırlık içindedir. Bu yönetimin daha solunda, "genel olarak sosyal demokratlar" ve "işçiye dayanan (!) sosyal demokrat parti" peşinde olanlar vardır. Tüm bu hazırlıkların önlemeyi amaçladığı asıl "tehlike" ve işçi sınıfı için asıl önemli hazırlık ise şudur: İhanetlerden ders çıkarmış, geçmiş devrimci savaşlara, DİSK'li işçilere giderek sevgiyle bakan Türk-İş tabanıyla DİSK'li işçilerin kaynaşması, işçilerin yönetiminde bir Türk-İş.

Kongrede Halil Tunç çevresinde dönen olaylar, bir yandan bugünkü bir hesabı bozdu. "Asayiş içinde kongre" planını rayından çıkarttı ama öte yandan ileriye yönelik bir başka hesaba yaradı: Sosyal demokrasi pilavını, bu kez daha bir "işçiden yana" görüntüyle sofraya sürmeye! Sosyal demokrat bir yönetim eliyle Türk-İş'teki devrimci oluşumun önünü kesmeye!

İleri işçiler bugün ana olarak Türk-İş'in anti-demokratik yapısına karşı, ülkedeki baskı koşullarını dikkate alan biçimlerde, yoğun, birleşik, örgütlü savaşım yürütürlerken, bu sosyal demokrat tehlikeye karşı da çok uyanık olmalıdırlar. Ancak ileri işçiler, işçiye yabancı sosyal demokrat görüşleri yenerek işçi arasından söküp atmaya çalışırken, bunu sendikal birliğe zarar değil yarar getirecek, doğru bir işleyiş içinde yapmalıdırlar.

Sendikalar her siyasal görüşten işçinin, sendikacının bulunabileceği örgütlerdir. Açık tartışma, eylemde birlik anlayışına dayalı işçi disiplini içinde, işçilerin yönetiminde, her görüşün özgürce savunulduğu demokratik bir işleyişe sahip işçi örgütleridir. Türk-İş'in anti-demokratik yapısına karşı savaşım verirken, DİSK'in devrimci geleneklerini içeren güçlü bir sendikal birlik kurmaya doğru yürürken, işleyiş konusunda doğru anlayış bin kez vurgulanmalıdır.

Bu yapılmazsa, örneğin, sosyal demokrasi, sürecin bir noktasında "kendine ait" sendika özlemini, sendikal hareketi bölerek gerçekleştirmeye çalışacaktır. Sosyal demokrasiye en büyük destek ise, oportünizm olacaktır. Bugün ileri işçiler için en önemli bir konu da, oportünizme karşı uyanık olmaktır.

Bugün menşevizm, işçi hareketi içinde görünmeye çalışan küçük burjuva bir akımdan başka birşey değildir. Partimizin, DİSK'in adını kullanmaları birşey değiştirmez.

Menşevikler DİSK'le dayanışmayı yalnızca 52'lere özgürlük belgisine indirgedikleri gibi, bu doğrultuda bile dolu dizgin bir savaşım yürütmediler. Çünkü o zaman başka güçler de devreye girecek ve menşeviklerin dar gurup çıkarlarına gölge düşecekti.

Menşeviklerin DISK'in adını yalnızca kullandıkları şuradan da bellidir ki, DİSK'in kapatılmasıyla ortaya çıkan sendikal durum hakkında yıllarca tek söz etmediler. Bundan birkaç ay önce, Maden-İş ve Bank-Sen tabanından tutum beklediklerini yazdılar! Daha hâlâ tutum yoktu. Derken "5. Kongre" denen olay oldu. Burada bir karar aldılar. Kararda, DİSK'li işçilere Türk-İş'e katılma öneriliyor.

Bugüne dek bulaştıkları her örgütte tabanın söz sahibi olmasını engelleyen menşevikler, tutum almak için, durup durup bugünkü koşullarda Maden-İş ve Bank-Sen tabanından tutum beklediler! Böylece, değil Türkiye işçi sınıfına, Maden-İş'li, Bank-Sen'li işçilere bile öncü olmadıklarını kanıtlamış oldular.

Bunun da ötesinde, sendikalaşma açısından zamanın dolmasına iki ay kala işçilere "hedef" göstermek ihanettir. Menşevizmin hareket noktasının, işçi sınıfının çıkarları değil, işçi sınıfının değerlerini küçük burjuva çıkarlar doğrultusunda kullanmak olduğunu gösteriyor. Zaten artık menşevikler işçi sınıfının konumundan düşünememektedirler. Bu nedenle de, işçiden yana görünmek gerektiği zaman sık sık başvurdukları yol, *İşçinin Sesi*'nden, kendi anlayış derinlikleri ölçüsünde aktarma yapmak oluyor.

Sendikal konuda, menşeviklerin bekleyip bekleyip aldıkları "kongre" kararı, ta 1981'de TKP II. Leninciler Konferansı'nda ve 1983 Ağustos ayında TKP EK Toplantısı'nda alınan kararlardan "esinlenmedir". Menşevikler, artık "kişiliksiz" kişilikleriyle bile işçiye hepten yabancıdırlar.

Türkiye'de dönem, sendikal harekette durum değişirken, oportünizm ve sosyal demokrasi atları yine işçi sınıfının arabasına koşulmaya hazırlanırken, işçi sınıfımıza, ileri işçilere büyük görevler düşüyor. Bu sınıfın devrimci hüneri, yaşadığı devrimci kavgayla ve faşist baskıyla edindiği deneyim, başarının güvencesidir. Devrimci gelenek ve güzel gelecek bizimledir.

BİR KOMÜNİST İŞÇİNİN NOT DEFTERİNDEN

Dünya emperyalizmine karşı dünya proletaryasının ortak savaşımı zorunludur

Günümüz dünyasında emperyalizmin, hem sosyalist ülkelere, hem de kapitalist ülkelerde gelişen komünist hareketlere karşı yeni planlar hazırladığını görüyoruz.

Bununla bağlı olarak emperyalizm, NATO güçlerini geliştiriyor. *Hürriyet* gazetesinde şu yazılanlar NATO'nun işini de açıklıyor: "Bayülken, NATO anlaşmasının 5. maddesine göre NATO'ya üye ülkelerden birine yöneltilen bir saldırı tüm NATO üyelerine yöneltilmiş kabul edilir, dedi." (*Hürriyet*, 27 Ocak 1983)

Buradan dünya proletaryasının ortak çıkarları daha da berraklaşıyor. Temel hedef ve dünya komünist partilerine düşen acil görev, emperyalizme, özellikle NATO yapısına karşı, dünya proletaryasının ortak çıkarlarını, ortak savaşımını merkezi temelde kaynaştırmaktır. Bu nasıl olur? Bu komünistlerin ideolojik birliğiyle sağlam bir temele oturur.

Günümüzde emperyalizm hem sermaye ihracı yapıyor hem de kapitalist ülkelerden işçi ihracı yapıyor. Böylece dünya proletaryası daha çok birbirinin yanında, birbirini tanıyor. Proletaryanın vatansız olduğunu bir bakıma pratikte görüyoruz.

Bugün gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelere baktığımızda, çoğu firmada en azından yirmi ülkenin işçilerinin çalıştığını görüyoruz. Orada çalışan çeşitli ülkelerden proleterlerin savaşım birliğini yaşam dayatıyor. Ama bu, bu ülkelerin komünistlerinin ideolojik birliğiyle sağlam temele oturur.

İleri işçilerin savaşım birliği için komünist bir siyasal gazetenin çıkması zorunludur. Çünkü başka türlüsü gevezelikten başka birşey olmaz. Komünist ideoloji, Marks'ın, Engels'in, Lenin'in tüm dünya dillerine çevrilmiş yayınları şunu öğretiyor ki, dünya işçi sınıfının amacı aynıdır. Bu ortak amacı güncel olaylarla bağlı olarak hep işaret etmek gereklidir.

H. Kara, Cenevre

Partimizin marşını y nid n yazalım

Mercan Köklü

Partimizin 4. Program Taslağı'nın tartışmaya sunulduğu günlerde, menşevikler "5. Kongre"yi topladıklarını duyurdular.

Menşeviklerin kongre sahtekarlığı ve güldürüsü hiç de umduklarını vermedi. Kendi kadrolarını ve devrimci hareketi "kongre"yle oyalama taktikleri çoğu yerde ters tepki yarattı, daha da yaratacak.

Kongre sahtekarlığı üzerine Yürükoğlu yoldaşımız şöyle dedi:

"Bundan böyle aynı partinin iki kanadı olma durumu bitmiştir. Artık iki ayrı parti ve Türkiye devrimine hangi partinin ne denli katkısı olacak sorusu vardır." (*İşçinin Sesi*, sayı:248)

Gerek TKP'nin bugünkü durumu, gerekse yoldaşımızın sözleri bir başka konuyu da gündeme getiriyor: Parti marşı.

Parti marşı ne demektir, ne anlama gelir?

Parti marşı, parti programının içeriğinden esinlenir. Partinin ulaşmak için uğrunda savaş verdiği amacı gösterir. Savaşkan birey ve gurupları partiye kazanma amacını da taşır. Bu anlamda propaganda niteliği ağır basar.

Parti marşı, aşağılık duygusunun, "bize hep saldırıyorlar" türünden bir yakınmanın değil, komünist hedeflerin, komünist açıklığın, savaşkanlığın ve komünist başeğmezliğin ifadesi olmalıdır. Parti marşı komünistlerin hedeflerini sulandırmamalı, dupduru komünist bilincin yankılanması olmalıdır.

Bu açıdan TKP Marşı'na bir bakalım. Marş eski, çok eskidir. Komünist ozan Nazım Hikmet tarafından kaleme alındığı söylenir. Tarihsel değeri elbette büyüktür. Bununla birlikte, TKP Marşı'nda aksayan bir değil, birçok yön var. Önce marşın bütününü hep birlikte okuyalım:

Kavga sesleri geliyor
köylerden ve şehirlerden
TKP'miz ilerliyor.
Bugün esir yarın her şey
hey hey
Bugün esir yarın her şey
Adımlar sarsıyor yeri
yürüyoruz kurmak için
Biz sosyalist Türkiye'yi
Bugün esir yarın her şey
hey hey
Bugün esir yarın her şey
Bayrağımızdaki şiar,
traktör toprak köylünündür
Fabrikalar işçilerin.
Bugün esir yarın her şey
hey hey
Bugün esir yarın her şey
Köylüler ile aydınlar,
rehberimiz işçilerdir.
TKP'de dolsun saflar.
Bugün esir yarın her şey
hey hey
Bugün esir yarın her şey.

Şimdi de bölüm bölüm marşın ana fikirlerini çıkaralım:

1. Esir olan TKP ilerliyor. Yarın herşey olacak.
2. Köyde ve kentte kavga sesleri yükseliyor.
3. TKP sosyalist Türkiye'yi kurmayı hedefliyor.
4. Belgi, traktörü köylüye, fabrikayı da işçiye vermektir.
5. Köylülerin, aydınların ve TKP'nin rehberi işçilerdir.

Şimdi bu fikirleri teker teker ele alalım:

1. *TKP esirdir fikri.* Değildir. TKP Marksist-Leninist ideolojiye ve onun öngördüğü tutuma bağlı kalmadığı ölçüde oportünizmin, dolayısıyla burjuvazinin tutsak aldığı bir parti olmuştur. Ama TKP tutsak değildir. O hem illegal hem de özgürdür. TKP'miz burjuva devletin tanıdığı ve tanıyabileceği sınırların dışında, onun çizdiği çerçeveden başka bir çerçeve, kendi öz çerçevesi içinde olduğu için, bu burjuva devleti devrimle kahretmeyi kendine amaç edindiği için özgürdür.

"Burjuvazinin komünist partisine devrimi yapma özgürlüğünü tanımasına olanak yoktur. Devrimini yapmamış komünist partisi burjuva yasallığının sınırlarından bağımsız olarak, devrimci amaca yönelik savaşımı kadar özgürdür." (TKP 4. Program Taslağı, s.20)

2. *Köyde ve kentte kavga sesleri yükseliyor fikri:* Bu dizede, köydeki kavga kentteki kavgadan önde geliyor. Biçimsel bir karşı çıkış gibi gelebilir. Ama değildir. Hele "kırlardan kentlere", "kırlardan kentleri kuşatmak" tezlerini hatırlarsak, oldukça önemli bir hatadır.

Genel olarak ele alırsak kapitalizm, kentte uç veren, kenti çevredeki her yere, herşeye egemen kılarak ilerleyen bir sistemdir. Bu, proletarya hegemonyasının da nesnel temelleri arasındadır. Çağımızda ve kapitalist bir ülkede, kırdaki kavga seslerinin kentin önünde gitmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Çağımız proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır.

"Burjuvaziyle karşı karşıya duran bütün sınıfların içinde, yalnızca proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Diğer sınıflar çürümekte ve modern endüstri karşısında yokolmakta iken, proletarya onun özel ve temel ürünüdür." (Marks-Engels, Komünist Partisi Manifestosu, *Seçme Yapıtlar*, c.1, s.117)

3. *TKP olarak sosyalist Türkiye'yi kurmaya yürüyoruz fikri.* İşçi sınıfının, komünistlerin hedefi sınıfsız toplumdur. Sosyalist Türkiye bu yolda bizim uğrağımızdır. Bizler Türkiye'de komünizmin ilk evresi olan sosyalizmi kurarak dünyanın komünizme ilerlemesine katkı yapacağız.

Burada, komünizm hedefinin marşta bulunması yararlı olur denebilir. Bu yoksa sosyalist Türkiye hedefi de iyidir. Ama bir koşulla: Sosyalizmi aşağıdaki maddedeki gibi anlamamak koşuluyla.

4. *Traktör, toprak köylünün, fabrikalar işçinin fikri.* Sosyalist devrimi yapacağımız, Türkiye'de sosyalizmi kuracağımız fikri doğrudur. Ama böyle bir yapıda, hiç de "traktör, toprak köylünün, fabrikalar da işçinin" olmayacaktır. Komünistler böyle geri bir "emekçileştirilmiş özel mülkiyet" hedefinin peşinden koşmuyorlar:

"Sosyalizmin amacı, tüm üretim araçlarını tüm halkın mülkiyetine çevirmektir... Ve bu hiç de, gemiler gemi işçilerinin malı, bankalar banka işçilerinin malı anlamına gelmez. İnsanlar böyle saçma şeyleri ciddiye alacaklarsa, devletleştirmeyi kaldırıp atalım, çünkü herşey anlamsız olur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilzce basım, c.42, s.63)

5. *Köylüler ile aydınların ve TKP'nin rehberi işçilerdir fikri.* Bir kere bu sözlerden, TKP, köylüler ve aydınların partisidir fikri çıkıyor. Ayrıca hem bu kesimlerin hem de partinin rehberi işçilerdir, deniyor. Marşın köylülerle aydınlara rehber olarak işçi sınıfını göstermesi doğru birşeydir. Ancak, işçi sınıfının rehberi olması gereken partiye rehber olarak işçileri göstermesi tümüyle başaşağı duran bir mantıktır.

"Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine bağlı *komünistlerin* gönüllü birliği, işçi sınıfının ideolojik-siyasal öncüsüdür... Komünist partisinin, proletaryanın bir bütün olarak çıkarlarından öteye bir çıkarı yoktur." (TKP 4. Program Taslağı, s.19)

TKP Marşı'nın içeriğinde *olanlarla* ilgili olarak, ilk anda bunlar söylenebilir. Bir de *olmayanlar* var. Proletarya enternasyonalizmi, hedefe "ancak varolan bütün toplumsal koşulların zor kullanımıyla yıkılması yoluyla varılabileceği" düşüncesi, Kürt ulusuna iletilecek mesaj gibi...

Evet yoldaşlar, parti programını yeniler, Marksizmin-Leninizmin imbiğinden geçirilmiş bir yenisini hazırlarken bu öze uygun, yeni bir TKP Marşı üzerinde de düşünelim.

Partimizin marşı, "gerilerdekilerin bilincini uyandıran, işçileri birliğe çağıran, burjuvaziyi ve burjuva iktidarını yeren", hedefleri ve savaşım yolunu partimizin pırıl pırıl ideolojisiyle gösteren bir yapıt olmalıdır.

Parti marşımız devrimci, savaşkan kadroların yüreğinde yer eden, burjuvaziyi bir komünist devrim düşüncesiyle titreten bir marş olmalıdır.

Parti marşımızı yeniden yazalım.

Menşevik kongre, Veli Dursun ve H.Erdal yoldaşlarımızın MK'ya kooptasyon kararını reddetti. Buna göre, yoldaşlarımız hiçbir zaman MK üyeliği yapmamış olarak kabul ediliyorlar. Sahte kongre kararlarıyla koca parti tarihini değiştirebileceğini hayal eden bu anlayış, "resmi"lerin Marksizm-Leninizmden ve partimizden kopuşunun çarpıcı bir belgesidir.

İdealizmin y nid n doğuşu

Memet Kurtalan

Geçtiğimiz aylarda, oportünist resmiler 5. Kongre adını yakıştırdıkları bir toplantı yaptılar. TKP-*İşçinin Sesi*'nden kendi anlayışları elverdiği düzeyde birşeyler koparmaya çalıştıkları, gerek toplantı belgelerini yayınlamalarından, gerekse yer yer belgelerin içeriğinden belli oluyor.

Ancak istedikleri kadar kalpazanlık yapsınlar, bu toplantının 1973 atılımıyla yeniden örgütlenen TKP ile hiçbir tüzüksel-moral bağı yoktur. Felsefi-ideolojik gerekçelerden vazgeçtik, geçmişe kendi getirdikleri reddiyeler nedeniyle bile bu toplantı ancak ve ancak partizan kliğinin genişletilmiş bir toplantısı olarak değerlendirilebilir.

Toplantı belgeleri H. Kutlu ekibinin meşru görünme yolunda her yola başvurduğunu sahneliyor. "Amaç için her yol mübahtır" belgisi herhalde bu toplantıyı kotaran ellerin baş belgisiydi.

Bir yandan, eskinin hakedebildiğince yaklaştığı meşruluktan birşeyler nasiplenebilme çabası, öte yandan eskiyle bir bağlarının kalmadığını açıkça söyleyememenin utangaçlığı toplantı belgelerindeki nev-i şahsına münhasır pişkinliğin kaynağıdır. Biz, çok eskiden bu tür tuhaflıkların yalnızca Demirel'e mahsus olduğunu sanırdık. Bu burjuva siyasetçisinin büyük bir demagoji ustası olduğuna hükmederdik. Ne var ki, el elden üstünmüş. Dünyada Demirel'den de baskın uluslararası yetiştirmeler varmış.

Şimdi, her türlü mantık isyanlarını dizginleyerek menşevik toplantının 18. kararının 3. maddesini okuyalım:

"3. Geçmişte kooptasyon yolu ile MK'ne alınan Veli Dursun ve H. Erdal'ın MK'ne koopte edilme kararının onaylanmamasına, böylece onların, TKP MK üyeliği gibi onurlu bir görevi hiçbir zaman taşımamış olarak kabul edilmesini" (TKP 5. Kongre Belgeleri, s.115)

Birincisi, 1973 atılımı bir kongre ile başlatılamadığı için oluşturulan MK'nın tamamı ya girişimci üye ya da koopte edilmiş üye statüsündedir. Üstelik Veli Dursun ve H. Erdal yoldaşlarımız koopte edilmiş üyeler de sayılmazlar. Onlar MK'nın *girişimci üyeleridir.* Yani daha örgüt oluşum sürecindeyken, yukarıdan aşağıya örgüt kurma işi yapan MK üyeleridir. Oysa son, menşevik toplantıyı örgütleyen H. Kutlu ekibi o zamanlar parti üyesi bile değillerdi.

H. Kutluların ne zaman bu kervana katıldıklarını, Türkiye örgütlerinin genel sorumlusu ve PB üyesi olduğu herkesçe bilinen H. Erdal yoldaşımızdan okuyalım:

"Bu arada bir özeleştiri yapmadan geçemeyeceğim. Partiye bazı şeylerin sızmasına ben de olanak verdim. Sanırım bunların en önemlisi 1975 yılında şahsen partiye üye aldığım yeni genel sekreter İ. Kutlu ve şürekasıdır." (H. Erdal, "Şanssız bir provokasyon belgesi", *İşçinin Sesi,* s:230)

H. Erdal yoldaşın MK'ya kooptasyonu düşünce partizan kliğinin parti üyeliğinin düşmesini bir yana bırakıp biz yine menşeviklerin hilkat garibesi mantık silsilesine dönelim.

Yoldaşlarımız 1977 Konferansı'na kadar MK üyesi olarak çalıştılar, örgüt kurdular. 1977 Konferansı onların hukuksal durumunu kökten değiştirmiştir. Yani, o güne kadar kooptasyonu varsaysak bile, o günden sonra durum değişmiştir. Gelin, değişen durumu, İ. Bilen'in, konferansın resmi duyurusu niteliği taşıyan *Rizospastis* gazetesine verdiği demeçten okuyalım:

"Konferansımız büyük bir başarıyla sonuçlandı. Partimizin Leninci birliği daha da pekişti. Delegeler parti MK'nın raporunu, platformunu ve bütün belgelerini tartıştılar ve alkışlarla onayladılar. Partinin yeni Program ve Tüzüğünü, MK'nın politikasını ve çalışmalarını oy birliğiyle onayladılar. *Konferans MK'yı, Politik Büro'su'nu ve Genel Sekreteri yine oybirliği ile onayladı.*" (TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Parti Konferansı'nda okuduğu MK raporu, *TKP yayınları,* s.52) (abç)

Görüldüğü gibi 1977'yle birlikte artık girişimci üye ya da koopte edilmiş üye durumu ortadan kalkmıştır. Konferans'ın oybirliğiyle onayladığı bir MK sözkonusudur. Dolayısıyla, en basit mantık kurallarıyla tutarlı kalınacaksa, burada reddedilen Dursun ve Erdal yoldaşlarımızın MK'ya kooptasyonu değil 1977 Konferans kararıdır.

Bu kooptasyon onaylama jestiyle ilgili çok şey denebilir. Tüzükte böyle bir hak yoktur. Ya Vural Demir yoldaşımız ne oldu?... Hatta denebilir ki, olaylarla gerçeklerle, öznel istemler özlemler doğrultusunda böyle oynamak idealist bir yaklaşımdır. Düşüncenin maddeyi belirlediği gibi kaba bir idealizm taşıyor.. Denebilir de demeye değmez.

H. Kutlu ekibi çoktan delik deşik ettikleri tüzük çerçevesi içinde *İşçinin Sesi*'nden kurtulamadığı için, kooptasyonu reddetmek gibi bir yola başvurup, böylece Parti'yle kendi bağlarının kopukluğunu açık ediyor. Sağolsunlar Parti'yi bir beladan kurtarıyorlar!

Son getirdikleri program ve sözü edilen toplantı belgeleri dikkatle incelenirse görülür ki, 1973'de yeniden örgütlenen TKP'ye ve 1977 Konferansı'na yabancı bir yaratık

Menşevikler "5. Kongre"yi topladıklarını, bu kuşlu amblemi taşıyan duyuruyla açıkladılar.

"TKP" diye ortalığa salınmak isteniyor. H. Kutlu ekibinin geçmişe reddiyeleri, bugün değilse bile yarın mutlaka yüksek sesle dile getirilecektir. İzledikleri ideolojik-siyasal çizgi evrimleşerek onları 1973 atılımının eklektik çerçevesinin dışına çıkmaya zorlamıştır. Geçmişteki siyasal ve örgütsel uygulamaların eleştirisinin eli kulağındadır.

Likidatörler parti dışına düştüler, Parti kurtuldu. Şimdi sorun bunları sınıf savaşında likide etmektir.

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

İŞÇİNİN SESİ

Karkèren hemû welatan yekbın!

Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi için savaş!

Yıl:10, Sayı:249
2 Ocak 1984

ÇEK-AL

II.

İyi öncü değil kötü artç bil değil

R. Yürükoğlu

Resmi TKP'nin ortaya sürdüğü yeni programı sergileme amacı taşıyan yazımızın bir önceki sayıda yayınlanan ilk bölümünde bu programın gelişimini iki döneme ayırmıştık: Nisan-Kasım 1983 arası birinci dönem, Kasım 1983 sonrası ikinci dönem. Daha sonra birinci dönemi ele almaya başlamış ve "Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması" (BUDA) nedir, BUDA'ya nasıl varılacak, BUDA iktidarının sınıf karakteri ne olacak sorularına yanıt aramıştık. Konuyu kaldığımız yerden sürdürelim.

6. Neden "Stratejik Aşama"dan farklı bir aşama gereklidir?

Bu sorunun yanıtı, resmi TKP'nin Türkiye devriminde oynadığı ve bundan sonra da oynamaya niyetlendiği rolü gözler önüne sermede önemlidir. Yalnız, oportünistler "hassas" konuları hiçbir zaman bir komüniste yakışan açıklıkla işlemedikleri için okuyucunun insafına sığınıp yazdıklarından uzun alıntılar vermek zorundayız.

Önce Yenice'den okuyarak başlayalım:

"Demokrasi, devrim sürecinde tüm ara noktalar, adımlar önceden kesinlikle saptanamayacağına göre 'ulusal demokrasi ivedi politik hedefini koymak ne kadar doğru ve gereklidir?' diye sorulabilir. 'Üstelik bu yolla reformcu düşler yaratmış olmuyor muyuz?' diye düşünülebilir.

"Sözü önce Lenin'e bırakalım. O, 'işçiler içinde yakıcı ivedi ekonomik istemler çevresinde ajitasyon yaparken sosyal-demokratlar (komünistler diye okuyun) bunu ivedi politik gereksinimlere bağlarlar' (Lenin, c.2, s.332) diyor. Neden? Belirli bir ivedi politik hedefe bağlanmayan tek tek istemler, reformlar gerici, ya da tutucu rejimlerce kolayca özümsenebilir, ya da manevra yapmakta, gerici amaçlarda kullanılabilir. ... Çünkü tek tek dönüşümlerin, reformların gerçek karakteri devrim sürecinin somut özünce, o andaki güçler oranıyla belirlenir. Aynı önlem duruma göre gerici, tutucu, demokratik ve nihayet sosyalist karakter kazanabilir. ... Bu nedenle Komünist partileri yakıcı ekonomik toplumsal tek tek reformlar, dönüşümler, ya da bunların bir listesini öne sürmek yerine, birbirini tamamlayan, birbiriyle bağlı ekonomik, toplumsal, politik dönüşümlerden oluşan güncel programlar hazırlarlar. Kuşkusuz böylesi bir güncel program gündeme, kaçınılmazlıkla bunu uygulayabilecek, yaşama geçirebilecek, hükümet, erk sorununu, yani ivedi bir politik hedef saptama sorununu getirir. Bu, somut nesnel ve öznel koşullara bağlı olarak devrimci bir erk, ya da o doğrultuda, onu yaklaştırmaya hizmet edebilecek bir ara politik hedef olabilir. TKP Eylem Programı'ndaki ulusal demokrasi programını, ivedi politik hedefini böyle anlamak gerekir." (Yenice, *Yol ve Amaç*, s.43)

Görüldüğü gibi alıntıda BUDA'nın tüm mantığı Lenin'in sözlerine dayandırılmaya çalışılıyor. Lenin böyle böyle

dediği için biz de acil istemleri bir iktidar aşamasına bağlıyoruz deniyor. Yine Lenin'i çarpıtıyor. Hem yukarıya aldığı cümlesini, hem tüm yapıtlarında yazdıklarını, hem tüm pratik yaşamını çarpıtıyor.

Lenin'in o cümleyi yazdığı dönemi hatırlayalım. Yıl 1897, komünist hareket Rusya'da gözlerini dünyaya yeni açıyor, daha yeni yeni işçi arasına girmeye çalışıyor. Henüz partileşmemiş. Böyle bir aşamada yazılmış olan o yazı, o günkü yığın kuyrukçusu anlayışlara karşı tam da bizim menşeviklerimizin vermeye çalıştıkları anlama ters bir amaç üstleniyor. Savaşımı ekonomik savaşıma ya da yalnızca demokratik savaşıma sınırlamaya çalışanlara karşı demokratik ve sosyalist görevlerin ayrılmazlığını anlatıyor. Devrime gitmek için örgütlenmek ve işçi sınıfını bilinçlendirmek gerekiyor diyor. Koyduğu "ivedi siyasal gereksinimler" bunlardır. Yoksa Lenin o yazıda, komünistler güçsüz, burjuva muhalefet güçlü diye bir ara iktidar aşaması önermiyor. ... Unutmuş olsa gerek!

Lenin'in söz konusu yazısından birkaç bölüm okuyalım. Bunlar, Lenin'in "ivedi siyasal gereksinimler" dediği şeyin devrimden önce bir burjuvayla uzlaşma aşaması olmadığını, tersine devrime götürücü ivedi siyasal görevler olduğunu çok iyi anlatacaktır.

"Sosyal-Demokratların (komünistlerin—*R. Y.)* pratik eylemlerinin amacı bilindiği gibi, proletaryanın sınıf savaşına öncülük etmek, bu savaşı şu iki somutlanışı içinde örgütlemektir: Sosyalist (sınıflar sistemini yoketmeye ve sosyalist toplumu örgütlemeye yönelik, kapitalist sınıfa karşı verilen savaş) ve demokratik (Rusya'da siyasal özgürlük kazanmaya ve mutlakiyete karşı verilen savaş). *Bilindiği gibi* dedik. Gerçekten de ayrı bir toplumsal-devrimci akım olarak ortaya çıktıkları ilk andan beri, Rusya Sosyal-Demokratları (komünistleri—*R. Y.)* eylemlerinin bu amacını her zaman kesinlikle belirtmişlerdir. Her zaman proletaryanın sınıf savaşının bu ikili somutlanışını ve içeriğini vurgulamışlardır. Ve de her zaman sosyalist ile demokratik görevleri arasındaki ayrılmaz bağ — kendilerine seçtikleri isimde bile açıkça yansıyan bir bağ üstünde ısrar etmişlerdir.

(...)

"Şimdi, Sosyal-Demokratların (komünistlerin—*R. Y.) demokratik* görevlerini, demokratik çalışmalarını ele alalım. Bu çalışmalarının sosyalist eylemlerle ayrılmazcasına bağlı olduğunu bir kez daha yineleyelim. İşçiler arasında *propaganda* yürütürken Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.),* siyasal sorunlardan yan *çizemezler,* ve de bunlardan yan çizmeye, hatta kenara itmeye kalkışmayı bile derin bir yanılgı ve uluslararası Sosyal-Demokrasi'nin (komünizmin—*R. Y.)* temel ilkelerinden bir uzaklaşma olarak değerlendirirler. Bilimsel sosyalizmi yayma göreviyle aynı anda, Rusya Sosyal-Demokratları (komünistleri—*R. Y.)* kendilerine işçi sınıfı arasında *demokratik* fikirler yayma görevini koydular. Tüm somutlanışları içinde mutlakiyetçilik üstüne, onun sınıfsal içeriği, onu alaşağı etmenin gerekliliği üstüne, siyasal özgürlük ve Rusya'nın siyasal ve toplumsal sisteminde demokratikleşme sağlanmaksızın işçilerin davası uğruna başarılı bir savaşım yürütmenin olanaksızlığı üstüne bir anlayış yaymaya çalışmaktadırlar.

"İşçiler arasında güncel *ekonomik* istemler üstüne ajitasyon yürütürken Sosyal-Demokratlar (komünistler —*R. Y.),* bunları işçi sınıfının güncel siyasal gereksinimleri, sıkıntıları ve istemleri üstüne ajitasyonla, her grevde, işçilerle kapitalistler arasındaki her çatışmada görülen polis zulmüne karşı ajitasyonla, işçilerin genel olarak Rusya vatandaşları olarak, özel olarak da en ağır baskılar altındaki, en az hakları olan sınıf olarak haklarının kısıtlanmışlığına karşı ajitasyonla, işçilerle doğrudan ilişki içinde olan ve işçi sınıfına siyasal esaretinin koşullarını açıkça gösteren, mutlakiyetçiliğin her önde gelen temsilcisi ve yardakçısına karşı ajitasyonla kopmazcasına bağlarlar. Nasıl ki ekonomik ajitasyonda ekonomik alanda işçilerin yaşamını etkileyen her bir sorunu kullanmak gerekiyorsa, siyasal alanlarda da siyasal ajitasyon konusu olmayacak hiçbir sorun yoktur. Bu iki ajitasyon biçimi Sosyal-Demokratların (komünistlerin — *R. Y.)* eyleminde aynı madalyonun iki yüzü olarak ayrılmazcasına bağlıdır. Proletaryanın sınıf bilincini geliştirmede hem ekonomik ajitasyon, hem de siyasal ajitasyon eşit derecede gereklidir. Rusya işçilerinin sınıf savaşını yönlendirmede hem ekonomik ajitasyon, hem de siyasal ajitasyon eşit derecede gereklidir. Çünkü her sınıf savaşı, siyasal savaşımdır. ...

"*Sosyalist* ile *demokratik* propaganda *ve* ajitasyon arasındaki ayrılmazcasına yakın bağlantıya, iki alandaki devrimci eylem arasındaki tam paralelliğe işaret ettik. Ne var ki, bu iki eylem ve savaşım türü arasında büyük bir fark vardır. O fark da şudur ki, ekonomik savaşımda proletarya, belki küçük burjuvazinin proletaryaya çekilmekte olan unsurlarından aldığı yardım dışında (ki bu hiç de her zaman gelmemektedir), hem topraklı asiller, hem de burjuvazi karşısında yapayalnız durmaktadır. Ancak, demokratik, *siyasal* savaşımda Rusya işçi sınıfı yalnız durmamaktadır. Yanında, mutlakiyete düşman olduklarından ve ona karşı şu ya da bu biçimde savaştıklarından, tüm siyasal muhalefet unsurları, katmanları ve sınıfları durmaktadır. Burada proletaryayla *yanyana,* otokratik hükümetin baskısı altında olan burjuvazinin, eğitim görmüş sınıfların, küçük burjuvazinin, milliyetlerin, din ve mezheplerin vs. vs., muhalif unsurları durmaktadır. Bu durumda doğal olarak şu sorun ortaya çıkmaktadır: İşçi sınıfının bu unsurlara karşı tutumu ne olmalıdır? Daha da öte, onlarla otokrasiye karşı ortak savaşımda birleşmesi gerekmez mi? Zaten tüm Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.),* Rusya'da siyasal devrimin sosyalist devrimden önce gelmesini savunmaktadırlar. O zaman sosyalizmi şimdilik bir kenara bırakıp, otokrasiye karşı savaşmak için siyasal muhalefetin tüm unsurlarıyla birleşmeleri gerekmez mi? Bu, otokrasiye karşı savaşımı güçlendirmek için zorunlu değil midir?

(...)

"Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.)* varolan toplumsal sisteme karşı *her devrimci hareketi* (abç) desteklerler, tüm ezilen ulusları, baskıya uğrayan dinleri, mağdur sınıfları vs., eşit haklar için savaşımlarında desteklerler.

(...)

"Son olarak, pratikte bu destek Rusya Sosyal-Demokratlarının (komünistlerinin—*R. Y.)* öteki akımlardan devrimcilerle belli

Zorluk, 1981

birtakım hedeflere ulaşmak amacıyla bağlaşıklıklara girmeye hazır olmalarında anlatım bulmaktadır, ki bu hazır oluş pratikte pek çok kez gösterilmiştir.

"Bu da bizi ikinci soruya getiriyor. Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.*) şu ya da bu muhalefet gurubunun işçilerle dayanışmasına işaret ederken, işçileri her zaman ötekilerden ayrı tutacaklardır, bu dayanışmanın geçici ve koşullu olduğunu her zaman belirteceklerdir, yarın kendini bugünkü bağlaşıklarıyla karşıtlığa düşmüş bulabilecek olan proletaryanın bağımsız sınıf kimliğini vurgulayacaklardır. Bize, 'böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçılarını bugün *zayıf düşürür*' diyeceklerdir. Biz ise, böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçılarını güçlendirecektir, diye yanıtlayacağız. Yalnızca belli *sınıfların, bilinçli kavranmış* gerçek çıkarlarına bel bağlayan savaşçılar güçlü olur, ve günümüz toplumunda zaten ağırlıklı bir rol oynayan bu sınıf çıkarlarını bulandırmaya yönelik bir çaba, savaşçıları yalnızca zayıflatır.

(...)

"Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.*) böyle dar bir bakış açısına sahip olmakla suçlu değildir. Komplolara inanmaz, komploların döneminin çoktan gelip geçtiğine inanırlar. Siyasal savaşımı komplolara indirgemenin bir yandan kapsamını son derece daraltmak olduğunu, öte yandan en elverişsiz savaşım yöntemlerini seçmek olduğunu düşünürler. P.L. Lavrof'un 'Rusya Sosyal-Demokratları, Batı'daki yöntemleri şaşmaz bir model olarak almaktadır' sözlerinin bir polemik manevrasından öte olmadığını herkes anlayacaktır. Sosyal-Demokratların (komünistlerin—*R. Y.*) aslında buradaki siyasal koşulları hiçbir zaman unutmadıklarını, hiçbir zaman Rusya'da legal bir işçi partisi kurmayı düşlemediklerini, sosyalizm için savaşma görevini hiçbir zaman siyasal özgürlük için savaşma görevinden ayırmadıklarını herkes anlayacaktır. Öte yandan Sosyal-Demokratlar (komünistler—*R. Y.*) her zaman, bu savaşın komplocular tarafından değil, işçi sınıfı hareketine dayanan devrimci bir parti tarafından yürütülmesi gerektiğini düşünmüşlerdir, düşünmektedirler. ...

"Bu örgütün otokrasiye karşı yıkıcı bir darbe indirmede ne gibi yöntemlere başvuracağını önceden tartışmak, örneğin ayaklanmayı mı, yığınsal siyasal grevi mi, yoksa başka bir saldırı biçimini mi tercih edeceğini önceden tartışmak, bu sorunu şimdiden kararlaştırmak, boş doktrinerlik olur. Generallerin daha askerlerini toplamadan, seferber etmeden ve düşmana karşı bir kampanya başlatmadan, savaş konseyi toplamasına benzer. Proletarya ordusu şaşmaksızın ve güçlü bir Sosyal-Demokrat (komünist—*R. Y.*) örgütün yöneticiliği altında ekonomik ve siyasal kurtuluşu için savaştığında, hangi savaş yöntemlerinin ve araçlarının kullanılacağını generallere o ordunun kendisi gösterecektir. Otokrasiye son darbeyi indirme sorunu ancak o zaman karara bağlanabilir.

(...)

"Rus Sosyal Demokrasisi (komünist hareketi—*R. Y.*) henüz çok gençtir. Teorik sorunların ağırlıkta olduğu embriyonik döneminden yeni yeni çıkmaktadır. Pratik eylemlerini geliştirmeye yeni yeni başlamaktadır.

"Rusya Sosyal-Demokrasisinin (komünist hareketinin —*R. Y.*) önünde koskoca, hemen hemen hiç dokunulmamış bir çalışma alanı durmaktadır. Rusya işçi sınıfının uyanışı, bilgiyi, örgütü, sosyalizmi kendiliğinden arayışı, sömürücülere ve ezenlere karşı savaşımı gün geçtikçe yayılıyor, çarpıcı biçimde açığa çıkıyor. Rusya kapitalizminin yakın zamanlarda gerçekleştirdiği büyük ilerleme, işçi sınıfı hareketinin derinlemesine ve genişliğine kesintisiz biçimde büyüyeceğinin garantisidir. Öyle gözüküyor ki şu anda kapitalist devreselikte endüstrinin 'geliştiği', işlerin tıkınnda gittiği, fabrikaların tam kapasite çalıştığı ve yeni fabrikaların, işletmelerin, anonim şirketlerinin, demiryollarının vb., vb.,mantar gibi bittiği bir dönemden geçiyoruz. Endüstrinin bu 'zenginleme' döneminin ardından kaçınılmazlıkla ve oldukça sert bir biçimde gelecek çöküşü tahmin etmek için peygamber olmak gerekmiyor. Bu çöküş yığınla küçük mülkiyet sahibini yıkıma sürükleyecek, yığınla işçiyi işsizler safına atacak, dolayısıyla her sınıf bilinçli, düşünen işçinin uzun süredir karşılaştığı sosyalizm ve demokrasi sorunlarıyla tüm işçileri kesin bir biçimde karşı karşıya getirecektir. Rusya Sosyal-Demokrasisinin (komünist hareketinin—*R. Y.*) görevi, bu çöküş geldiğinde, Rusya proletaryasının daha sınıf bilinçli, daha birleşik, Rusya işçi sınıfının görevlerini kavrayan, şu anda büyük kârlar vurmakta olup, zararlarını her zaman işçilere ödetmeye çalışan kapitalist sınıfa karşı direnebilen ve Rusya işçilerini ve tüm Rusya halkını zincire vuran polis otokrasisine karşı çözümleyici bir savaşta Rusya demokrasisine öncülük etmeye yetenekli bir sınıf olmasını sağlamaktır." (V.I. Lenin, "Rusya Sosyal-Demokratlarının Görevleri", *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.2, s.328-346)

"Militanlık" (!), 1981

Lenin'in yukarıdaki alıntısında menşeviklerimizin alet etmek istedikleri amaçla tam ters şeyler söylediği açıktır. Lenin, acil ekonomik istemler üzerinde ajitasyon yaparken, günün acil siyasal istemlerini unutmayın diyor. Ekonomik istemler çevresindeki ajitasyon çalışmasını günün siyasal gereksinimlerine bağlamalıyız diyor. Nedir bu siyasal gereksinimler? Hareket hangi aşamada ise ona göre, Parti kurulmamışsa parti kurmak, ortam gerektiriyorsa silahlı direniş komiteleri örgütlemek, vb.

O zaman Yenice'den yaptığımız ilk alıntıda "neden stratejik aşamadan ayrı bir BUDA" sorusuna yanıt alamadık. Belki başka yerlerde bir yanıt bulabiliriz.

* * *

Yenice yazısının bir başka yerinde şunları söylüyor:

"Parti stratejisi, programı değişmediğine ve eylem programı, *yıllardır öne sürülen* yakıcı istemleri içerdiğine göre onda yeni ve önemli olan nedir?

Yeni ve önemli olan herşeyden önce Eylem Programı'mızın dünyada ve ülkemizde artan tehlikeler ve olanaklarla belirlenen somut durumun çözümlemesine dayanmasıdır. ...

(...)

"Leninci partinin politik çizgisi, ya da güncel politikası strateji ve taktiğinin diyalektik bileşkesidir. Partinin stratejisini, stratejik yakın devrim hedefini belirleyen program, sosyal gelişmenin tarihsel olarak belirli bir dönemi için esas itibarıyla değişmeden kalan gerçek sınıfsal çıkarlar temelinde saptanır. ...

(...)

"Ne ki, Lenin'in belirttiği gibi, 'önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz'. Somut tarihsel durum ele alınmalı, yığınların haleti ruhiyesi, şu veya bu savaşımı destekleme yetenekleri gözönüne alınmalıdır. (Lenin, c.11, s.116)

"Hemen burada bir soru da biz soralım: Bugün Türkiye'de ***yığınların bilinci, haleti ruhiyesi***, durumu 'devrim, halk demokrasisi için' belgisini, bunu temel alan bir eylem programını desteklemeye hazır mıdır? Bu soruları 'evet' diye yanıtlayan pek yok. Ama cuntanın, 12 Eylül rejiminin baskı ve zorbalığının 'devrimci bir durum' yaratacağı olasılığına bel bağlayarak politika çizenler, *dolaysız* devrim hedefini gösterenler var." (Yenice, agy, s.36-37) (abç)

Alıntıda çok sayıda çarpıtma bir saç örgüsü gibi geliyor. Şaşkına dönmemek için söylenenleri tek tek ele alıp çözmeliyiz:

1. "Parti programı değişmediğine, eylem programı yıllardır öne sürülen yakıcı istemleri içerdiğine göre..." eski programın, o eski berbat programın acil istemler bölümü ondan ayrılmış ve acil istemlerin çevresine ayrı bir iktidar aşaması getirilmiş demektir. Hatırlarsanız eski programda (3.Program) üstü ustaca örtülü biçimde bir ***"demokratik dönüşümler aşaması"*** vardı. İşte şimdi yaptıkları, anlayışlarında zaten varolan bu garip aşamaya ayrı bir program getirmek olmuştur.

Acil istemlere bir iktidar aşaması önermek ve bunu programlaştırmak, bu Marksizmin bildiği birşey değildir. Varolan geri bilinç düzeyine bakarak ayrı bir iktidar aşması önermek ve halkın bilincinin geriliğini sömürücü bir sınıfla işbirliği yapmak için gerekçe göstermek, bunlar herhalde anlaşılamaz.

2. "Leninci partinin politik çizgisi, ya da güncel politikası strateji ve taktiğin diyalektik bileşkesidir"... Doğru. Ancak kendilerinin yaptığı bu

değildir. Kendileri, güncel tutuma, taktiğe ayrı bir program düzmekte, ayrı bir iktidar aşaması önermektedirler. Ülkenin sürekli değişerek içinden geçmekte olduğu koşulları dikkate alan bir tutumla, stratejinin çözümlediği genel anlayışlara uyarlı biçimde, önümüzdeki devrime (yani stratejik aşamaya, yani minimum programı gerçekleştirmeye) varmak için çalışıyoruz. Menşeviklerimiz ise BUDA anlayışıyla stratejiyle taktiği birbirinden koparmış oluyorlar.

3. Menşevikler nerede bir Lenin alıntısı vermişlerse, o alıntının üzerinde dikkatle durmak gerekir. Üçüncü olarak Yenice'nin kullandığı alıntıyı ele alalım. Lenin'i yine cımbızlamışlar ve yine söylediğinin tam tersine kullanmaya yeltenmişler.

Hem bu kez daha kaba bir hile de var. Yukarıda alıntıyı aynen onların *Yol ve Amaç*'da dizdikleri gibi dizdik. Görülüyor ki dipnot numarası Lenin'in cümlesi ardından değil, Yenice'nin cümlesinin ardından geliyor. Lenin'in söylediği şu kadardır: "Önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz." Bundan sonra gelen cümle (ve taşıdığı "haleti ruhiye" fikri) Yenice'nindir.

Dipnot numarası yanlış yere konmuş diyebiliriz. Fakat hemen ardından gelen cümlelerle bunun bir yanlışlık olmadığı ortaya çıkıyor. Şöyle diyor: "Hemen burada bir soru da biz soralım. (Başka soru soran yok. Yenice bunu 'Lenin konuştu biz de konuşalım' anlamında söylüyor.) Bugün Türkiye'de yığınların bilinci, haleti ruhiyesi..." devrim hedefini kaldırır mı... diye gidiyor. Haleti ruhiyeden (psikoloji) konuşan Yenice'den başkası yok. Ancak dipnot numarası öyle yerleştirilmiş ki okuyanın kafasında Lenin ve haleti ruhiye kavramı birleşiyor. Bu bilinçli bir hiledir. Dipnot numarasının ardından gelen cümle olmasa, o kadar dağınık çalışıyorlar ki (iki yıl sonra çıkacak *İşçinin Sesi*'nden alıntı verdiklerini biliyorsunuz!) bir yanlışlık olabilir diyeceğiz. Ama öyle değil, çünkü *kilit* haleti ruhiye (psikoloji) sözcüğündedir.

Daha ilginci, Lenin, "önümüzde duran ivedi savaşım belgisi programın genel belgisinden basitçe ve doğrudan çıkmaz" derken bakın bunu ne için söylüyor.

RSDİP'nin programında "kurucu meclis" istemi var. Bunun gerçekleşmesi için savaş veriyorlar. 1905 devriminin bir kazanımı olarak Duma toplanıyor. Duma, yaşamın prizmasında değişim geçirerek ortaya çıkmış bir kurucu meclistir, ya da daha doğrusu öyle olduğunu anlaması, öyle olması, öyle davranması gereken bir meclistir. Ancak Kadet'ler egemen olduğu için bu işlevini yerine getiremiyor.

Lenin'den alıntı verdikleri yazı işte böyle bir ortamda yazılıyor. Duma toplanmış ama gerçek iktidarı eline alamamış. Şimdi ne söylemek, nasıl bir belgi ile çıkmak gerekiyor? "Kurucu meclis toplanmalıdır" belgisi, programda olan bu belgi artık kullanılabilir mi? Kullanılamaz, çünkü toplanmış. Günün sorusu böyle bir meclisin toplanması değil, iktidarı eline geçirebilmesidir. Yaşam ilerlemiş. Lenin o cümleyi bu çerçeve içinde yazıyor. Bu çerçevenin "haleti ruhiye" ile uzak yakın ilgisi yoktur.

Sosyal-Demokratlar (komünistler — R.Y.) şu ya da bu muhalefet gurubunun işçilerle dayanışmasına işaret ederken, işçileri her zaman ötekilerden ayrı tutacaklardır, bu dayanışmanın geçici ve koşullu olduğunu her zaman belirteceklerdir, yarın kendini bugünkü bağlaşıklarıyla karşıtlığa düşmüş bulabilecek olan proletaryanın bağımsız sınıf kimliğini vurgulayacaklardır. Bize, 'böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçılarını bugün zayıf düşürür' diyeceklerdir. Biz ise, böyle bir tutum tüm siyasal özgürlük savaşçılarını güçlendirecektir, diye yanıtlayacağız. Yalnızca belli sınıfların, bilinçli kavranmış gerçek çıkarlarına bel bağlayan savaşçılar güçlü olur ve günümüz toplumunda zaten ağırlıklı bir rol oynayan bu sınıf çıkarlarını bulandırmaya yönelik bir çaba, savaşçıları yalnızca zayıflatır." (Lenin)

Şimdi Lenin'in o cümlesini biraz daha genişçe okuyalım:

"Bir Marksist hiçbir durumda şunu unutmamalıdır ki, *acilen* yaklaşmakta olan savaşımın belgisi, belli bir programın *genel* belgisinden basit ve doğrudan bir biçimde çıkartılamaz. *Şu anda,* 1906 yazında ya da sonbaharında, acilen yaklaşmakta olan savaşımın belgisini belirlemek için programımıza referans vermek (Bak son bölüm: Otokrasinin Yıkılması ve Kurucu Meclis, vb.), yeterli değildir. Bunu belirlemek için somut tarihsel durumu dikkate almamız, devrimin tüm gelişmesini, sırası içinde tüm ilerleyişini çizmemiz gerekir. Görevlerimiz yalnız programın ilkelerinden değil, aynı zamanda hareketin *geçmiş* adım ve aşamalarından çıkartılmalıdır. Ancak böyle bir tahlil bir diyalektik materyalist için zorunlu olan, gerçekten tarihsel bir tahlil olabilir.

"Ve tam da böyle bir tahlil göstermektedir ki, nesnel siyasal durum, bugün halkın bir temsilci meclisinin *varolup olmadığı* sorusunu değil, bu temsilci meclisin *iktidara sahip olup olmadığı* sorusunu öne çıkarmıştır.

"Kadet Duması'nın çöküşünün nesnel nedeni halkın gereksinimlerini dile getirememe değildi. *İktidar* için savaşım olarak ortaya çıkan *devrimci* görevle başa çıkamamasıydı. Kadet Duması kendini anayasal bir organ sandı, oysa gerçekte *devrimci* bir organdı. (Kadetler, Duma'yı devrimin bir aşaması ya da aracı olarak gördüğümüz için bize hakaret ettiler, ancak deneyim *bizim görüşümüzü* tümüyle doğrulamıştır.) Kadet Duması kendini *Bakanlar Kurulu*'na karşı savaşımın bir organı sandı, oysa gerçekte tüm eski rejimin *yıkılması* için bir savaşım organıydı. Gerçekte olan da buydu, çünkü gerçek ekonomik durumun istediği buydu. Ve de *bu* savaşım için Kadet Duması işe yaramaz bir organ *çıktı.*

"Şu anda en cahil köylünün bile kafasına şu düşünce çakılmaktadır: Duma işe yaramaz. *Halk iktidara sahip değilse* hiçbir Duma işe yaramaz. Ama iktidarı nasıl almalı? Eski rejimi *yıkarak* ve yerine yeni, halktan yana, özgür ve seçimle gelmiş bir rejim kurarak. *Ya* eski rejimi *yıkacaksın, ya da* devrimin amaçlarının köylülüğün ve proletaryanın belirlediği kapsamda gerçekleşemeyeceğini itiraf edeceksin.

"Sorunu bu biçimde *yaşamın kendisi* koymuştur. 1906 böyle koymuştur. Ve de Kadet Duması'nın dağıtılması böyle koymuştur.

"Tabii, devrimin bu sorunu bir çırpıda çözeceğini garanti edemeyiz. Savaşımın kolay ve basit olacağını, utkunun tam ve mutlak olarak sağlanacağını garanti edemeyiz. Hiç kimse savaşımın arifesinde böyle garantiler veremez. Bir belgi kolay ve basit bir utkunun garantisi değildir. Belgi belli görevleri yerine getirmek için ulaşılması gereken amaca işaret eder. (Ne güzel tanımlamış. Sonra buna tekrar döneceğiz. —*R.Y.)* Geçmişte böyle bir güncel görev, halkın temsilcisi bir meclisin genel olarak yaratılması (ya da toplanması) idi. Şimdi görev, böyle bir temsilci meclis için *iktidarı* ele geçirmektir. Bunun anlamı, eski rejimi kaldırmak, yoketmek, *yıkmaktır,* otokratik hükümeti yıkmaktır." (V.I.Lenin, "Duma'nın Dağıtılması ve Proletaryanın Görevleri", c.11, s.116-18)

Lenin'in söylediğiyle bunların söylediği arasında bir ilinti var mı? Hilekarlığın bu düzeyi karşısında dil yetersiz kalıyor. Bazı soyut fikirler vardır, ona öyle, buna böyle gelebilir, terazisi yok tartamazsın, sözlükte yok açıp bakamazsın. Bu öyle birşey de değil. Lenin'in cümlesini doğru mu kullanıyoruz, yanlış mı kullanıyoruz? Nerede Lenin alıntısı kullanmışlarsa hepsinde çarpıtma var!

4. Gelelim "haleti ruhiye" sorununa. Halkın psikolojisine göre program ve

iktidar aşaması belirlemeye, bu en onursuz kuyrukçuluğa en güzel yanıtı yine Lenin vermektedir:

"Durum açıktı: Ya Kornilof'un diktatörlüğü, ya da yoksul köylü ve proletaryanın diktatörlüğü. *Parti yığınların ruhsal durumuyla yönlendirilemez.* Çünkü o değişkendir. *Parti nesnel bir çözümleme ve devrim değerlendirmesiyle yönlendirilmelidir.*" (V.İ. Lenin, "RSDİP(B) Merkez Komitesi Toplantısı, 1917", c.26, s.191-192) (abç)

Nasıl bir iktidar önerileceği konusunda psikoloji rol oynamaz. Toplumsal yapının, ülkenin önündeki ekonomik-toplumsal görevlerin ve bunları yerine getirmeye yetenekli güçler, yapamayacak güçler ve yapılmasına sonuna kadar karşı çıkacak güçlerin aklıbaşında bir değerlendirmesiyle varılmak istenen nokta saptanır. Psikoloji ise bu noktaya emekçi halkı getirebilmek için dikkate almak zorunda olduğumuz, ona yol bulmaya çalışırken dikkate alacağımız ve dikkate alarak bu psikolojiyi değiştireceğimiz ve değiştirdiğimiz oranda da hedefimize varmamıza yardım edecek bir faktördür. Bunun tersi bir anlayıştan daha onursuz bir burjuva kuyrukçuluğu olmaz. Halk istemiyor! Halkların dünyada zaman zaman neleri istediği bellidir. Halk Demokrat Partiyi istiyordu, halk Hitler'i de istiyordu. Ortada bir çarpık bilinçlenme var. İlerici insanların bu bilinci düzeltmek görevi var. Yaşamda bu bilinci düzeltmek için tutacak noktalar da var. Hayır, menşevik savaşımı bırakmış kenara, halkın bilinci geri, devrimi şimdilik bırakalım diyor!

Marksizmin devrimci özünü koruyan *Türkiye Komünist Partisi* ise, eski partinin içinden koparak örgütlenmeye başladığı ilk günden bu yana Lenin'in öğüdünü tuttu, "nesnel bir çözümleme ve devrim değerlendirmesiyle" yolunu açtı. Resmilerimiz buna goşistlik, serüvencilik dediler! Konunun bu yönüne Yenice'nin sözünü ettiği "dolaysız devrim hedefi" ve belgiler konusuyla bağlı olarak ileride değineceğiz.

* * *

Menşeviklerden okuduğumuz bu Neden stratejik devrim aşamasından farklı bir ulusal devrim aşaması öngördüler ve buna bir program önerdiler sorusunu irdelemeyi sürdürelim, belki yanıtı başka yazdıklarında buluruz:

"Sözü yine Lenin'e bırakalım: 'Verili bir durumu değerlendirirken bir Marksist olası olandan değil, gerçek olandan hareket etmelidir... Gerçeklere sırtını dönüp 'olasılıklardan' söz etmek sadece gülünçtür... Bir Marksist önümüzdeki aşama için olasılığı gözönüne alıp, köylülüğün burjuvazi ile anlaşma içinde olduğu sıradaki güncel görevleri unutursa, bir küçük burjuvaya dönüşür... Köylülüğün burjuvazinin kuyruğuna takılmayacağı mutlu ve tatlı gelecek olasılığı nedeniyle... bugünkü *tatsız* gerçeği unutmuş olur.' (Lenin, c.24, s.43-45)

"Eylem Programı, stratejik programda gerekliliği, kaçınılmazlığı (yani olasılığı) saptanmış devrimi ve sınıfsal bağlaşıkları gerçekliğe çevirmek amacıyla, içinde bulunulan somut durumda atılması gereken adımları, görevleri ve yolları gösterir. 'Tatsız gerçeği', 'mutlu devrimci geleceğe' bağlayan köprüdür. ... Devrime giden en kestirme yol, *dolaysız* devrim çağrılarıyla değil, somut koşullara göre değişen bilimsel ve gerçekçi eylem programları ile çizilir." (Yenice, agy, s.37) (abç)

"Parti yığınların ruhsal durumuyla yönlendirilemez.
Çünkü o değişkendir.
Parti nesnel bir çözümleme ve devrim değerlendirmesiyle yönlendirilmelidir." ***(Lenin)***
Nasıl bir iktidar önerileceği konusunda psikoloji rol oynamaz. Toplumsal yapının, ülkenin önündeki ekonomik-toplumsal görevlerin ve bunları yerine getirmeye yetenekli güçler, yapamayacak güçler ve yapılmasına sonuna kadar karşı çıkacak güçlerin aklıbaşında bir değerlendirmesiyle varılmak istenen nokta saptanır. Psikoloji ise bu noktaya emekçi halkı getirebilmek için dikkate almak zorunda olduğumuz, ona yol bulmaya çalışırken dikkate alacağımız, değiştireceğimiz ve değiştirdiğimiz oranda da hedefimize varmamıza yardım edecek bir faktördür. Bunun tersi bir anlayıştan daha onursuz bir burjuva kuyrukçuluğu olmaz.

Yenice yine aynı sahteciliği yaptı. Lenin'den nokta noktalarla bir alıntı verdi. Ne dedi? Lenin tatsız gerçeği unutmaktan söz ediyor. Hah, gördünüz mü, "ulusal demokrasi" burjuva demokrasisidir, burjuvazi gerçekleştirecektir, belki bir ucundan da biz tutarız. Bunun böyle olmasını zorlayan Türkiye'nin bugünkü koşullarıdır ve bu işte "tatsız gerçek"tir. Bu tatsız gerçeği mutlu geleceğe, yani stratejik devrim programına bağlayan da BUDA programıdır.

Tek sözle korkunç! Düşünebiliyor musunuz ki, a) Dört cümlelik alıntı *Nisan Tezleri*'nin üç ayrı sayfasından, hem de can alıcı yerleri atılarak toparlanmış. (Bak cilt:24, s.46-48) *Kendi içinde anlam bütünlüğüne* sahip bir paragraf bir sayfadan, bir başkası bir başka sayfadan alınabilir. Ancak, bir cümle bir sayfadan, öteki cümle bir başka sayfadan ve aradaki çok önemli mantık bağları atılarak alınırsa bu cımbızlamadır, sahteciliktir. b) Bu da yetmemiş ve Lenin'in söylemek istediği tamamıyla çarpıtılmış, c) ve sonra bu çarpıtmaya yaslanarak "tatsız gerçek" edebiyatıyla BUDA'nın doğruluğu kanıtlanmış!

Nisan Tezleri'nin yazıldığı ortama bakıp Lenin'in ne demek istediğini ve neyi önerdiğini anlamaya çalışırsak, menşeviklerin isteğine alet olmayacağı apaçık ortaya çıkar.

Şubat Devrimi olmuş, burjuvazi iktidarı almış ve bu anlamda burjuva demokratik devrimi tamamlanmış. Hem de aynı anda, öte yanda bir de Sovyetler kurulmuş. Sovyetler, "işçi-köylü-devrimci-demokratik-diktatörlüğünü" temsil ediyor. Ülkede ikili bir iktidar var, ama gerçek iktidar burjuvazinin elinde. Neden bu böyle? Neden gerçek iktidarı Sovyetler eline alamamış da burjuva kurucu meclis almış? Çünkü köylülük burjuvazinin dümen suyunu izliyor. Sovyetlerin içinde köylülük, iktidarı Sovyetlere almak için çalışmıyor, işçi sınıfının da yolunu kesiyor. SR'ler ve Menşevikler buna yardım ediyor. Köylünün siyasal temsilcileri, "bu burjuva devrimidir iktidarı burjuvaya vermek gerek" diyor ve kendi eliyle teslim ediyor.

Böyle bir durumda Lenin bu yazıyı yazıyor. İlerde köylü işçiyi destekleyecekmiş, şimdi bunları bırakın diyor. Köylü bugün burjuvayı destekliyor ve ama devrim burada duramaz. Ya geriye gidecektir ya ilerleyecektir. İlerlemek zorunda, yoksa yıkılacaktır. O zaman ne yapmak gerekir? Köylüyü bölmek gerekir. Köylüyü bölmeden, köylünün burjuvaya desteği ortadan kaldırılamaz. Köylüyü böleceğiz, *yoksul köylüyü* 'örgütleyeceğiz, onu zengin köylüden ayıracağız, çünkü köylünün burjuvayı desteklemesinin altındaki sınıf özü *kulaklara* teslim olmaktan geliyor. O zaman köylülüğü böleceğiz, emekçi köylüyü örgütleyip savaşa süreceğiz.

Lenin'in o ortamda söyledikleri *devrimi ilerletmek* anlamına geliyor. Bir devrim çok kendine özgü biçimde tamamlanmış ve bir başka devrime büyüyor. Burjuva demokratik devrimi, sosyalist devrime büyüyor.

Bizim menşeviklerimiz, Lenin'in bu söylediklerinin mantığını gizleyerek, "tatsız gerçekler"e devrimden çok geride bir iktidar aşaması gerekir diyorlar.

Oysa Lenin, oportünist mantığın *tam tersiyle* geliyor: Köylü burjuvaziyi desteklediği için önümüzdeki devrimci adımı geri çekelim demiyor, tersine, köylüyü bölerek, devrimi ilerleterek bu desteği kıralım diyor Bir devrimden bir başka devrime!

* * *

Yukarıdaki menşevik alıntı da "neden" sorusunu yanıtlamadı ama bizler inatçı insanlarız, aramayı sürdürelim. Yine Yenice'den:

"... Sağa ve 'sol'a savrulmamak, stratejiyi taktiğe feda etmemek, güncel görevleri atlamamak için devrimci bir eylem programının sahip olması gereken temel özellikler nedir? Bunları şöyle özetleyebiliriz:

"Birincisi, devrim sürecinin içinde bulunulan stratejik aşamasının doğrultusunda olmalı, onun karakterini yansıtmalıdır. O tarihsel anda toplumsal ilerleme için en tehlikeli, en zararlı politik baş düşmanı, eğilimi hedef almalıdır. Enternasyonalist görevlerle uyumlu olmalıdır.

"İkincisi, somut karakterde olmalıdır. Yığınlar tarafından kavranabilmeli, benimsenebilmeli, yani yaşama geçirilebilir olmalıdır. Yığınların savaşımını yükseltme, baş düşmana karşı politik güçleri birleştirme yeteneğinde olmalıdır.

"Üçüncüsü, o tarihsel anda, yalnız baş politik düşmandan kurtulmayı değil, devrim sürecinde, o günkü güçlerin karşılıklı yer alımı açısından olanaklı olan en ileri adımı oluşturan ivedi pozitif bir politik hedefi içermelidir." (Yenice, agy, s.38)

Bu söylenenleri doğru kabul ederek bir öneri (eylem programı) de biz yapabilir miyiz? Bakalım nereye savrulunacak? Şöyle bir öneri: Türkiye'deki ABD üslerinin çitleri iki metre geriye alınsın!

1. Şimdi bu enternasyonalist mi, enternasyonalist. Stratejik aşamanın karakterini yansıtıyor mu? Evet, ABD emperyalizmine karşı. En tehlikeli siyasal baş düşmanı da belirlemiş, emperyalizm ve cunta.

2. Bu istem, Yenice'nin ikinci maddesinin isteklerini de karşılıyor. Çok somuttur, herkes kolayca anlayabilir. Hem de yaşama geçirilebilir. Kazma kürekle bile yapılabilir.

3. Üçüncü maddede, o günkü güçlerin karşılıklı yeralımı açısından en olanaklı olan bir siyasal hedefi içermeli dendiğine göre, bu işi Doğru Yol Partisi yapsın dersek o da üçe uymaz mı?

Görüldüğü gibi, bizim önerimiz de Yenice'nin, *devrimci* bir eylem programı için zorunlu saydığı üç maddeyi kapsamaktadır. Öneri ciddi değildir, espridir, mizahtır ama demagoji değildir.

* * *

Buraya dek menşeviklerden aldığımız hiçbir alıntı "neden" sorusuna yanıt getirmedi. Bu akıl yürütmelerin hiçbirisi ne kendi iç mantıksal tutarlılıkları açısından, ne de teorik açıdan doğru ve anlamlı değildir.

Gördüğümüz menşevik alıntılar "neden" sorusunu yanıtlamadı ama yararsız olmadı. Resmi TKP basınında partizan kliğinin saray darbesinden bu yana yoğunlaşan aşırı bilgiç, pedagojik, öğretmen edalı, çok mürekkep yalamış havalı, lastikli üslubun da en az bir önceki denli kof ve sığ olduğunu gösterdi.

Son olarak şunu yapabiliriz. Yenice'nin söz konusu yazısının çeşitli yerlerine gömülmüş, çevresi örtülerek gizlenmiş bazı görüşleri birlikte okuyabiliriz. Bu yapacağımız cımbızlama olmayacaktır, çünkü hem verdiğimiz bölümler kendi içlerinde anlam bütünlüğüne sahiptir, hem de görüşlerin ruhunu doğru yansıtmaktadır. Okuyalım:

Tartışma, 1981

"Buraya kadar anlatılanlardan, Eylem Programı'nın ülkede bir devrimci durum olmadığını, buna da bağlı olarak yığınların dolaysız devrim çağrısını benimsemeye, desteklemeye hazır olmadığı gözönüne alınarak hazırlandığı yeterince ortaya çıkmış olsa gerek. ...

"Öte yandan, bugün güçlerin karşılıklı yer alımı, rejimin içine girdiği bunalım hoşnutsuz yığınlarda belirli bir hareketlenme, rejim karşıtı güçlerin toparlanması ile politik güçler oranında barış ve demokrasi güçlerinden yana ivedi bir değişim sağlanabileceğini ortaya koyuyor Güçler oranında böylesi bir değişimle, 12 Eylül rejimine son verilebilir, ulusal demokratik bir hükümet kurularak, ulusal demokrasi programındaki dönüşümler yaşama geçirilebilir. Bu nesnel koşulları olgunlaşmış bir olasılıktır." (Yenice, agy, s.41-42)

"... İçinde bulunduğumuz nesnel ve öznel durumun somut bir çözümlemesine dayanarak, böyle bir ivedi politik hedef saptıyor. Nedir bunlar?

"Birincisi, daha önce de belirtildiği gibi yığınsal ve politik güçlerin karşılıklı yer alımı, cunta rejimine son vererek, ulusal demokrasi programının uygulanmasını sağlayacak bir politik güçler oranına ulaşmak için elverişlidir. Bu gerçek, yani nesnel koşulları olgunlaşmış bir olasılıktır. Yığınları harekete geçirecek, güçleri birleştirecek politikalarla, girişkenlikle hızla gerçekliğe dönüşebilir.

"İkincisi ... Cuntanın 'demokrasi' manevrası, hem ister istemez açtığı kimi yasal olanaklarla, hem de yarattığı düş kırıklığıyla, yığınların hareketlenmesi, rejim karşıtı güçlerin birleşmesi için eskiye göre daha elverişli bir ortam yaratıyor. Bu koşullarda, hem yasal olanakları sonuna kadar kullanarak, ama asıl yığınlara başvurup onların eylemiyle bu olanakları zorlayarak, henüz devrimci, köklü dönüşümlere başlamak için yeterli olmasa da, 12 Eylül rejiminin sürmesine de izin vermeyecek bir güçler oranı oluşturma olanağı artıyor.

"Üçüncüsü, 12 Eylül rejimine karşı olan, barış ve demokrasi isteyen güçlerin yığınların bilinci, durumu, etkinlikleri ve amaçları da nesnel bir gerçekliktir. Leninci bir parti devrim için savaşıma yetenekli, niyetli, hazır olmayan, ama önemli ve yığınlar üzerinde etkin, burjuva demokratik güçlerin varlığını görmezlikten gelemez. ... Devrimci işçi sınıfı hareketinin, TKP'nin, diğer devrimci güçlerin bugünkü gücü, bu gücün burjuva demokrat güçlere oranı da abartılmadan gözönüne alınması zorunlu bir nesnel gerçektir."

"... TKP, Eylem Programı'ndaki, ulusal demokrasi ivedi politik hedefini ve dönüşümler programını, elbette politik yaşamda etkin burjuva demokrat güçleri ve onların programlarını, politik hedeflerini gözönüne alarak, hesaba katarak saptamıştır." (Yenice, agy, s.44-45)

"...Sonra yığınların yakıcı ekonomik toplumsal istemlerini, sınırlı da olsa ivedi bir politik hedefe bağlamak, onların politik bilinçlenmesine yani, gözlerinin erk sorununa çevrilmesine katkıda bulunacaktır. Kuşkusuz, böylesi bir ivedi politik hedefin, burjuva demokrat politik güçlerle ortak bir politik hedef çevresinde birlik olanaklarını arttırması, onu gerekli kılan önemli bir başka nedendir." (Yenice, agy, s.43)

Bu çok dolambaçlı cümleleri bir düzene sokarsak Barış ve Ulusal Demokrasi Aşamasının gerçek nedenini şöyle sıralayabiliriz:

BUDA diye stratejik devrim aşamasından farklı bir aşama gereklidir çünkü:

1. Ülkede devrimci durum yoktur, bu nedenle yığınların bilinci geridir. Yığınlar dolaysız devrim çağrılarına rağbet etmiyorlar.

2. Öte yanda, yığınlar üzerinde çok etkin burjuva demokratik güçler vardır.

3. Ve devrimci güçlerin gücü burjuva demokratik güçlerden çok düşüktür.

4. Güçler dengesi "henüz devrimci, köklü dönüşümlere başlamak için yeterli olmasa da", daha geri bir hedefi gerçekleştirmek için olgunlaşmıştır. Sivil yönetime geçmek için olgunlaşmıştır.

5. Bu nedenle Barış ve Ulusal Demokrasi Aşaması (BUDA) programı *burjuva güçlerle birlik amacıyla hazırlanmıştır.*

BUDA burjuvaziyle işbirliği için önerilmiştir.

Kemal ve kadın hakları

5 Aralık 1934, kadınların seçme ve seçilme hakkının Kemal hükümeti tarafından kabul edildiği tarihtir. Her yıl olduğu gibi bu yıl da burjuvazi, Kemal'i kadınların kurtarıcısı gibi göstermeyi amaçlayan propagandasını yapıyor.

Burjuva kadın dernekleri ve menşevikler de, "kadınlara sağladığı haklar" nedeniyle Kemal'e övgüler düzüp, şükranlarını sunarak burjuva propagandasının borazanı oluyorlar.

Gerçekte Kemal, kadın haklarının savunucusu mudur? Soruyu yanıtlarken burjuvazinin gelişimine ve kadınlar için getirdiklerine bakmak gerekir.

Türkiye burjuvazisinin Kurtuluş Savaşı sırasında oynadığı nesnel ilerici rol, burjuva devletinin kurulmasıyla son bulmuştur. Burjuvazinin gerici yüzü hazırladığı ilk anayasada açıkça ortaya çıkmıştır. Bu anayasanın kadın haklarıyla ilgili bölümlerine göz atmak bile bu gerçeği kanıtlıyor. Kemal liderliğindeki ilk burjuva iktidarın yasalarda kadınlara tanıdığı "hak"ların bazıları şöyle:

— Oy hakkı *her erkek Türk*'e tanınır.

— Poligaminin (çokeşli evlilik) kadının rızasıyla olması kaldırılır, erkeğin isteğine bırakılır.

— Dokuz yaşındaki kız çocuklarının evlenmelerine yasal olanak tanınır.

Görüldüğü gibi Kemal'in yasalarında kadınlara eşit haklar tanınmıyor, tersine kadınların eşit olmayan konumu yasallaştırılıyor. Daha sonraki dönemde, çıplak diktatörlüğünü, simgesel düzeyde bazı demokratik haklarla gizlemeye çalışan burjuvazi, kadınlara bazı siyasal haklar tanıdı. Ama bunları da gene budayarak ve kademeli olarak tanıdı.

1933'de kadınların belediye seçimlerine katılma hakkı kabul edildi. En temel siyasal hak seçme-seçilme hakkı ise, burjuvazinin iktidarı almasından 10 yıl sonra kadınlara da tanındı. O da devlet başkanı olma hakkı kısıtlanarak!

Kağıt üzerindeki durum böyle. Yazılanların hayata geçip geçmediği ise daha başka bir noktadır.

Kadınları ezen, aşağılayan, eğitimsiz bırakan burjuva düzen, onların toplumsal durumlarından yararlanıyor. Kadınlar burjuvazinin çok daha yoğun sömürebileceği ucuz işgücünü oluşturuyor. Eşit işe eşit ücret ödemeyerek burjuvazi genel ücret düzeyini düşürüyor. Böylece sömürüsünü arttırmada kadınların eşit olmayan durumundan alabildiğine yararlanıyor. Aynı nedenle kadınların eşitliğini savunmak şöyle dursun, tersine bu eşitsizliği körüklüyor, derinleştirmeye çalışıyor. Böyle bir konumda, kadınların biçimsel eşitliklerinin de kağıt üzerinde kalacağı açıktır.

Burjuvazi 60 yıldır iktidardadır. Bu geçen yıllar, hiçbir burjuva hükumetin kadınlara eşitlik getiremeyeceğini gösterdi. Tersine burjuva düzen kadınlarımız için her geçen gün yeni acılar getiriyor.

Kadınların haklarını, eşitliğini, özgürlüğünü burjuva Kemal değil yalnızca komünistler savunuyorlar. Aynı tarihsel dönemde iktidarı alan Sovyet proletaryası ile Türk burjuvazisinin kadınlara getirdiklerini karşılaştırmak, burjuvazinin ne denli gerici, getirdiği "demokrasinin" ne denli güdük olduğunu ortaya çıkaracaktır. 12 Eylül faşist diktatörlüğü ise bu "hakları", "demokrasi" kırıntılarını da silip götürmüştür.

Ülkemizde kadınlar için gerçek eşitliği savunan komünistler, uzun yıllardan beri bu yolda savaşım yürütmüşlerdir. Daha 1920'lerde komünist Naciye yoldaş kadınların istemlerini şöyle, dile getiriyordu:

"1. Haklarda tam eşitlik,

"2. Kadınlar için erkeklerinkiyle aynı ölçülerde genel ya da mesleki eğitim. Bütün meslekler hiç ayrım gözetilmeksizin kadınlara da öğretilmeli ve kadınlar her işletmede çalışabilmeli.

"3. Evlilikte kadın ve erkek arasındaki haklarda eşitlik. Çokeşli evliliğin kaldırılması.

"4. Kadınların bütün yönetici kadrolara ve bütün yasal işlevlere kısıtlamasız kabul edilmesi.

"5. Bütün kent ve kasabalarda kadın haklarının koruyucusu kurulların örgütlenmesi.

"Bütün bunlar bizim vazgeçilmez haklarımızdır. Bize bütün bu hakları tanıyan ve bize ellerini uzatan komünistler, bizim kişiliğimizde, kadınlarda, en sadık omuzdaşlarını bulacaktır. Hâlâ cehalet içinde olabiliriz. Hâlâ aşmak zorunda olduğumuz uçurumlar olabilir, fakat biz korkusuzuz. Zira biliyoruz ki gün doğumuna erişmek için geceyi aşmak gerekir." (*Birinci Doğu Halkları Kurultayı*, Koral Yayınları, s.225)

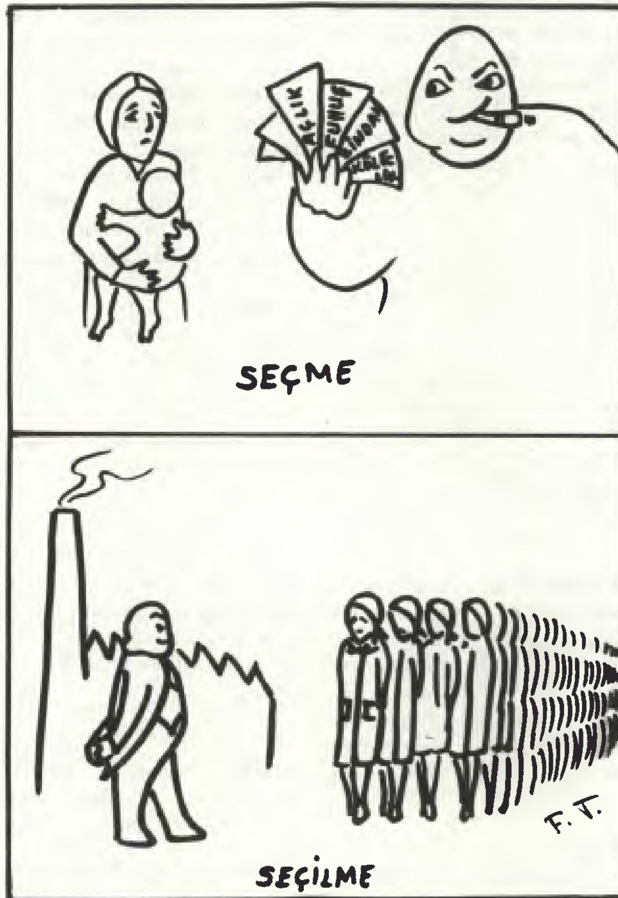
Bugün de komünistler, kadınlara eşitlik ve özgürlük yolunu göstermekte, bu doğrultuda kadın yığınlarını savaşıma çekmeye çalışmaktadırlar. TKP 4. Program Taslağı'nda *kadın* başlığı altında ele alınan bölüm ileri demokratik halk devriminin kadın sorununun çözümünde önemli bir adım olacağını gösteriyor.

Kadınların yasal eşitliği ve bunun hayata geçirilebilmesi, ancak bu yasaların hazırlanışına kadın yığınlarının aktif katılımını sağlamakla olasıdır. Bu nedenle TKP 4. Program Taslağı tartışmalarına en geniş kadın yığınlarını çekmek başarmamız gereken bir görevdir.

Kadınları burjuva ideolojisinin etkisinden kurtarmak, Marksizm-Leninizmin pırıl pırıl ışığını onlara ulaştırmak için daha hızlı çalışmalıyız.

Selma Soydemir

İŞÇİ MİZAHI

"Kadının seçme-seçilme hakkı 49 yaşında."
(Güneş gazetesi, 6 Aralık 1983)

Geçtiğimiz hafta çoğu kadın kalabalık bir gurup yoldaşımız Greenham Common kadınlar barış kampını ziyaret etti. Bu arada, gazetemiz adına Hatice Dağlı, Zahide Demirgören ve Seyit Havran yoldaşlarımız da kadınlarla bir röportaj yaptılar.

Greenham kadınları anlatıyor

İngiltere'deki ilk Cruise füzelerinin yerleştirildiği ABD üssü Greenham Common'dayız. Yeşil Kapı'nın dışında yüzü aşkın kadın, rengarenk çadırlar kurmuşlar. Her yer çamur deryası. Yağmur çiseliyor. Çadırların ortasında bir ateşin çevresinde 15-20 kadın oturuyor. Neşeli neşeli konuşuyorlar.

Milly yaşını söylemiyor ama en az 65-70 var. Çitleri kesmekten 700 Sterlinlik para cezasını ödemeyi reddetmiş, önümüzdeki hafta 90 günlüğüne hapse girecekmiş. Sonra kampı ilk başlatan kadınlardan biri olan *Myra*'yla uzun uzun sohbet ettik. *Myra* 50 yaşlarında, dört çocuk anası, iki de torunu varmış. Biraz sonra yanımıza *Sarah* isimli genç bir kadın daha geldi. Sohbetimiz bu üç savaşçı kadınla geçti.

İşçinin Sesi: *İki yılı aşkın bir süredir buradasınız. Nasıl başladı bu eylem?*

Myra: Başta bir gurup Galli kadın birleştiler. Britanya'ya "ilk-vuruş" nükleer silahların sokulması fikri onlara öylesine korkunç geldi ki ne yapıp edip birşeyler yapma gereğini duydular. Bunda siyaset falan yoktu. Analar, anneanneler birşeyler yapma zamanının geldiğine, olabilirse gençlere de bu konuda öncülük etmeye karar verdiler. Çünkü bu "ilk-vuruş" silahlar gerçekten korkunçtur ve bizleri de "ilk hedef" konumuna sokmaktadır.

İşçinin Sesi: *Peki, "Sovyet tehlikesi" olduğuna inanıyor musunuz?*

Myra: Rusya'nın bize saldırmak isteyeceğine inanmıyoruz. Nükleer bir çölü ne yapsınlar? Öyle saçma bir görüş ki bu, askerlerle de sürekli tartışıyoruz. "Kendimizi Rusya'ya karşı korumalıyız" diyorlar. Beni tiksindiriyor artık. Hakkaniyet diye birşey var. Rusya iki yıldır geri adım atıyor. Silahlanmak onlara hiç yaramıyor. Bomba değil tahıl istiyorlar.

Basın da insanlara doğruyu söylemiyor. İnsanlara anlatıyorsun. Kendimizi Rusya'nın yerine koyalım diyorsun. Reagan Grenada'ya girmiş, Lübnan'da ateşle oynuyor. Suriye'ye saldırırsa Rus sınırına dayanmış demektir. Biz Rusya olsak karşı tarafın "ilk vuruş" silahlarını ortadan kaldırmak istemez miyiz? Böyle anlatınca insanlar anlıyor. Ama hayret ediyorum. Bir sürü insan ABD'nin Britanya ve Fransa'daki nükleer füzeleri hesaba katmayı reddettiğini bilmiyor bile. Hep üstü örtülüyor bunun.

İşçinin Sesi: *Füzeler yerleştikten sonra kadınlar, bunların kullanılmasını fiziksel olarak engellemeye çalışacaklarını söylediler. Bunda başarılı oldunuz diyelim. Ama uzun dönemde silahlanma yarışını durdurmanın, barışı korumanın yolu sizce nedir?*

Myra: Şu anda tek derdimiz, bu füzeler üsten dışarı çıkarıldığı anda yollarını kesmektir. Bazıları diyor ki, içeri parça parça soktular, parça parça çıkarırlar. Ama buna da hükümetin gururu izin vermez. Amerikalılara söz verdiler, 30 Aralık'tan önce Cruise fırlatıcıları bu kapılardan çıkacak dediler. Sözlerinden dönemezler. Kesin çıkaracaklar, çıkardıkları zaman da bizim planlarımız var. Şunu kanıtlamak istiyoruz: "6 dakika uyarısı" dedikleri uyarıda bu füzeleri kıyamet kopmadan hiçbir yere götüremezler. Yolların tıkanmasını istiyoruz. Her yerde barış gurupları eski buzdolapları, ne bulurlarsa, yollara atsınlar. Halkı yığınsal direnmeye çağırıyoruz.

Uzun dönemde barış ise ancak halkın baskısıyla sağlanabilir. Tamam biz burada birşeyler yapıyoruz. Ama her yerde herkes, özellikle hükümet üstünde baskı yapmalıdır. Sendikalar aracılığıyla baskı yapılmalıdır. Ülke çapında yığınsal direnme olmalıdır. Yollar tıkanmalı, vb. Ama birşeyler yapılmalı. Tek yolu budur, halkın baskısıyla hükümeti yıkmak. Halk siyasetçilerden daha kalabalıktır.

Myra ve Sarah'ya Türkiye'de devrimci durumda kadınların nasıl aktif siyasal yaşama katıldığını, bugün hapishanelerde çok sayıda kadın devrimcinin bulunduğunu anlattık.

Sarah: Burada da kadınlar hapse giriyor. Bir kadın var, Noel'i hapiste geçiriyor. Bir ay yattı çıktı, şimdi yine içeride. Kişisel protesto olarak oruç tutuyor, açlık grevi falan değil. Kendisi 58 yaşında, ufak tefek bir kadın. Çok kilo kaybetti. Hâlâ içeride.

Myra: Benim de Ocak'ta bazı davalarım sonuçlanacak. Para cezası ödemeyeceğim, aynı suçu işlemeyeceğime söz vermeyeceğim. Çünkü onların otoritesini tanımıyorum. Yalnızca kırımı onaylayan her türlü otoriteyi tanımayı reddediyorum.

İşçinin Sesi: *Ne gibi suçlardan yargılanıyorsunuz?*

Myra: "Hallowen" partisini gazetelerde okumuşsunuzdur. O gün kadınların üsse gelmesi için her yana çağrı yaptık. Tel kesici alet getirin dedik. 2.000 kadar kadın geldi. Polis öğleden sonra birşeyler döndüğünü anladı. Yaşlı bir kadıncağızı yolda durdurdular. Tel kesicisi çantasından sarkmış. Sonra Liverpool'dan otobüsle gelen bir kızın aletini buldular. Anladılar yani. Ama gündüz gözü telleri keseceğimizi hiç beklemiyorlardı.

Sarah: 16.00'dan sonra kesmeye başlayacağız diye karar almıştık. Sanıyorum ilk gurup 15.50'de kesmeye başladı. Bizim gurup tutuklanırken ikinci bir gurup kadın geliyordu. 1000 tane daha tel kesici olsaydı bütün çiti indirebilirdik. Ayrıca 1 millik çiti kesmeyi başardık. Ayrıca bu çit çok sallantılı, sallayınca iniyor. Esas güvenlik önlemi dikenli teller, ama onlar da fazla sorun değil, üstlerine halı atıp geçebiliyorsun.

İşçinin Sesi: *İstediğiniz zaman çiti indirebiliyorsunuz. Duyduğumuza göre içeriye de birkaç kez gözükmeden girmişsiniz. Buradaki eylemleri*

ne kadar ilerletmeye niyetlisiniz?

Myra: Kişisel olarak, bir dinamit lokumu alıp o siloları cehenneme uçurmak isterim. Ama benim de korkum var: İçeride insanlar var ve insanlara zarar gelsin asla istemem. Tamam, içeride gözü dönmüş insanlar da var, fakat burada hiç olmak istemeyen genç çocuklar da var. Bu açıdan üsse girip ne yapacağız, bilemiyorum...

Öte yandan üsse kolayca girebiliyoruz. Geçen gece gözetim kulesine çıktık. 3 saat kaldık. Sonra soğuktan ve sıkıntıdan, gidip teslim olduk. Kelepçeleyip götürdüler. Sonra ertesi sabah bir arabaya bindirip kapının dışına bıraktılar. "Haydi gidin" dediler. Kimse farketmeden kadınların saatlerce üstte kalmış olduğunun ortaya çıkmasını istemediler.

***İşçinin Sesi:** Greenham Common kadınlarının eyleminin etkisi yalnız bu üste olup bitenlerle sınırlı değil. Genel olarak barış hareketiyle ve her yerdeki demokrasi savaşımıyla bağlıdır, bağlamaya çalışmalıyız. Dışarıdan ne gibi destek geliyor, güçlü bir dayanışma var mı?*

Myra: Şurada bir arabada dört kutu mektup var, yanıtlanacak. O da yalnız bu hafta gelen posta. Yıl boyunca mektup yanıtlıyoruz, bu çok önemli birşey. Dünyanın her yanından mektup geliyor, şahane mektuplar.

Sarah: Parasal kaynakları da bağışlardan karşılıyoruz. Yolda arabayla geçenler durup 5 Sterlin veriyor ya da emekli birisi 1 Sterlin yolluyor. Ne bileyim bazı milletvekilleri 300 Sterlin yolladılar. Gelen miktar kamuoyundaki popülaritemizle çok bağlı oluyor. Noel nedeniyle şimdi herkes yiyecek ve giyecek gönderdi...

Son iki yıldır burada bir değişim sözkonusudur. İçeride birşeyi değiştirip değiştiremediğimiz bir yana, insanları, kamuoyunu değiştirdik. Değişim ancak konuşarak, iletişimle gerçekleştirilebilir.

Myra: Ben bazen Galler'de oturduğum kent olan Wrexham'ın yerel basınına mektup yazıyorum. Bir yıl önce, bir sürü mektup yazdım. Bir ay sonra telefon edip niye mektubumuzu basmadınız diye sorardım. Nasıl basalım, bizi kapattıracak mısın, diyorlardı. Ama son 6 aydır yazdığım herşeyi basıyorlar. Örneğin son mektubumda Cruise hakkında bilgi verdikten sonra şöyle birşey koymuştum: "Artık ya genel seçim ya da genel grev çağırıp bu pisliği atmanın zamanı geldi." Bastılar. Üstelik öyle liberal bir gazete ki bu, hiç beklemezdim.

Polis içinde bile destek var. Aralık eyleminde birkaç polis çiti indirmemize yardım etti.

Sonra buranın yakınındaki kasaba olan Newbury'de gidip yıkanabileceğimiz, ya da rahatsızsak yatabileceğimiz adresler var. Newbury'de oturanların %70'i Cruise'a karşı.

***İşçinin Sesi:** Konuştuğumuz kadınlardan biri CIA'nın size karşı çevre halkını kışkırtmaya çalıştığını söyledi. Böyle olaylar oluyor mu?*

Myra: Oluyor. Örneğin tren istasyonundaki pub'a şöyle birşey asmışlar: "Greenham Common kadınlarına ya da onları destekleyenlere burada servis yapılmaz." Bir gece tanımasınlar diye süslenip püslenip oraya gittim. Saçlarımı bigudiledim, makyaj yaptım. Baktım duvara bir not asmışlar. Bizi oradan kovmak üzere sivil gönüllü guruplar oluşturmak istiyorlar. Bütün gece orada oturdum, konuştuklarına kulak verdim. Hepsi de erkekti, bana garip garip bakıyorlardı, sanki orası erkeklere mahsus bir kulüpmüş gibi!

Kampa dönünce kadınlara anlattım, karakola gittik, "bakın böyle böyle yazmışlar, bu kanuna aykırıdır" dedik. Polis yazıyı indirtti ama geçen gün baktım yine dışarıda duruyor.

Sonra dışarıdan saldırılar da geldi. Bir gece ateşin çevresinde oturuyorduk. Kafamın yanından bir taş uçtu. Altı kadın hemen kalktık, taş atanlardan önce arabalarına varıp önlerini kestik. Bir baktık 17-18 yaşında gençler. Bir güzel zılgıt çektik. "Karanlıkta kadınlara taş atınca çok mu yiğit oluyorsunuz" dedik. Onları yağmurda bir buçuk saat arabalarına sokmadık, konuşturduk. Sonunda sorun şöyle bağlandı. Ertesi gün gelip bizimle bir iki el kağıt oynayıp bir tabak fasulye yemeye, ayrıca Amerikalıların Noel ağaçlarından ışıkları söküp bizim kampı süslemeye söz verdiler.

Onları da suçlamıyorum. Aslında, kötü insanlar olduklarından değil. İşsiz hepsi, yapacak birşeyleri yok, haydi gidip Greenham kadınlarına taş atalım diyorlar. Neyse, tatlıya bağlandı. Konuşunca, sorunu anlatınca onların da düşüncesi değişmeye başlıyor. Artık eve gidip analarıyla babalarıyla tartışmışlardır.

***İşçinin Sesi:** Askerlerle de tartıştığınızı söylediniz. Nasıl olaylar oluyor, biraz anlatır mısınız?*

Myra: Çitin yanına gidiyorsun, hemen "kokarcalar geldi" vb. demeye, ağır hakaretler etmeye başlıyorlar. Ama gözlerinin içine bakınca utanıyorlar.

Pazar günü neredeyse lime lime edildim. Amerikan askerleri bir kolumdan, İngiliz paraşütçüleri bir kolumdan, polis bacaklarımdan çekiyordu. Her tarafım çürüdü, bayılmışım. Olaydan sonra, sabah 2.00'de bir arkadaşla yine çitin yanına, askerlerle konuşmaya gittik. Bunu anlayamıyorlar. "Daha bugün sizi perişan ettik, şimdi gelip yine konuşuyorsunuz" dediler.

Bir ara genç bir asker geldi yanımıza. Konuşmaya başladık. "Ben orduyu sevmiyorum" dedi. "Anam babam para biriktirip, nefret ettiğim için beni ordudan çıkarmaya çalışıyorlar. Sonra düşündüm, çıkarsam ne yapacağım ki. İşsizlik kuyruğuna..." Böylece yanımdaki kızla konuşmaya daldılar. O sırada çavuş ya da onbaşı, bir asker daha geldi yanımıza. Benimle konuşurken birden bire genç oğlana döndü, "Tepeye çık, ben seninle şimdi hesaplaşırım" dedi. Olay şu:

Birlikte olduğum kız söz arasında şöyle demiş: "Herhalde size de zor oluyordur, Noel tatilinde nöbet tutuyorsunuz." Asker de, "Yok o kadar fena değil, 6 saatlik vardiyalarla idare ediyoruz" demiş. Hepsi bu. Çavuş buna çok sinirlendi. Genç askeri kenara çekip payladı.

Amerikalıların ise bizimle konuşmaları yasak. Hemen ceza yiyorlar. Gösterilerde çok vahşi oluyorlar. 12'sindeki eylemde kadınların yanında erkekler de olsaydı gerçekten iç savaş çıkardı o çitte. Kadınların parmaklarını eziyorlardı, iki kadının kolunu kırdılar. İki kadını daha

(Devamı 18. sayfada)

(Baştarafı 17. sayfada)
dikenli tele sarıp tekmelediler. Delik deşik oldu her tarafı.

Bunları gazeteler hiç yazmıyor, duyurulmuyor. Aynı gün bir polis şefi bayılmış. Onu yazdılar. Ben de bayıldım, ama gazetelerde beni hiç yazmadılar!

İşçinin Sesi: *Üzerinizdeki baskı giderek artıyor. Daha da artarsa ne yapacaksınız?*

Myra: Yani bizi buradan sökmeye çalışırlarsa mı diyorsunuz? Çadırlarımızın üzerinden buldozerlerle geçeceklermiş. Kendimizi plastiğe sarıp ağaçlara hamak kurarız. Onu da yasaklayamazlar ya! Buradan bizi kimse sökemez.

Konu yavaş yavaş kadın sorununa kaydı. Myra'ya Türkiye'deki kadın devrimcilere özellikle hapistekilere iletmek istedikleri bir mesaj var mı diye sorduk.

Myra: Söyleyin onlara, kadınlar erkeklerden daha güçlü oluyorlar. Ana olmanın verdiği birşey olsa gerek. Ben erkekleri de çok seviyorum. Feminist değilim, ama inanıyorum ki erkekler de kadınların durumunda olsa daha duyarlı olurlardı.

Kadınlar arasında büyük bir değişim oluyor. Karanlıktan çıkıyorlar. Yerlerinin mutfakta, ocağın başında olmadığını, yaşamak deyince başka şeyler de olduğunu farkediyorlar. Ve artık erkeklerin kendilerini geri çekmesine izin vermiyorlar. Kocam benim işe girmemi yasaklamıştı. Ama ben de bağımsız kafalı olduğumdan, "ne dersen de çalışacağım, çocuklarımız senin saçma gururun yüzünden aç mı kalacak" deyip işe girdim. Ondan sonra kocamla da daha iyi anlaşmaya başladık!

Kadınların potansiyellerini kullanmalarına bugüne dek izin verilmedi. Ama artık kendileri bu hakkı koparıp alıyorlar.

Bu güzel sohbetten sonra Greenham Common kadınlarına başarı dileyerek ve onları yeniden ziyaret etmeye söz vererek ayrıldık.

Halkımızın sağlığıyla oynuyorlar

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre, "yalnızca bir hastalığın veya maluliyetin olmayışı değil, aynı zamanda bedenen, aklen ve toplumsal yönden tam bir huzur ve iyilik içinde bulunmak" olarak tanımlanan sağlık, ülkemizde hem ivedi, hem de genel olarak çözüm bekleyen sorunlardan biridir.

Tıp fakültelerinden başlayalım. Altı yıllık öğrenimin ilk dört yılı yoğun teorik eğitimle geçer. Klinik eğitimi son iki yıla sıkıştırılır. Onca teorik bilginin klinik çalışmasıyla kaynaştırılması telaşı sonucu mezun olanların %60-70'i iğne yapmasını bile öğrenemeden diploma alır.

Oysa, yıllardır bilinen gerçek şudur ki Türkiye'nin gereksinimi pratisyen doktordur. Yani ülkemizin gerçeklerine göre uyarlanmış, yaygın halk sağlığı hizmeti veren pratisyen doktorluk. Örneğin ülkemizde en çok tifo, kolera, sıtma ve yetersiz-dengesiz beslenmeye ilişkin sağlık sorunları çıkar. Oysa eğitim sisteminde, dünyada binde bir görülen hastalık belirtilerinin bilinip bilinmemesi sınıf geçme ölçütüdür.

Sonra, yaygın halk sağlığı hizmeti, tedavi edici doktorluktan çok koruyucu doktorluk hizmeti demektir. Yani daha hastalık ortaya çıkmadan onun oluşmasını hazırlayabilecek nedenleri yoketmeye yönelik sağlık hizmetleridir. Oysa bugün yapılan sağlık harcamalarının büyük bir bölümü tedavi edici doktorluk uygulamalarına ayrılmıştır. Tedavi edici doktorluktan esas olarak bu hizmetin parasını verebilenler yararlanabilir. Parayı veremeyen bu tür nimetlerden yararlanamaz. Görüldüğü gibi, sağlık siyasetindeki bu burjuvayı kayırıcı uygulama bile hemencecik devletin niteliğini gözler önüne seriveriyor.

1961 yılında Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi hakkında çıkarılan 224 sayılı yasaya göre, sağlık ve sağlıkla ilgili hizmetler sosyalleştirilecektir. Yani, sözde, en büyük yerleşim merkezlerinden en küçük köy birimlerine kadar "ucuz, dengeli ve sosyal adalete uygun bir biçimde" sağlık hizmeti ulaştırılacaktır. Bu pratikte sağlık ocağı üniteleri biçiminde uygulamaya konmuştur. Buna göre her bir sağlık ocağı en az bir doktor, hemşire, yardımcı personel, nüfusa göre ayarlanmış sayıda yatak, ilaç ve gerekli donanımdan oluşacaktır. Fakat, uygulamada yalnızca dört duvardan ibaret ocak binasının dışında hiçbirinin gerçekleşmemesi ile sonuçlanmıştır. Ve yine, büyük şehirlerde iki bin kişiye bir doktor düşerken, kırsal kesimde bu oran 20-30 bin kişiye bir doktor olarak süregelmiştir.

Kayırıcı sağlık siyasetine karşı, insana değer veren, bezirganlıktan uzak, kapitalizmin kâr güdüsünü insan damarlarına enjekte etmeyen bir yaygın halk sağlığı siyasetini savunmak demokratik savaşım odaklarından biridir.

Direniş, Ankara

Küçücük yaşta yaşam kavgasına atılmak zorunda bırakılmış çocuklarımız. Raslantısal birkaç sağlık denetimi, çocuklar arasında 10'da 7 gibi yüksek hastalık oranları ortaya çıkardı. Çocuklarımızın sağlığıyla, halkın geleceğiyle oynayan bu düzen yıkılmalıdır.

VII
Türkiye K münist Fırkas Faaliyet Programı

İnkılâp Yolu külliatı

TURKİYE KOMMUNİST FIRKASI

FEALİYET PROGRAMI

Mustahsil kuvvetler nispeten aşağı bir seviyyede oldukları cihetle, memleket menabiinin güvenilemiyecek bir halde bulunmasına; ve kemalist burjuvazinin, bugüne kadar el'an memleketin sermayedarca inkişafını çabuklaştırmak için ecnebi sermayesini ciddî bir tarzda çekememiş olmasına mebnî, halk fırkası mütemadiyen daha ziyade kendi taliini büyük erazî sahiplerininkine ve mürabahaci tüccar sermayesininkine bağlamak mecburiyetindedir. Aynî zamanda halk fırkası hükûmeti malî siyaseti vasıtası ile köylülüğün ana kütlelerini bir müstemlikeci soygunu mevzuuna kalbediyor; Bütün bir sıra Devlet inhisarları tesis etmesi ve Devlet sınaî işletmeleri vücude getirmesi hep bu maksatladır. Takip edilen gaye kat'iyen millî sanayii himaye değil, fakat bir taraftan hazine gelirini artırmak için, istihlâk mahsulâtını bahalıya satmak (kibrit, çığara kağıdı, tütün, ispirtolu içkiler, v.s.), diğer taraftan da demir yolu inşaatına ve Devlet sanayiine sarfolunmak üzere, köy iktisadiyatından azamî miktarlarda sermaye kopartmaktır. Bu hususiyetlere mebuî Kemalist burjuvazi köylülük mes'elesini halletmekten âciz olmakla kalmiyor, fakat o, siyasetile büyük erazî sahiplerinin iktidarını sağlamlaştırıyor, mürabahacı tüccar sermayesinin ve sınaî tüccar sermayesinin iktidarını da sağlamlaştırıyor. Zıraatta sermayedarlık münasebetlerinin inkişafına mütevaziyen, halk fırkası hükûmeti köylülüğün soyulması ve ezilmesi usullerini takviye ediyor ve yeniden yaratıyor.

Köylerde halk fırkası büyük erazî sahiplerine ve zengin köylülere dayanıyor. Zengin köylüler, bil'hassa sermayedarlığın en ilerilemiş bulunduğu mıntakalardaki türk zengin köylüleri, halk fırkası cephesinde bulunıyor. Proletaryanın müttefikleri yoksul köylü ve orta halli köylü kütleleridir; takımıyla tekmil köylülük değildir.

8. Rum ve ermenilerin kahır ekseriyetinin memleketten kovulmaları, şehirlerde işgal ettikleri iktisadî mevkilerin zorla rum ve ermeni burjuvazilerinin ellerinden alınması, rum ve ermeni büyük erazî sahiplerine ve köylülerine ait toprakların müsaderesi, millî ekalliyetlere mensup kütlelerin katli am ettirilmesi, halk fırkası hükûmetinin millî mes'eleyi "hall" için baş vurduğu çareler işte bunlardır. Millî ekalliyetlerin hakim sınıfları (kürt derebeyleri, rum ve ermeni burjuvazileri) istiklâl mücadelesi esnasında, imperyalismin müttefikleri ve türk millî inkilâbının düşmanları idiler. Bunlara karşı mücadelede Kemalistler mazur addedilseler bile, başlıca darbeleri emekçi kütleler üzerine düştüğünü kaydetmek icap eder. Zaten o zamanki Kemalist teşkilâtı, bu emekci kütleleri inkilâptan tarafa çekmek için, köylülük inkilâbı vazifelerini ve millî ekalliyetler meselesini hall istikametinde ufak bir teşebbüste bile bulunmamıştır.

Maamafih bazı ekalliyetlerin memleketten kovulmaları ve kısmen imha edilmeleri, kürt isyanlarının tenkili, cebru şiddetle türkleştirme teşebbüsleri, millî meseleyi günün meselesi olmaktan çıkaramadılar; o el'an büyük bir rol oynıyor. Memleketin gayri mütesavî inkişafı, millî ekalliyetlerle meskun havalinin (Kürdistan, Lâzistan) mutlak ve nispî geriliği türk burjuva Devletinin vahdetini daima tehdit eden âmillerdir. Millî kurtuluş mücadelesi devresinde, aksi-inkilapçi bir rol oynıyan millî ekalliyetlerin hakim sınıflarına karşı, kemalismin mücadelesi, imperyalisme karşı mücadelenin bir cüz'ünü teşkil ediyordu. Şimdi ise bil'akis halk fırkasının millî meseledeki siyaseti mürteci ve aksi-inkilapçı mahiyettedir. O, bu mes'eleyi millî ekalliyetleri türkleştirmek ve barbarca ezmek teşebbüslerile halledemez. Yalınız amele sınıfı, millî ekaliyetleri kendi mukadderatlerini — türk Devletinden ayrilmak ta dahil olmak üzere — serbesçe tayin hakkına malik kılmak için olan mücadelesinde, ekalliyet işçilerini, derebeylerin ve kendi burjuvazilerinin nufuzundan kurtarmak ve bu hakim sınıfların iktidarını yıkmak için, onların sınıf mücadelesını teşkilâtlandırmak suretile, millî ekalliyetler mes'elesini halledebilecektir.

9. Nevcudiyetinin ilk devresinde, Kemalism muhtelif müterakkî islahatlar tahakkuk ettirdi. Millî istiklâli elde eder etmez hükümdarlığı ve hilâfeti tahrip, softa ve hoca takımının hukukunu tahdit, dini devletten tefrik, büyük bir ihtiyatla kadınların kurtuluşunu temin, aşarı ilga etmek, cumhuriyeti kurmak gibi teşebüslere girişti ve bunları başardı.

Fakat şimdiki devresinde, halk fırkası artık inkilâbî kabiliyetlerini tamamile sarfetmiş bulunuyor. Halk fırkası tarafından kurulmuş olan cümhuriyet, amansız bir tethiş siyaseti takip etmesi, amelelerin ve köylülüğün ana kütlelerinin sınıf mücadelelerini boğması, Anadolu buryuvazisinin imperyalism ajanı büyük ticaret burjuvazisi ile ve mürabahaci ticaret buryuvazisi ile ve aynî zamanda büyük erazî sahiplerile haşır neşir olmasi ve nihayet türk burjuvazisinin imperyalisme teslim olmak yoluna girmiş bulunması sebeblerile hükümdarlık irticaını tecessüm ettiren eski büyük burjuvaziyi ve eski derebeyi büyük erazî sahiplerini mağlup etmiş olmakla beraber bizzat kendisi gittikçe daha mürteci ve aksi inkilâpçı bir mahiyet almaktadır. Millî inkilâbın ilk inkişaf devresinde diktatorluğunu imperyalisme ve imperyalismin Türkiyedeki ajanlarına karşı kullanmış olan, Kemalist burjuvazi, hali hazırda onu bilhassa amele sınıfına ve köylülüğün anakütlelerine karşı kullanıyor. Türkiyede bütün bir sıra burjuva halkçılığı vazifeleri halledilmemiş duruyor. Yalınız amele sınıfının ve köylülüğün ana kütlelerinin yapacakları inkilâp bu vazifeleri halledebilir.

10. Gidişi ağir da olsa, sanayiin inkişafı hergün daha ziyade sanayi proletaryasını fabrikalarda demiryollarında madenlerde, çoğalan imalathanelerde, asrî nakliyat işletmelerinde tekâsüf ettirmektedir. Köy iktisatiyatında sermayedarlığın inkişafı neticesi, zıraat proletaryasının kesafeti de büyük bir mikyasta artıyor.

Muhtelif grevler proletarya da sınıf şuurunun uyanmakta olduğunu işaret ediyorlar.

(Devam edecek)

Talbot'taki yığınsal işten çıkarmalar ve grev tüm işçiler için önemli dersler taşıyor

Yaşam dünya işçilerinin daha sıkı birliğini dayatıyor

Avrupa'da yığınsal işten çıkarmalar günün belirleyici özelliklerindendir.

"Bu yığınsal işten çıkarmalara özellikle iki gelişme neden olmaktadır:

"Birincisi, *otomasyon* hızla genişliyor.

"İkincisi ve tüm emperyalist ülkelerde gerçekten çok önemli bir özellik olarak *üretim süreçleri rasyonalize ediliyor.*

"İşsizlik, üretim daralması, zorunlu kısa işgünü, yığınsal işten çıkarmalar, ama tüm bunlar emperyalist *ülkelerin* durumunu anlatıyor, emperyalist *tekellerin* değil! Emperyalist tekellerin ise kârları hızla artıyor, dış yatırımları, üretim kapasiteleri ve işgücü kullanımları artıyor." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983,* s.15-16)

Fransa'da otomotiv sanayiinde yığınsal işten çıkarmalar 1980'de başlamıştır. Bunun doğurduğu sonuçları ele almak istiyorum.

Fransa tekelleri en başta otomotiv sanayiinde birleşmenin gerekliliğini duydular. Talbot ve Peugeot birleşerek kendi aralarındaki rekabeti ortadan kaldırdılar. Ülke çapında yeni işbölümüne gittiler ve üretimi yeniden rasyonalize ettiler. Yığınsal işten çıkarmalar gündeme geldi.

Talbot'ta 1980'de 20 bin işçi çalışmaktaydı. Bugün ise 17 bin işçi çalışmaktadır. Çalışanların %70'ini yabancı işçiler oluşturuyor. 1980'de hükümetin geri dönüşü özendirmesi sırasında, 1000 kişi çıkış primlerini alarak ülkesine dönmüştü. O zaman gündemde tek tek çıkışlar vardı. Sonradan yığınsal çıkışlar başladı. İşten çıkarmalara karşı işçiler greve çıktılar. Hükümet haftalık çalışmayı 40 saatten 39 saate indirdi. 1982'den 1983'e kadar belirli Talbot işletmelerinde haftanın 3 günü çalışılmaya başlandı. 3 gününü tekeller ödüyor, çalışılmayan 2 gününü ise hükümet ödüyordu.

Bir süre sonra hükümet bunu karşılayamayacağını görünce, tekellerle birlikte, yığınsal işten çıkarmaları gündeme getirdi. İlk olarak 2905 işçinin çıkışı belirlendi. Bu belirleme sırasında sendikalar greve çıktılar. 17 bin işçi işi durdurdu. Grev olunca hükümet, 2905 kişinin değil 1905 kişinin çıkışın verdi. Çıkış mektuplarını hükümet onaylayıp işçilere yolladı. Bugün Talbot'taki grevin ana istemi çıkarılan işçilerin geri alınmasıdır.

İşten çıkarmaların çoğu yabancı işçilere yöneliktir. Oysa 1950'lerden bu yana Fransa yabancı işgücünü kullanarak ülke ekonomisini geliştirme yönünde hızlı bir ilerleme gösterdi.

Yabancı işçilerin yüzde 70'i otomotiv sanayiinde ve maden işlerinde çalışmaktadır. Şimdi Fransa'da yerli-yabancı işçi ayrımı başladı. Talbot'ta çıkış verilenlerin çoğu yabancılardır. Aynı zamanda, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye ülkeler işçileri arasında da ayrım yapılmaktadır. En başta Tunuslu, Cezayirli, Afrikalı ve Türkiyeli işçiler atılmakta, ikinci sırada ise AET ülkeleri işçileri gelmektedir.

Fransız proletaryasına bundan sonra büyük görevler düşüyor. Eğer bugün Talbot işçileri greve çıkmışsa, sendikalar ülke çapında dayanışma grevleri örgütlemelidir. Hatta dünya işçi sınıfının birlik olması, sıkı sıkıya kenetlenmesi gerekir. Artık üretim dünya çapında yapılıyorsa, işçi sınıfının da birliği gerekir. Emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı hiç ayrımcı konuma düşmeden, tüm dünya işçi sınıfıyla gerçek enternasyonalist bağı sağlamalıdır.

Otomasyon hızla gelişiyorsa işgününün kısaltılması sürekli gündeme getirilmelidir. Sendikalar, ilk başta yeni teknolojiye karşı çıkmamalı, iş garantisi ve işgününün kısaltılması için savaş verilmelidir. Bunun yanında yeni mesleki eğitim olanakları yaratılmalıdır. Yerleştirilecek modern araçlar sayesinde çok daha kısa işgünü olanaklı olacaktır. Toplumsal mülkiyet işçi sınıfının ellerinde olduğu zaman işgünü çok daha kısa olacak, yaşam cennete dönecektir.

Talbot'un işgününün kısaltılması için savaşım verilmelidir.

Talbot'un kapatılmasına hayır!

Yeni teknolojiye evet!

İşgünü kısalsın!

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Kerim Kandemir, Fransa

Irkçılığa karşı gösteriler

Fransa'da her geçen gün ekonomik bunalımın yükselmesi, işsizlik sorununu da yükseltiyor. Bu temelde, özellikle aşırı sağ partilerce yönetildiği açıkça belli olan ırkçılık ve yabancı işçi düşmanlığı da körüklenmekte, yükselmektedir.

Son dönemlerde göçmenlere karşı saldırıların artması, hatta bazılarının ölümle sonuçlanması nedeniyle, 15 Kasım'da Marsilya'dan bir gurup gencin başlattığı yürüyüş 3 Aralık'ta Paris'te onbinlerin katıldığı bir mitingle tamamlandı.

Mitingde, Fransız ve çeşitli yabancı demokratik örgütler hep birlikte ırkçılığa karşı, eşitlikten yana olduklarını belirttiler. Ancak bugünkü hükümeti oluşturan FKP ve SP koalisyonunun siyaseti, gerekli netliği taşımamaktadır. Öte yandan, başka bazı guruplar ise ırkçılığa karşı çıkarken kendi milliyetçiliklerini de öne çıkarıyorlar.

Yürüyüşe FİB üyeleri de katılarak Türkiye'deki seçim sahtekarlığını ve faşizmi sergilediler.

T. Ali, Paris

D vrim Çağrı kuruldu

Ekonomik kriz arttıkça, burjuvazinin sömürüsü de artıyor. Teknolojik gelişmelerin, tüm topluma daha iyi bir yaşam sağlaması gerekirken, bugün kapitalizm koşullarında bu gelişmeler sömürüyü arttırmakta kullanılıyor.

Bizler *İşçinin Sesi* sempatizanları olarak Hamburg'da bir kadın muhabir gurubu kurduk. Amacımız artık haksızlıkları yalnızca görmek değil, onlara karşı savaşa girmektir. Kendimizi *İşçinin Sesi* ideolojisiyle donatmak ve çevremize görüşlerimizi yaymak görevimizdir.

Çalışmalarımızı şöyle planladık:

— Her hafta düzenli toplantı yapmak, teorik düzeyimizi ve disiplinimizi geliştirmek.

— Yığınlarla bağlarımızı güçlendirmek.

— *İşçinin Sesi* merkezini, yaptığımız çalışmanın meyvalarıyla beslemek.

Bizi zorlu ama zevkli bir çalışma bekliyor. Örgütümüzü daha da güçlendirmeli, 12 Eylülleri bir daha yaşamamalıyız.

Devrime Çağrı, Hamburg

Fransa'da işçi bürosu kuruldu

Fransa'daki Türkiyeli işçiler günlük sorunlarının çözümüne yardımcı olacak bir "İşçi Bürosu" kurdular. İşçi Bürosu *"Fransa'da İşçi Bülteni"* adlı bir yayın da çıkarmaya başladı. 1. sayısı konfeksiyon özel sayısı olarak çıkan bültende şu duyuru yer alıyor:

"Konfeksiyonda çağdışı koşullara karşı mücadele etmek için, Fransa İlericiler Birliği'nin desteği ile bir kısım atölyelerde çalışan işçiler biraraya gelerek bir *İşçi Bürosu* kurdular. İşçi Bürosu, bir yandan işçilerin günlük sorunlarının çözümü için uğraş verirken, diğer yandan örgütlü bir mücadeleyi başlatmak için kuruldu.

"*İşçi Bürosu*, 'işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır' görüşünü benimsiyor.

"*İşçi Bürosu*, 'işçi sınıfının kaybedeceği birşeyi yoktur, kazanacağı koskoca bir dünya vardır' görüşünü benimsiyor.

İşçi Bürosu, patronlarla uzlaşmayı değil, haklarımızı söke söke almayı prensip edinmiştir. Kısa bir süre önce kurulmasına rağmen, bir anket düzenlemiş, kendisine başvuran işçi arkadaşlarımızın haklarını gaspetmek isteyen patronlara karşı önlemler almış, fiilen haklarını aramıştır.

"Konfeksiyonda çalışan arkadaş!

"*İşçi Bürosu*'na katıl, destek ver!"

İşçi Bürosu'nun anketi işçilerin iş ve yaşam koşullarına ilişkin bir dizi açık haksızlıkları gözler önüne serdi. Anketin en çarpıcı bazı sonuçlarını yine bültenden okuyalım:

"İşkolumuzda ortalama çalışma süresi 64 saattir. Yani, bir haftada neredeyse iki haftalık çalışma yapıyoruz. Yasal haftalık çalışma süresi ise 39 saattir. 25 saat fazladan çalışıyoruz.

"İşkolumuzda ortalama saat ücreti net 14.5 Frank'tır. (Ayda 4038 Frank) Fransa'da yasal asgari saat ücreti ise brüt 22 Frank'tır. Ay sonunda elimize geçen para yüksekmiş gibi görünse de, çalışma süresiyle karşılaştırılırsa, asgari ücretin çok altındadır.

"Yılın üçte birini işsiz geçiriyoruz. Ayrıca önemli bir kesimimiz deklaresiz çalıştırıldığı için, işbaşı yapmamız patronun iki dudağı arasından çıkacak söze bağlıdır. Patron 'ya oniki saat çalışırsın, ya da iş yok' diyor. Çoğumuz ekmek parası için sessiz razı oluyoruz. Bu angarya değil de nedir?"

Kıbrıs'taki sahte bağımsızlığı protesto ettik

Yoldaşlar,

Türkiye'nin işgali altında bulunan Kuzey Kıbrıs'ta, "bağımsızlık" ilanı, F. Almanya'da yaşayan Türkiyeli ve Yunanlı emekçiler arasında da büyük tepkilere yol açtı.

Bu olaydan sonra, F. Almanya Yunanistanlı İşçiler Birliği'nin çağrısı üzerine bir protesto yürüyüşü düzenlendi. Bonn'da yapılan protesto yürüyüşüne *İşçinin Sesi* olarak aktif katıldık. Yürüyüş yerine geldiğimiz zaman alanda Yunanlı emekçiler toplanmıştı. Alana, "faşist Türk ordusu Kıbrıs'tan defol" ve *İşçinin Sesi* yazılı Türkçe ve Almanca flamalarımızla, "yaşasın halkların kardeşliği", "faşist cunta Kıbrıs'tan defol" ve buna benzer Türkçe ve Almanca belgilerimizi var gücümüzle atarak girdik.

Alana girişimiz Yunanlı emekçiler tarafından coşkuyla ve sevgi gösterileriyle karşılandı. Etrafımızı sardılar. Bizleri alkışlayarak, proletarya enternasyonalizminin en güzel sahnelerinden birinin yaşandığı bu günde bizim en ön safta yürümemizi istediler ve bizi yürüyüşün en önüne aldılar. Alman kamuoyundan da büyük ilgi gören yürüyüş, bütün yabancı askeri güçlerden arınmış Kıbrıs istemiyle son buldu.

Yürüyüşün bitiminde Yunanlı emekçilerle bilgi alışverişinde bulunduk. Birbirimizi, karşılıklı olarak derneklerimize davet ettik. Oldukça yararlı görüşmeler yapıp, birçok Yunanlı emekçi arkadaşla bağ kurduk. Birlikte çalışmalarımız sürüyor. Kültürel çalışmalarda bize destek verebileceklerini söylediler. Ayrıca biz de kendilerine Kıbrıs konusundaki görüşlerimizi anlattık. Doğru buldular.

Hazırlanan çağrı bildirisine imza atan menşevikler, yürüyüş sırasında ortada yoktular. Bu da onların ulusçu ruhlarını bir kez daha gösterdi. Herhalde Türk atalarının rahatsız olmasından korkmuş olacaklar ki yürüyüşe katılmadılar.

Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

D. Güçlü, Köln

Talbot grevcil riyl sohbet

Greve neden başladınız?

Bin dokuzyüz beş işçiye verilen çıkışları geri aldırmak ve bir takım haklarımızın yerine getirilmesi için grev yaptık.

Haklarımız derken ne demek istiyorsunuz?

Bizim burada 10 senelik emeğimiz var. Gayemiz, onun karşılığını, hiç değilse bir kısmını alabilmektir. Örneğin, bizi ilk getirttiklerinde bir takım sağlık kontrollerinden geçirdiler. Sağlık raporları ile geldik. Bunlardan birinde bize 100 metreden yazı okutuyorlardı, şimdi ise 10 metreden okuyamıyoruz. Bu da gösteriyor ki bizi sağlık açısından çöktürüp, yoğun sömürdüler. Her zaman zor koşullarda ve uzun çalıştırdılar, karşılığında az ücret verdiler. Şimdi ise tekmeyi vurup atıyorlar.

Genel çıkışlar hangi düzeyde verilmiştir?

Çoğu 1976'dan sonra işe başlamış işçilerin çıkışı ön plana alınmıştır. Tabii ki, daha önce siyasi çalışma yapmış, bir greve katılmış olanlar veya CGT yönetiminde ve onun içinde aktif olarak çalışanlar da bu çıkış listelerindedirler. Bu çıkışlar ise, bildiğimiz kadarıyla hükümetle patronlar arasında bir anlaşma ile olmuştur. Örneğin, bize verilmesi gereken paranın 20 bini gireceğimiz başka işin patronuna ödenecek. Bu da gösteriyor ki hükümetle anlaşmalı yapılmıştır.

Hepiniz CGT'li misiniz?

Daha önce değildik. Patron sendikasına üye idik. Patron sendikası hakkımızı hiç aramıyordu. Aynı köle gibi çalışıyorduk. Ayda ancak 3200 Frank alabiliyorduk. Bu sendika hakkımızı aramayınca CGT'ye geçtik. CGT'li olanlar da açık mücadele veremiyordu. Şimdi birleşince güçlendik, CGT içinde kalabalık olduk. CGT şimdi hakkımızı arıyor.

Hükümet yabancı işçi çıkarmalarında nasıl bir tutum izliyor?

Yabancı işçilere karşı hükümetin tutumu Almanya'daki gibi değil, ama yine de ayrımı sürdürüyorlar.

Talbot'ta kaç işçi çalışmaktadır? Ne kadarı yabancı işçi?

On yedi bin işçi çalışmaktadır. Bu sayının %70'ini yabancı işçiler oluşturmaktadır. (Tunuslu, Cezayirli, Afrikalı, İspanyol, Portekizli ve Türkiyeliler)

Hükümetin geriye dönüş primlerine ne diyorsunuz?

Evet diyoruz. Hakkımızı verirlerse gideriz. Ama bu demek değil ki 5, 10 ya da 20 bin yeter. 10 senelik emeğimizin karşılığını versinler gideriz.

Talbot'ta işçiler arasında ayrım yapılıyor mu?

Evet yapılıyor. İlk başta Fransız ile yabancı işçiler arasında ayrım oluyor. İkinci olarak AET içindeki işçilerle AET'ye bağlı olmayan ülkenin işçileri arasında ayrım var. Örneğin, İspanyolları, Portekizlileri çıkarmıyor. Cezayirli Tunuslu ve Türkiyelileri çıkarıyor. Aynı şekilde, ücret konusunda da ayrım var. Fransız işçi kalifiye işçi sayılıyor. Aynı işi yapıyor ama yabancı işçi ile arasında ücret ayrımı oluyor. Örneğin bir Fransız işçisi 7.000 Frank alıyorsa yabancı işçi ancak 3.500 Frank alabiliyor.

Robotların yerleştirilmesi söz konusudur. Buna ne diyorsunuz?

Evet! İki tane robot 40 kişinin yerini alıyor. Şöyle diyorlar: Vay robotlar ölmez, bitmez, sigorta istemez, hasta olmaz. Böyle şeylerle insan haklarını çiğniyorlar. Zaten Fransa'da insan haklarından bahsedilemez. Fransa'yı bakan yönetmiyor, devlet yönetmiyor neredeyse 4 tane patron yönetiyor. Bunlar da hep bana hep bana diyorlar. Bu isteklerini en iyi robotlar karşılıyormuş.

Bu çıkışları nasıl önleyeceksiniz?

Önleyebiliriz. Eğer bütün arkadaşlar birlik olursa, bu direnişi sonuna kadar götürüp çıkışları geri aldırabiliriz. Bunu da yapacağız. İkinci yanı da, CGT ve CFDT arasında birlik olursa grev daha hızlı başarıya ulaşabilir.

Grevi sonuna kadar götürmeye kararlı mısınız?

Evet kararlıyız. İşçilere verilen çıkışlar, yani 1905 kişinin çıkışları geriye alınıp onlara iş garantisi verilene kadar greve süresiz devam etmeye kararlıyız.

Grevinizin birlik içinde sürmesini dileriz. Başaracağınıza inanıyoruz.

Talbot işçileri grev yerinde

EK SAYI 3 | 2 Ocak 1984

İŞÇİNİN SESİ

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ 4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

Bu ekimizde,
Programın kurgusu ve kapsamına ilişkin görüşlerin tümünü yayınlıyoruz.
Konu, fikir, yaklaşım ve formülasyonlara ilişkin görüşleri ise
programın bölümlerine ve bölüm içinde ilgili fikirlere göre
guruplayarak yayınlamaya başlıyoruz.

Programın kurgusu ve kapsamı

Giriş yazılmalı.

H., Almanya

Programın genel kurgusu iyidir. 1. ve 5. bölümlerin (*Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır* ve *Sosyalist toplum ve sosyalist devlet)* uzun olması gereklidir. 6. bölümün de *(Komünist partisi)* programımızda yer alması gereklidir.

Bunun günümüzde önemi büyüktür. Yığınlar komünistlerin devrim önerisinin komünizme gitmeyi öngördüğünü görüyor, seziyor. O yüzden, hele önce gitmek istediğiniz yeri anlayayım, o zaman devrime evet derim ya da demem tutumu var.

C.S., İngiltere

Program Taslağı şimdiye kadar ürettiğimiz teorik birikimin üstünde temellendiği için programdaki temel fikirleri anlamakta hiç güçlük çekmiyoruz. Fakat yine de temel fikirleri mantıksal bir bütünlük içinde sunması açısından üzerinde dikkatle durdum. Programın genel mantığına bütün olarak katılmaktayım. Program içinde bazı fikirler özü aynı olmak üzere farklı biçimlerde yinelenmekte. Kanımca yalnızca bunları düzeltmek gerekir. Bunun dışında, program kapsadığı fikirler açısından uzun sayılamaz. Programı kısaltmaya yönelik zorlamalar fikirlerin net biçimde anlaşılmasını zorlaştırabilir.

Programla ilgili en son şunu söyleyebilirim: Programdaki temel fikirleri benimsiyorum. Yeri geldiğinde görüşlerimi ayrıntılı olarak bildirmeye devam edeceğim.

E.K., Fransa

Bana ilk bölümdeki *"Dünya kapitalist sistemi"* ve *"Dünya sosyalist sistemi"* alt bölümlerinin yer değiştirmesi planlamada daha bir akıcılık sağlayacakmış gibi geliyor.

A.S., İngiltere

Bu alt bölümde *(Dünya kapitalist sistemi)* kapitalist sistemin bunalımından söz ederken, kanımca, en temel bir konu yeterince derinleştirilmemiş: *Kapitalizmin genel bunalımı...*

Az gelişmiş ülkelerin "emperyalizme bağımlılığının en önemli halkası"ndan söz edilirken kanımca yeterli derinleştirme yapılmamış.

C., Fransa

Bu bölümün *(Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır)* sonuna *Türkiye devriminin dünya devrimindeki yerini* anlatan kısa bir başlık girmelidir. Böylece 2. bölümle *(Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi)* daha iyi bağlanmış da olur.

İ.D., İngiltere

TKP 4. Program Taslağı 1. bölümle ilgili hiçbir değişiklik önerim yoktur. Uygundur.

S., Fransa

Program Taslağı üzerinde düşüncelerimi belirtirken bölüm bölüm değil sayfa sayfa şeklinde bir yol izlemek istiyorum...

"Dünya kapitalist sistemi" başlıklı bölümün sonunda düştüğüm notu buraya aktararak bu bölümü kapatıyorum. *"Dünya kapitalist sistemi"* başlıklı bölümün Türkiye devrimci hareketi ve Türkiye devriminin programıyla ilgisini görmedim. Yani bağlanmamış. Bu haliyle gereksiz bir bölüm olarak değerlendiriyorum...

"Dünya sosyalist sistemi" başlıklı bölümün sonunda düştüğüm not şu dur: Bu bölümde durmadan dünya proletaryasına ve özellikle emperyalist ülkelerin proletaryasına akıl verip duruyoruz. İnsanın ister istemez şunu diyesi geliyor: Bu kadar aklın varsa bunu Türkiye işçi sınıfını örgütlemek için kullanalım. Belki abartma olacak ama, "tembele iş buyur, sana akıl öğretsin" atasözü bu bölümü güzel anlatıyor...

Bu bölümün 16. sayfaya kadar olan kısmını *(Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi)* net ve mükemmel olarak değerlendiriyorum. Bundan iyi bir tahlil de olmaz diyorum.

B., Almanya

Size taslak üzerine görüşlerimi aktarmaya çalışacağım. Taslağı okudum. İdeolojik olarak benimseyemeyeceğim hiçbir tarafına raslamadım. Taslak fevkalade güzel hazırlanmış. Yalnız yoldaşlar, taslakta Türkiye sorununa az değinilmiş, dünya devrimini içeren yanı daha çok. Aslında bizim sorunumuz Türkiye devrimini gerçekleştirmek olduğu için Türkiye sorununa daha fazla yer verilmelidir. Bu benim kendi kişisel görüşüm.

İ.D., Almanya

Bu alt bölümde (*Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri)* bu "özellikler" üzerinde emperyalizmin (Türkiye'de kapitalizmin ana olarak emperyalizm çağında gelişmiş olmasının) belirleyici etkisini vurgulasak. (*Zayıf Halka*'daki gibi).

Burada, programın tümünde emperyalizme karşı savaş konusuna az yer verildiğini düşündüğümü belirteyim. Bugün Türkiye'de emperyalizme karşı savaş, içine bir sürü milliyetçi görüş de sokularak, yığınlar arasında yayılmış bir kavramdır. Biz bundan ne anlıyoruz, ayrıntılı bir biçimde konsa iyi olur. Ayrıca *"Genel ekonomik önlemler"* alt bölümünde de, bununla ilgili olarak ne yapacağımız konusunda daha ayrıntılı bilgi versek. Örneğin, devrimden sonra emperyalist sermaye ile ilişkiler, vb.

A.S., İngiltere

TKP 4: Program Taslağı üzerinde tartışmalı çalışmamızı yaptıktan sonra daha geniş bilgiye sahip olacağım kanısındayım. Ön görüşüm olarak, dünya, Türkiye değerlendirmesi mükemmel. Ancak bana göre amaç (sosyalizm kuruculuğu) bölümü daha uzun, geniş olabilirdi. Parti-devlet ilişkisi konusunda da daha geniş bölüm olsa iyi olur.

Üzerinde çalıştıktan sonra tekrar görüşlerimizi bildiririz.

G., Fransa

Devrimci aşama ileri demokratik halk devrimi alt bölümünde *"Devrim iktidarının sınıf karakterini işçi sınıfının bilinci ve örgütlülüğü belirleyecektir"* ile *"Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasıdır"* bölümleri arka arkaya geliyor. Şu fikirlerin tekrarı vardır:

1. Proletaryanın hegemonyasında gerçekleşen devrim, toplumsal ruhlu siyasal devrim olur.
2. İşçi-emekçi diktatörlüğü *geçici* bir iktidardır.
3. *Geçici* iktidarlar da proletarya hegemonyası altında proletarya diktatörlüğünün bir çeşididir.

Her iki bölümde de üç fikir de tanım düzeyinde geldiğinden tekrar oluyor. Hegemonya bölümündeki tanımlar daha geniş ve güzel olduğundan bir önceki bölüme aktarılıp bu bölümden çıkarılabilir.

"Neden 'ileri demokratik' ve neden 'halk' devrimi" bölümü tümüyle *"3.2. İleri demokratik halk devriminde sınıfların konumu"* adlı bölümün sonuna gelsin.

Sınıfların konumu belirlendikten sonra "neden halk devrimi?" sorusunun yanıtı çok daha belirgin olabilir.

M.V., İngiltere

Bu bölüme *(Küçük burjuvazi)*, küçük burjuvazinin iki sınıf arasındaki bağımsız olmayan rolü, Türkiye'de de burjuvazinin eklentisi olduğu fikri girmelidir.

Hollanda Parti Örgütü

Beşincisi benim için en önemlisi devrimin nasıl yapılacağı sorunudur. Programda ne silahlı ne silahsız üstü kapalı geçiyor. Eğer taktik sorunlar programa girmeyecekse bu konu daha iyi bir formülle anlatılabilir.

Örneğin, *"Komünist partisi öncülüğünde işçi sınıfının ve emekçi halk kitlelerinin silahlı direnişi (veya mücadelesi veya ayaklanması) ile işbirlikçi finans oligarşisinin devletini yıkacağız"* diye kullanılabilir.

Diğer küçük-burjuva görüşlerin getirdiği silahlı mücadele tezlerini çürütecek şekilde konursa çok yararlı olacağına inanıyorum.

S., Almanya

Tekellere karşı halkın savaşımı ve ileri demokratik halk devrimi programı'nda *"Acil istemler ve devrimci sendikal hareketin görevleri"*. Bence tüm bölüm, sendikal hareketin görevleri yerine partinin konumu açısından olsa?

E.E., İngiltere

Ordu, polis yok.

H.E., İngiltere

Bu bölüm *"Komünist partisi"* programda gerekli mi? (Kafamda kesin yanıt yok).

Gerekliyse, *"partinin ne yapacağını açıklayan belgeye, bunları yapacak partinin nasıl bir parti olduğunu katmakta yarar vardır"* diye bir fikir eklenebilir.

E.E., İngiltere

Komünist partisi ile ilgili bölümün programda yer alması gereklidir kanısındayım. Kapitalist ülkeler komünist partilerinin bugünkü içler acısı durumu gözönüne alınırsa bu gereklilik bir kez daha artar.

S.B., Almanya

Bence bu bölüm (6. bölüm) hele dünya komünist hareketinin sağa kaydığı, Leninizmin ilkelerinin, proletarya enternasyonalizminin reddedildiği ve yeni yeni anti-Marksist anlayışların türediği bu dönemde partimizin programında olmalı.

Bulunmasının ilerideki dönem için çok yararlı olacağı kanısındayım.

Leninci anlayışla programda değişiklik yapmak doğal olarak çeşitli tartışmaların olmasına neden olur.

Ayrıca, bulunmasının hiçbir zararı yoktur.

Ü.K., Almanya

Program Taslağı'nın sonunda yer alan, tüzüğü içeren konular. Programı uzatması açısından ve ayrı bir tüzüğümüz olduğu için burada gereksiz görüyorum.

M., Almanya

Son sayfada, *"TKP ve din"* bölümü zorlama bir ek görünümü veriyor. Bu bölümün daha açıklayıcı olması konuya bağını sağlayabilir.

Y.H., İngiltere

Programın sonunun tansiyonu daha yüksek, daha genel bir paragrafla bitmesi.

Hollanda Parti Örgütü

Köylülük

Köylülük tartışması program tartışmasında tartışmanın orta direğini oluşturacaktır. Bunun için, bence köylülük konusu yeteri kadar açılmamıştır. Hatta *TKP II. Leninciler Konferansı Kararları*'nda (s.26) üzerinde durulmuş, bu konuda kafam hâlâ tam açık değildir. Bu konunun derinliğine inersek, örneğin, parti ambleminde bile kafam kurcalanıyor. Yani, köylülük yoksa orak olamaz. Bu anlamda, orakla çekicin yan yana durması da anlamsızlaşmaz mı?

G.F., Almanya

Köylülüğün bu program taslağında geçmemesi yine tartışmaların uzamasına sebep olacaktır.

A.H.K., İngiltere

Son bir konu da, köylülüğün programda yer almaması. Gerçekten Türkiye'de köylülük diye bir sorunun olmadığı görüşüne katılıyorum. Yalnız, bu konunun gerek programda kısa olarak ele alınması veya geniş bir şekilde yayın organımızda açılmasının yararlı olacağı düşüncesindeyim. Küçük-burjuva hareketlerine bir tokat açısından.

M., Almanya

Bir de, köylülükten niçin bahsetmediğimizi programda yazmamız iyi olmaz mıydı? Bence iyi olurdu, çünkü kırsal alandaki emekçileri hangi kesime koyduğumuzu ve nasıl anladığımızı bir madde altında göstermiş oluruz.

S., İngiltere

Bu bölümde *(Küçük burjuva)* hiç olmazsa bir ara başlıkla "kır küçük burjuvazisi"nden biraz daha ayrıntılı sözetmekte yarar olduğu kanısındayım.

C., Fransa

Cephe

Programda cephe konusunda birşey yok. Fakat bir yanda da faşizme karşı birleşik cephede devrim stratejisi üzerinde duruyoruz. Yani bir yanda programımızda, cephe denilen güçbirliğine yer vermiyoruz, bir yanda da cephe içinde çalışıyoruz. Birbirine biraz ters olmuyor mu?

M.Ç., Almanya

Program bence bir bütün olarak iyi hazırlanmış. Fakat okuyucu tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için bazı yönlerin içinin açılması gerekiyor.

Bence taslakta cepheye hiç değinilmemiş. Devrimci hareketlerin cephe üzerine tartışma sürdürdüğü bu dönemde taslakta cephe sorununa hiç değinilmemesi yanlıştır. Cephe üzerine yazı bulunsaydı daha olumlu olurdu kanısındayım.

Z.D., Almanya

Program Taslağı'nda "cepheye" yer verilmemesi bence yerinde bir tutumdur. Sorun Türkiye'de küçük-burjuvazi ve Kürt ulusal demokratik hareketleriyle ittifak sorunudur. Türkiye proletaryası toplumsal kurtuluşunu "cephe"lerle değil, kendi hegemonyasında, yukarıda belirttiğim sınıf ve katmanlarla kuracağı ittifaklarda aramalıdır. Bu da 4. Program Taslağı'nda çok açık ve net bir şekilde konmuştur.

S.B., Almanya

Program'da cephe adının geçmemesi, sözcükleri putlaştıran anlayışa iyi bir yanıttır. Cephe adının geçmemesi ile devrimci güçlerin çeşitli ve her düzeyde *birliği* konusu ayrı şeylerdir. Program, devrimci sınıf ve katmanlar ve bunların siyasal güçleri arasında kurulması gereken savaşçı birlik üstüne koca bir bölüm ayırmıştır.

V.D., İngiltere

Yurt dışındaki Türkiyeli işçiler sorunu

Ayrıca Program Taslağı'na ekleme önerim olacak. Bu da, yabancı ülkelerdeki işçiler arasında, Türkiye işçi sınıfının dış ülkelerdeki kesimleri içinde çalışmalar üzerine. Burada, değişik de formüle edilebilir, şöyle bir madde, paragraf veya cümle eklenebilir:

"TKP dünya devriminin çıkarlarını gözönüne alarak Türkiye işçi sınıfının yabancı ülkelerindeki (ileri) kesimleri arasında çalışmayı reddetmez. Bu konuda özel (yerel) çalışma programları (özel politika) geliştirir."

Bu tür yeni bir kavramın, maddenin veya cümlenin eklenmesinin reddi durumunda bu konunun daha da tartışılmasının iyi olacağı kanısındayım. En azından, cephe konusunda olduğu gibi bunun da gerekçelendirilmesi gerekir.

E.D., Almanya

Program Taslağı'nda Avrupa'daki Türkiyeli işçilere yönelik bir bölümün olmaması bence olumlu ve enternasyonalist bir tavır. Aslında bu konu karmaşık bir konu. Ancak bizim burada değil Türkiye'de devrim yapma sorunumuz olduğundan Avrupa KP'lerinin görevlerini üstlenemeyiz. Buradaki işçilerin sorunlarını çözme gibi bir iddiamız da yok. Buna rağmen bulunduğumuz alanın üzerinde çalışma yaparken ülkelerin KP'leriyle dayanışma içinde oluruz.

Bu konuya ilerde daha geniş ayrı bir yazıyla değineceğim.

A.A., Almanya

Yurt dışında çeşitli alanlarda örgütlenme konusu işlenebilir.

B., İngiltere

Avrupa'daki Türkiyeli işçiler sorunu girmelidir.

C.T., İngiltere

Programın konu, fikir, yaklaşım ve formülasyonlarına ilişkin görüşler

1. Çağımız proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır

Programın çağ değerlendirmesinde, çağımız "kapitalizmden komünizme geçiş çağı" olarak değerlendiriliyor fakat daha ileride "kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır" deniyor. Program kendi içinde çelişiyor kanısı yaratabileceğinden ilk değerlendirmedeki gibi yazılması daha doğru olur.

A., Fransa

Programın, içinde yaşadığımız çağı "proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş" çağı olarak belirlemesi sosyalizmi tam da yerli yerine oturtuyor. Sosyalizm yaşanıp bitirilecek bir süreç olmayıp komünizmin ilk aşaması olduğu, hem içinden çıktığı kapitalizmin kalıntılarını (devlet, kafa kol emeği çelişkisi, bazı durumda küçük özel mülkiyet gibi özellikleri) taşıdığı, hem de komünizmi içerdiği, toplumsal mülkiyeti gerektirdiği için kafalarda komünizm — sosyalizm ayrımını iyi açıyor. Ancak, (*Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasıdır)* alt bölümünde "çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır" deniyor. Yanlış olmasa bile programda ikinci bir ifadedir. İlk belirleme, "çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağı" olarak programda yer almalıdır.

Ü.I., Fransa

Birinci sayfada şöyle bir başlık var: *"Çağımız proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır"*. Bu, kavram olarak doğrudur çünkü sosyalizm bir ara aşamadır. Fakat R. Yürükoğlu yoldaşın yazdığı *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* kitabının 33. sayfasında "çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır" deniyor ve programda böyle de geçiyor. Bu başlık kalacaksa programa açıklık getirilmelidir.

Y.A., Hollanda

Yaptığımız tartışmaya rağmen tatmin olmadığım bir soru. Bugüne kadar *Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye* adlı, Yürükoğlu yoldaşın kitabında "çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır" deniliyordu. Şimdi "çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır" deniyor. Bu konuda bir açıklama yararlı olur.

N.D., Almanya

Çağımızın proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş çağı olduğuna ilişkin doğru fikirler konulmuş.

S., Hollanda

"Bu çağın ana çelişkisi, sosyalizmle emperyalizm arasındadır":

"Ana" kelimesi yerine *"temel"* kelimesini koymak bana daha doğru geliyor.
B.M., Almanya

Çağın ana çelişkisi, kapitalizmin temel çelişkisine bağlanmalıdır. Örneğin,*"Bu çelişki, üretimin toplumsallığı ile üretimin sonuçlarına el koymanın özel niteliği arasındaki, kapitalizmin temel çelişkisinin sonucu olan sınıf savaşının dünya ölçeğinde yansımasıdır."* gibi.
A.S., İngiltere

"Dünya, emperyalizmle birlikte,..." diye başlayan yer. Burası, daha iyi anlaşılacak şekilde konulabilir.
C.C., İngiltere

"Güç dengesi oluşturdu" deniyor. Kendisi değişken birşey oluşturulur mu?. Önerim, "dünya ölçüsünde güç dengesinde yepyeni bir oluşumu başlattı" denmesi.
F.İ., İngiltere

İşçi sınıfı ve halkların "kurtuluş kavgasına büyük hız kattı" yerine "kurtuluş savaşına büyük bir ivme kazandırdı" demek doğru olur. Çünkü her kavga savaş değildir ve ayrıca buna hız katılmaz, hıza veya harekete ivme kazandırılır.
B.M.,Almanya

"Ekim Devrimi ile kapitalizmin genel bunalımı başladı":

Neden Ekim Devrimi'yle başladı diyoruz?
S.M., İngiltere

Kapitalizmin genel bunalımı Ekim Devrimi'yle mi başladı?
C.L., Almanya

Kapitalizmin genel bunalımı Ekim Devrimi'yle mi başladı?
İ.S., Almanya

Ekim Devrimi'yle kapitalizmin genel bunalımının başlaması değerlendirmesinin neye dayandığını biraz açmamız gerekir kanısındayım.
B., İngiltere

Kapitalizmin genel bunalımının ölçütü ya da nedeni sosyalist bir ülkenin doğması mıdır yoksa ekonomik nedenler midir?
V.A., Almanya

"Genel" sözcüğü oluşan yeni durumu yeterince açıklamıyor. Bu yüzden, kapitalizm daha önceleri de bunalımda değil miydi diye sorulabilir. Bence "kapitalizmin genel bunalımı"nı daha açmak gerekiyor.
Ü.A., İngiltere

Sanki Ekim Devrimi'nden önce kapitalizmin bunalımı yoktu gibi bir anlam çıkıyor. Kapitalizmin genel bunalımı *"yeni bir nitelik kazandı"* denebilir.
E., İngiltere

Bana bu cümle sanki Ekim Devrimi'nden önce kapitalizmde bunalım yokmuş ta, ondan sonra başlamış hissi verdi. Cümlenin başka türlü yazılmasının yararlı olacağına inanıyorum.
H.Y., İngiltere

"Başladı" kelimesi çıkıp yerine *"bir üst boyut aldı"* geçebilir, çünkü kapitalizmin bunalımı önceden de vardı.
S.A., Hollanda

Kapitalizmin genel bunalımında, eşitsiz gelişme yasası vb. nin rolü olduğundan bu formülasyon "Ekim Devrimi'nin de etkisiyle" biçiminde daha uygun olabilir.
C.Ç., Hollanda

"Ekim Devrimi ile kapitalizmin genel bunalımı başladı" deniliyor. Bu *genel bunalım* kapitalizmin devresel bunalımından farklı bir kavramdır ve kullanımı doğrudur.
B.T., İngiltere

"İki dünya sistemi, tek dünya pazarı, sosyalizm-emperyalizm çelişkisi":

"Sovyetler Birliği'nin, Hitler faşizminin yıkılmasında oynadığı belirleyici rolün ardından sosyalizm bir dünya sistemi oldu" fikri. Sosyalizmin nasıl dünya sistemi haline geldiği yeterince açılmıyor.
Ü.A., İngiltere

Bu cümlenin yerine, *"Sovyetler Birliği, İkinci Paylaşım Savaşı'nda emperyalizme indirdiği önemli darbenin ardından, dünya sosyalist sisteminin doğmasında belirleyici rol oynamıştır"* denmesini öneriyorum.
S.B., Almanya

Tek bir dünya pazarının varlığı ve bu nedenle kapitalizmin hastalıklarının sosyalist ülkeleri etkilemekte olduğu görüşünün, *(Dünya sosyalist sistemi alt bölümünde)* sosyalist sistemin likidasyonu ile ilgili paragrafta ele alınıp, biraz daha ayrıntılı olarak anlatılması daha doğru olur. Türkiye devrimci hareketine yabancı olan bu tür görüşlerimizin birkaç çarpıcı örnekle sunulması anlayış kolaylığı sağlar.
Ö.K., İngiltere

Kapitalist sistemin *hastalıklarının* sosyalist ülkeleri etkilediğini söylerken kapitalist sistemin *başarılarının* da etkilerinden söz etmek gerekir.
J.M., İngiltere

"Sosyalizm-emperyalizm çelişkisi"nin paragrafa girişi kelime uygunsa kopuk, altı boş olmuş. Bu çelişkiyi de açmamız iyi olabilir görüşündeyim.
Y.H., İngiltere

"Bunların sonucunda devrimci süreç, içeriğinde daha derin, bakış açısında daha geniş ve savaşım biçimlerinde daha çok yanlı olmuştur":

Bu cümlede "içeriğinde daha derin, bakış açısında daha geniş" sözlerini anlayamadım.
A.A., Almanya

Buradan pek birşey anlayamadım. Ne anlatılmak istendiği açık yazılmamış, daha açık ve kapsamlı anlatılırsa iyi olur.
N., Almanya

Anlaşılma zorluğu olduğundan bu paragrafın çıkarılmasını öneriyorum.
T.Y., Hollanda

Dünya kapitalist sistemi

Dünya kapitalist ekonomisi... tek bir organik "sistemdir". "Sistemdir"in yerine *"bütündür"* diyelim.
F.İ., İngiltere

"Organik bütündür"ün yerine *"karmaşık bütündür"*, "değişken rollere sahiptir"in yerine *"birbirini tamamlayan*

değişik rollere sahiptir".
C.B., İngiltere

"Bu hiyerarşinin" yerine *"eşitsiz gelişmeyi yansıtan"* bu hiyerarşinin denebilir.
Y.K., İngiltere

"Geçirdiği evrımle devlet tekelci kapitalizmine varmış olan emperyalist kapitalizm, kaçınılmaz devresel bunalımları içinde, insanlığın gelişmesini yavaşlatmakta, engellemektedir". Sanki yalnızca devresel bunalımları içinde engellermiş gibi bir anlam çıkıyor. *"Özellikle kaçınılmaz bunalımları içinde"* densin.
T.A., Hollanda

"Engellemektedir" kelimesinin önüne soru işareti koydum. Diyalektiğe ters gibi geliyor bana. "Engellemek istemektedir" belki daha doğru olur.
B.M., Almanya

Tekrar olduğundan, "Dünya ölçüsünde üretim yer değiştirmektedir" diye başlayan paragrafın çıkarılmasını öneriyorum.
K.A., Hollanda

Endüstriyel üretim ilk kez geri kalmış ülkelerde de yapılmıyor. Eskiden beri biraz var ama *ilk kez* uluslararası işbölümünde anlamlı bir yer tutuyor.
F.İ., İngiltere

"İlk kez bugün tam anlamıyla tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfı ortaya çıkmaktadır":

"Bu gelişmenin sonucunda ilk kez bugün tam anlamıyla tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfı ortaya çıkmaktadır" cümlesini açıklayıcı birkaç nokta daha eklenebilir.
Ş.Ü., İngiltere

Buradaki fikre katılıyorum. Ama, geri kalmış ülkelerde yapılan endüstriyel üretimin uluslararası işbölümünde öneminin artması, dünya işçi sınıfının tek bir bütün olarak ortaya çıkmasında *tek* nedenmiş gibi bir anlam çıkarılabilir. Başka şekilde ifade etmek daha iyi olabilir.
A.H., Hollanda

"Tam anlamıyla"nın altı çizilse.
G., İngiltere

"Tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfı" nitelemesinde "bütün" zaten dünya işçi sınıfıdır. "Parçası" kalksın ve *"tek bir bütün olarak dünya işçi sınıfı"* olsun.
D.Y., İngiltere

Dünya kapitalist ekonomik sisteminde yapısal bir değişim gelişmektedir. Uluslararası işbölümünde, ticaretin yapısında, sermayenin ve işgücünün bölgesel yer değiştiriminde yenilikler ilerliyor. Kapitalizmin ortaya çıkışından bu yana ilk kez geri kalmış ülkelerde de endüstriyel üretim uluslararası işbölümünde anlamlı bir yer tutuyor. Geri kalmış ülkelerde de işçi sınıfının gelişmesini getiriyor. Artık sadece teorik olarak değil, üretimin de birbirine bağladığı tek bir bütünün parçası olarak dünya işçi sınıfı ortaya çıkmıştır. Kurtuluş birdir. Savaşım hedefi birdir. Artık dünya işçi sınıfının savaşımı da uluslararasılaşmalıdır. Bu ise dünya çapında bir komünist partisini gerektirmektedir. Elbette ki bugün dünya komünist hareketinin içinde bulunduğu durum, ideolojik, örgütsel birliğinin olmaması, sağa kayması böyle bir komünist partisinin oluşmasını engellemektedir, proletarya enternasyonalizmi temelinde birliği dahi kaldırmaktadır. Ama bu, dünya komünist partisinin propaganda olarak savunulmaması anlamına gelmez. Çünkü, birincisi nesnel bir zorunluluk, ikincisi, bundan 1,5 yüzyıl önce Marks ve Engels tarafından Komünistler Birliği kurulmuştur.
H.F., Fransa

"Dünya işçi sınıfı ortaya çıkmaktadır" deniyor. Bu saptama doğrudur ve yerindedir. Ancak böyle bırakmamak lazım. "Dünya işçi sınıfı ortaya çıkmaktadır" derken, bu, dünya devrimci sürecinin içeriği zenginleşiyor demektir. İçerik zenginleşiyorsa, dünya devrimci hareketi ve sürecinin bu zenginleşen içeriğe uygun biçimler kazanması gerekir. Örneğin bu içeriğe uygun olarak, dünya işçi sınıfının tek merkezden kurmaylığa ihtiyacı var, yani yeni bir *Komintern* diye düşünülebilir. Programda bu haliyle kalırsa eksik kopuk olur. Arkası gelmeli. Programda bu saptamayla beraber, bugün yaşanan tüm olaylara ve pratiğe bakıldığında, dünya devrimci hareketinin hareket birliğini sağlayacak merkezi bir örgüte gereksinim vardır. Yani emperyalizme karşı birlikte hareket.
S., Almanya

Emperyalist ülkeler

"Emperyalist ülkelerin tümünde süregen bir bunalım vardır". Emperyalist olmamış ama kapitalist olan başka ülkelerde de bunalım vardır, hem de daha şiddetli. Bunu belirtmek gerekir.

Bunun ardından gelen paragraf, az gelişmiş ülkelerin burjuvazisi aklanır gibi bir izlenim bırakıyor. Suçlu yalnızca emperyalizmdir gibi.
B., Almanya

"Az gelişmiş ülkelere karşı böl-yönet siyasetinden geri durmayan emperyalist ülkeler, kendileri de bölünmüş durumdadır. Ayrılıkları yalnız ekonomik değil, aynı zamanda siyasal ayrılıklardır". Burada anlatılmak istenen, az gelişmiş ülkelerin tekelleri ile emperyalist ülkelerin tekelleri arasındaki ayrılıklar mıdır? Yoksa az gelişmiş ülkelerdeki ekonomik, siyasal bunalımın baş faktörü emperyalist ülkelerin bu ülkelere soktuğu böl-yönet siyaseti mi?

"En önemli kapitalist-emperyalist ülkeler" ileri derecede gelişmiş kapitalist ülkeler olabilir mi?
Y.S., İngiltere

"En önemli kapitalist-emperyalist ülkeler — ki bunlar ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve Japonya'dır — emperyalist tekellerin kendi ülkelerine yatırım yapmadıkları, ya da giderek azalan bir oranda yaptıkları görülmektedir" biçiminde bir kısaltma yapılabilir.
A.S., İngiltere

Emperyalist ülkeler güce göre sıralanıyorsa önerim, *"ABD, Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa"* olarak sıralanmalı.
N.D. Hollanda

Gayrisafi Milli Hasıla terimini Türkçeleştiremez miyiz?
S., İngiltere

"Periyodik" yerine *"devresel"* denebilir. "Rasyonalizasyon"un yaygın olarak benimsenebilecek bir Türkçe karşılığını kullanmak daha iyi olabilir.
D.B., Fransa

Rasyonalizasyonun Türkçesi kullanılsın.
H.Y., İngiltere

Emperyalist ülkelerin durumunu anla-

tan paragrafların birinden diğerine geçişi biraz daha düzgünleştirilebilir. Böyle çok eklektik oluyor.

N.D., Hollanda

"Emperyalist ülkelerin yaşadıkları ekonomik sorunlar, kendi emperyalist tekellerinin kâr güdüsü sonucudur".

Eğer bir ülkede tekelci devlet kapitalizmi oluşmuşsa, bu ülkede emperyalist dönemde tekelci sermayeyle emperyalist sermaye iç içe geçip devleti yönlendiriyorsa tekelleri devletten ayrı bir olgu olarak düşünebilir miyiz?

A.K., İngiltere

Bilimsel teknolojik devrimle kârlar azalıyor. Kâr elde etmek için dışa gitmek gerekiyor. "Aşırı kâr güdüsü" yerine yalnızca "*kâr güdüsü*" demeli.

F.İ., İngiltere

"*Dünya kapitalist sistemi*" alt bölümünde kapitalist sistemin bunalımından söz edilirken, kanımca, en temel bir konu yeterince derinleştirilmemiş: *kapitalizmin genel bunalımı.*

Lenin'in "kapitalizmin genel bunalımı" terimini kullanmadığı doğrudur. Lenin 1920'de, bir "dünya devrimci bunalımı"ndan sözederken ilk ağızda bundan anladığı, kuşkusuz ki, savaş sonrası ortaya çıkan keskin devrimci bunalım.

Ancak, Lenin'in bu bunalımı çözümleyişinin temelinde, bu uzun süreli "tarihsel bunalımı" kapitalizmin genel bunalımı olarak kavradığı da yadsınamaz. Lenin'in çözümlemesinden çıkan sonuç açıktır: Kapitalizmin ekonomik çelişkileri öylesine derinleşmekte ve politik çatışmalarla içiçe girmekte ki, kapitalizmin keskin bir sınıf savaşımı ile devrimci yıkılışı süreci başlamıştır ve bu tarihsel süreç, sosyalizmin dünya çapında utkusuna dek derinleşip genişleyerek sürecektir.

Kuşkusuz Lenin'in devrimci dünya bunalımını çözümleyişinde hiçbir basit otomatizm, kapitalizmin "kendiliğinden çözüleceği" hayallerinden iz yok. Tam tersine. Leninci "kapitalizmin genel bunalımı" anlayışı, bu süreci sürekli olarak sınıf savaşımı koşullarının gelişmesi ile bağlayan bir anlayış.

Öte yandan, yeni sayılabilecek bir diğer olgu da şu: kapitalist sistemin ekonomik bunalımlarının giderek daha kalıcı ve giderek daha derinliğine bir boyut kazanması. Bunun temelinde yatan en önemli nedenlerden biri de şu: kapitalizmin devresel bunalımları ile kapitalizmin genel bunalımı giderek daha yoğun biçimde içiçe giriyor. Bu, bir yandan, devresel bunalımların daha uzun süreli ve daha yıkıcı olmasına yol açarken, her devresel bunalım da kapitalizmin genel bunalımını daha da derinleştiriyor.

C., Fransa

Az gelişmiş ülkeler

"Az gelişmiş" birleşik, "*azgelişmiş*" olarak yazılmalı.

D.S., İngiltere

"Gelişmeye başlayan bir endüstri" malını dışarı satmak ya da çökmek ikilemiyle hemen karşı karşıya kalacakmış gibi anlaşılabilir. "Belli bir yoğunluğa ulaşınca" gibi birşeyler konabilir.

D., Fransa

Az gelişmiş ülkelerin endüstrileşmesinin pazarının dış ülkeler, özellikle de emperyalist ülkeler olması, "az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığının en önemli bir halkasıdır".

Özellikle bilimsel teknolojik devrimin sonucu olarak, girdilerdeki bağımlılık aynı madalyonun öteki yüzüdür. Bu da eklenmeli.

L.R. Hollanda

"Az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığının en önemli halkası"ndan söz edilirken, kanımca, yeterli derinleştirme yapılmamış.

Pazar olarak bağımlılık kuşkusuz ki çok önemli, ama yeterli değil. Asıl temel olan, bu ülkelerin — az gelişmiş ülkelerin — ulusal bir genişletilmiş yeniden üretim mekanizmasına sahip olmalarının önüne geçilmiş olmasıdır.

Bunun da dışa yansıyan en önemli göstergesi, bu ülkelerde I. (*üretim araçları üreten*) ve II. (*tüketim maddeleri üreten*) sektörler arasındaki kopukluk ve dengesizliktir. I. sektörün yetersiz oluşu ve genel kural olarak emperyalist metropollerde bulunması, ulusal çapta genişletilmiş yeniden üretim mekanizmasının kurulmasının önünde en büyük engeldir. Bağımlılığın temelinde yatan en önemli etken budur. (Kuşkusuz, I. sektör kavramını en geniş ve çağdaş anlamıyla almak koşuluyla, teknoloji, know-how, vb. ile.)

C., Fransa

"Böyle ülkelerde burjuva demokrasisi yaşamıyor" denirse, sözü geçen ülkelerde burjuva demokrasisi hiç olamaz anlamı çıkarılabilir. Burjuva demokrasisi "*uzun süreli yaşamıyor*" demek daha doğru olabilir.

Y.K., Hollanda

Dünya kapitalist sisteminin iç yapısının (ileri, orta, az gelişmişlik) maddeler halinde konulması ve "geçiş kuşağı ülkeleri"nin tanımının yapılması. Türkiye'nin bir geçiş kuşağı ülkesi ve emperyalizmin zayıf halkası olduğunun bu bölümde belirtilmesi.

H.Y., İngiltere

Bu bölümde, kapitalizmin zayıf halkaları olan orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelere yeterince vurgu vurulmamış. Vurgu daha çok az gelişmiş ülkeler üzerine.

Sosyalizmin, dünya devriminin gelişmesinde önemli bir faktör olan orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin dünya kapitalist sistemi içindeki önemini daha açık koyabilir miyiz?

Y.S. İngiltere

Dünya sosyalist sistemi

"Sosyalist sistem... isteyen bir sistemdir". "İsteyen" yerine "*gerektiren*" denmesi daha iyi olur.

H.E., İngiltere

"Gerektiren bir sistemdir" deniyor. Yani bu bir anlamda olması gereken sosyalist sistemi tanımlıyor.Bugün böyledir demiyoruz.

E., İngiltere

Fikir şöyle geçiyor: "Sosyalist sistem, sömürü ilişkilerinin yer almadığı, proletarya enternasyonalizmi temelinde halkların ve devletlerin kardeşçe işbirliğini gerektiren bir sistemdir". Önerim: "...*kardeşçe işbirliğine dayanan bir sistemdir*" diye geçmesi.

A.K., Hollanda

"Sömürü ilişkilerinin yer almadığı" denirken sosyalizmde değer yasasının işlediği fikrini eklemek olumlu olur kanısındayım.

K.A., Almanya

Sosyalist sistemin bugün hangi noktada olduğunu anlatan paragrafa, "*Dünya sosyalist sistemi henüz emperyalizmi geçememiştir*" cümlesinin eklenmesi.

C.B., İngiltere

"Dünya ölçüsünde emperyalist sistemin hâlâ daha güçlü olduğu koşullar altında" diye başlayan cümlede, *"sosyalizmin içeriden likidasyon tehlikesinin üzerine oturacağı nesnel bir toplumsal taban vardır"* ya da benzeri bir açıklama konması. Aynı nedenler dışardan çökertme ve likidasyon için de emperyalizme elverişli koşullar sağlıyor.

D., Fransa

"Sosyalizmin likidasyonu" fikri daha açık yazılmalı. Ne yolla olabilir, sonuçları ne olur? Bunlara çok kısaca değinmekte yarar var.

C.Ç., Hollanda

"Bu bölümde sosyalizmin gelişme düzeyi ve sosyalizmin likidasyon tehlikesinin ana nedeni olan ideolojik olarak sağa kayma işlenmemiş.

S.Y., İngiltere

"Dünya ölçüsünde emperyalist sistemin hâlâ güçlü olduğu koşullar altında, sosyalist ülkeler, asıl olarak tarihten devraldıkları az gelişmişlik mirası nedeniyle kendi ülke halklarına ileri kapitalist ülkelerin olanaklarını sağlayamadıkları için ve sağlayamadıkları sürece sosyalizmin likidasyon tehlikesi vardır" denilmekte, ancak devrim hareketine getirdiğimiz bu görüş de yeteri kadar açıklıkla sunulmamalıdır. Burada, sağlanamayan olanaklara birkaç örnek vermek, ama sağladığı, kapitalizme üstün, elle tutulur, pratik olanakların ne olduğunu da söylemek yararlı olabilir.

Ö.K., İngiltere

Burada "... ileri kapitalist ülkelerin olanaklarını sağlayamadıkları için ve sağlayamadıkları sürece sosyalizmin likidasyon tehlikesi vardır" sözlerinin ardından: *"Ayrıca, kapitalist sistemin bunalımları da sosyalist sistemin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir." gibi bir cümle girerse iyi olur.*

J. M., İngiltere

Bu alt bölümün üçüncü ve dördüncü paragrafları bir programda yer almaması gereken saptamalardır. Biraz da iradecilik kokmaktadır. Yani devrimler gerekince olmuyor. *Devrimler gerekir.* Bunun aksini savunan yok. Ama gerekir deyince bu iş olmuyor.

V., Almanya

"Sosyalist ülkeler açısından görev dünyadaki tüm devrimci savaşımlar için elverişli koşullar yaratmak ve sosyalizmi ilerletmektir" cümlesinde "elverişli koşullar" ne anlamda kullanılıyor? İlk okuduğumda, sanki bir sosyalist ülke, Türkiye'de devrimci durumu yaratacak diye düşündüm. Böyle birşey olamayacağına göre ve cümle devrimci savaşımları desteklemek anlamında kullanılıyorsa, daha uygun kelimelerle anlatılması gerekiyor. Örneğin, "elverişli koşullar yaratmak" yerine *"gerekli desteği vermek"* ya da *"maddi ve manevi destek sağlamak"* denebilir.

R.R., Almanya

"Dünya devrimci merkezi":

Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. "Dünya devrimci güçlerinin belkemiğidir" çıksa.

H.E., İngiltere

Dünya devrimci merkezi belirlemesinin şöyle geçmesini öneriyorum: *"Dünya sosyalist sisteminin ana gücü olan Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, izlediği siyasetle bağlı olmayan nesnel bir konumdur. Ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke olarak, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı yerdir."*

Bundan sonraki paragraf biraz daha açık formüle edilebilir. Ben edemedim.

T.Y., Hollanda

"Tekil ülkelerde ya da ülke topluluklarında birlikte, oluşan devrimler". "Ülke topluluklarında birlikte oluşan devrimler" nasıl oluyor?

M., İngiltere

Dünya devrimci merkezinin dünya devrimine olan canalıcı etkisi, diğer ülkelerde oluşan devrimler yoluyla, dolaylı bir biçimde ele alınmakta, ama izlediği siyasetin bu devrimler üstündeki doğrudan rolüne değinilmemektedir. Etkinin olumlu ya da olumsuz yönde olabileceği daha açıklıkla söylenirse iyi olur.

"Dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçaların çıkarından önde gelir" görüşü biraz daha açılmalıdır.

"Dünya sosyalist sistemi" bölümü, bugüne dek bu konuda getirdiğimiz yeni görüşleri biraz ezerek anlatıyor.

Ö.K., İngiltere

1. bölümde genel olarak, kapitalist sisteme sosyalist sisteme verilenden daha çok yer ayrılmış. Oysa *Yaşayan Sosyalizm* kitabı sadece günümüze değil, genel olarak olması gerekene de çok güzel değiniyordu. Oradaki fikirlere daha geniş yer verilebilir. Özellikle, likidasyon tehlikesi ve dünya devrimi ile bağına daha çok yer vermek gerekir sanıyorum.

"Dünya sosyalist sistemi" alt başlığını, bütünlük sağlaması açısından, *"Dünya devrimi"* alt başlığının bir üstüne koyarsak daha iyi olur.

E., İngiltere

İlk bölümdeki *"Dünya kapitalist sistemi"* ve *"Sosyalist sistem"* alt bölümlerinin yer değiştirmesi planlamada daha bir akıcılık sağlayacakmış gibi geliyor bana.

A.S., İngiltere

Emperyalizm ve savaş tehlikesi

"Savaş emperyalizmin ürünüdür" yerine *"Çağımızda savaşların ana kaynağı emperyalizmdir"* desek. Çünkü bu cümle konunun hemen başında geliyor.

İ.Y., Fransa

İlk paragrafa, *"Savaş, sosyalist sistemin dünya çapında ilerlemesini durdurmak için emperyalizmin en temel aracıdır"* cümlesini ekleyelim.

C.Y., İngiltere

İlk paragrafa ekleme önerisi: *"Aynı zamanda, kapitalizmin nüfus yasasının emperyalizm altında çok daha ağırlıklı işleyişiyle bağlıdır. Emperyalizm için savaş, biriken çözümsüz toplumsal sorunlardan toplumları kırarak, insanları azaltarak kurtulma çabasının da bir aracıdır."*

F.İ., İngiltere

"Biriken çözümsüz toplumsal sorunlar" deyişinde "çözümsüz" sözcüğünün *"çözemeyeceği"* olarak değiştirilmesi. Sorunların "çözümsüz"lüğü emperyalizmin aczidir. Eğer gerçekten çözümsüz sorun varsa, "çözemeyeceği" sözcüğü onu da kapsar.

Y.U., İngiltere

Nüfus yasası

"Kapitalizmin nüfus yasası" deyimini pek anlayamadım. Buna benzer bir fikri

daha önce faşizmle ilgili olarak kullanmıştık. Üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki keskinleşen çelişkiyi, en önemli üretim gücü olan insana (işçi-emekçi yığınlara) fiziksel olarak da saldırarak yumuşatmaya çalıştığından sözetmiştik. Bunu anlıyorum. Ama "kapitalizmin nüfus *yasası*" denince o kadar açık olmuyor. Açıkçası ben önce bir dizgi hatası var ve "nüfuz yasası", "nüfus yasası" olarak basılmış sandım. Bence bu cümlenin ya açıklanmaya, ya da daha değişik yazılmaya ihtiyacı var.

J.M., İngiltere

"Kapitalizmin nüfus yasası" nedir?

H.A., Almanya

"Nüfus yasası" fikri bilebildiğim kadarıyla daha önce yayınlarımızda çıkmadı. Hatırladığım kadarıyla Emine Engin yoldaşın *Türkiye Ekonomisi* seminerinde, işsizler ordusunu yoketme siyaseti olarak geçmişti. Programda bunu biraz daha açmak gerekir sanıyorum. Gelişinden anlaşılıyor ama yeni birşey olduğu için anlamak güç.

A.L., İngiltere

Bu bölümdeki "kapitalizmin nüfus yasası" nitelemesini pek anlayamadım. Kapitalizmin kırımları, nüfusu azaltmak için çıkarttığı savaşlar kastediliyorsa, bence bu baş paragrafa girecek kadar önemli değildir.

Y.H., İngiltere

Savaşla ilgili olarak aynı ağırlıkta iki neden sayılıyor. Oysa toplumları kırarak sorunlardan kurtulma, bir yan ürün, bir sonuçtur. Buna göre bir formülasyon daha doğru olacaktır.

Kapitalizm koşullarında barış, güç dengesi gibi konuların anlatıldığı ikinci paragrafa *"eşitsiz gelişim yasası"*nın işlediğini eklemek gerekli.

"Emperyalizmin en saldırgan güçlerinin hareket alanını kısıtlıyor" cümlesinden sonra, hem bir sonraki paragraf ile bağlantısını kurmak açısından, hem de emperyalizmin geçici çözümler (üretim fazlası, silah endüstrisi, vb. için) bulabildiğini göstermek açısından yerel, bölgesel savaşların sürdüğü eklenilmelidir. Bu savaşlar bir genel savaşa yol açabilir.

E.Ü., Hollanda

"Emperyalizm ve savaş tehlikesi" alt bölümünde "emperyalist-kapitalizm", *"Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü"* alt bölümünde "kapitalist-emperyalizm" kavramları geçiyor. Emperyalist-kapitalizmin ne olduğu açık. Fakat kapitalist-emperyalizmden başka emperyalizmin türleri var mı?

K.O., İngiltere

"Emperyalist kapitalizm" deyimi bence biraz açılmalıdır. Ayrıca, "işçi sınıfı ve halkların dokunulmaz hakları olan emperyalist-kapitalizme karşı savaşları" cümlesinde "dokunulmaz hak" sözü doğal olarak emperyalistler için geçerli değildir. Peki kim bu hakka dokunuyor anlayamadım. Bu deyimin açılması ya da değiştirilmesi görüşündeyim.

T.E., İngiltere

Emperyalist-kapitalizm deyimi sürekli olarak kullanılıyor. Daha önce bu kadar çok kullanmamıştık. Vurguyu anlıyorum ama tek tek ülkeler düzeyinde, emperyalist olmamış, ancak işbirliği içinde olan kapitalizm de var. Bu kavram onlar için de geçerli mi?

"Dokunulmaz hak" deniyor. Bu, en demokratik anlamında mı?

"Sosyalist sistemin savaşa karşı oluşturduğu denge, hassas ve emperyalist gücün gerisinden gelen bir dengedir" deniyor. Bu, çok politik bir koyuş gibi geldi bana. Şimdi bir denge var ama hassas ve geriden geliyor. O zaman denge olması güçleşiyor.

P.A., İngiltere

"Hassas denge" saptamasının açılması.

S.T., İngiltere

Savaş tehlikesinin emperyalist kapitalizmden çıktığı vurgulanıyor ama emperyalist olmayan kapitalist ülkelerin, ya da emperyalistleşmek isteyen orta kuşak ülkelerinin savaş odakları oluşturmaktaki rollerine değinilmiyor. Orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerin yarattıkları savaş tehlikesi bu bölümde vurgulanabilir.

"Sosyalist sistemin savaşa karşı oluşturduğu denge, hassas ve emperyalist gücün gerisinden gelen bir dengedir" cümlesi daha iyi yazılabilir. Çünkü hem "denge" deniyor, hem de geriden geldiği söyleniyor. Geriden geliyorsa, denge, ya da tam bir denge yok demektir.

"Emperyalizm ve savaş tehlikesi" alt bölümü *"Dünya kapitalist sistemi"* içinde verilebilirdi. Bunlar, "Dünya kapitalist sistemi ve emperyalizm" başlıklı bir bölüm olabilirdi. "Savaş tehlikesi ve barış için savaşımın anlamı" alt başlıklı bir bölümde, barış üstüne görüşlerimize ve oportünistlerin barış savaşımının anlamını sınıfı barışı şeklinde alarak çarpıttıklarına değinilebilirdi. Bence bu hassas bir konudur. Üstünde daha fazla durulması iyi olabilir. Barış için savaşımın dünya devrimi ile bağı daha iyi gösterilebilir.

Ö.K., İngiltere

Nasıl bir barış konusunda tek bir niteleme kullanalım, *"demokratik"* barış. "Adaletli" sözcüğü çıksın ve geçtiği cümle, *"Ancak sosyalizmin sonul utkusunun gerçekleştiği bir dünyada kalıcı bir barış sağlanabilir"* olarak değişsin.

F.İ., Fransa

"Emperyalizm ve savaş tehlikesi" başlıklı bölümde, bizim de barış savaşına nasıl katılmamız gerektiği eklenirse daha iyi olacağı kanısındayım.

S.Y., Hollanda

Emperyalist savaşları önleyebilmenin önemli bir koşulu da, emperyalist ülkelerin işçi sınıfının enternasyonalist ruhla eğitilmesidir. Bu bölümde bu fikri de eklemek olumlu olabilir.

C.Ç., Hollanda

Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü

"Üretim güçlerinin gelişmesinin önündeki engel, üretim araçlarının özel mülkiyeti kalksa, işgünü bir anda düşecek...":

Metropollerde devrimler yoluyla, bir anda emperyalizmin egemenliğine son verilse bile, dünyanın bu dengesizliği içinde ve komünizme hızla ilerlemek açısından, bunun sonucunun işgününün bir anda düşmesi olacağını sanmıyorum.

K.K., Hollanda

Özel mülkiyetin kalkmasıyla işgününün "bir anda" düşmesi yerine, daha iyi bir deyişle *"hızla"* ya da *"gözle görülür bir hızla"* denebilir mi?

Y.H., İngiltere

"Üretim araçlarının özel mülkiyeti kalksa, işgünü bir anda düşecek" denirken "bir anda" sözcükleri kalksa iyi olacak.

J.M., İngiltere

(Devam edecek)